په الله تعالی ایمان

معنی، دلایل او غوښتني ئې

حکمتیار

Ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

فهرست

عنوان	صفحه
د ناشر مقدمه	۱
سریزه	۳
په الله تعالی ایمان	۷
الله جل شأنه د رحمت په آثارو کي	۲۷
د اوبو د تصفیې الهي نظام	۳۶
طبیعي لاربښووني	۳۹
د شپې او ورځې الهي نظام، ستره الهي پېرزوینه	۴۳
د پیغمبرانو بعثت د رحمن رب بله پېرزوینه	۴۹
د ظالمانو مواخذه د الله د پېرزویني بله نښه	۵۰
الله د دې ملک مالک دئ	۵۴
ستا د مرگ پر پېکړه څوک کوي؟	۵۹
دا هر څه د چا ارادې ته تسلیم دي؟	۵۹
په الله جل شأنه د ایمان مقتضیات	۸۳

(c) ketabton.com: The Digital Library
يوازي له الله نه استعانت ۸۹
له الله جل شأنه سره کلکه مینه ۱۰۹
يوازي له الله نه وېره ۱۱۶
ولي به يوازي له الله جل شأنه نه وېر ېږو؟ ۱۳۲
په خپل رزق يوازي له الله نه وېره ۱۴۰
عزت او ذلت د الله په اختيار کي دئ ۱۴۷
پر الله توکل ۱۵۳
ډاډه او مطمئن زړه ۱۶۰
اطاعت ۱۷۷
دوستي او دښمني د الله لپاره ۱۸۳

(c) ketabton.com: The Digital Library

بسم الله الرحمن الرحيم

د ناشر مقدمه

د الله تعالی د پېرزوینو ممنون یو چي موږ ته ئې د یوه بل ښکلي کتاب د خپرولو توفیق راکړ، دا کتاب د هغو درسونو د لړۍ یوه برخه ده چي ورور حکمتیار د اردوی سپاهیان رضاکار اسلام (اسرا) په تربیتي غونډو کي رضاکارانو ته درلودل او په ۱۳۶۹هـ ش کال کي د کتاب په بڼه کي ترتیب او چاپ شوی، د ځینو عربو ورونو په غوښتنه؛ په عربي ترجمه او په کافي شمېر کي خپور شوی، دا کتاب په الله تعالی باندي د ایمان معنی، غوښتني او هغه دلایل وړاندي کوي چي د الله تعالی د شته والي د اثبات لپاره په قرآن کي راغلي، د دې درسونو دا لړۍ د لاندي پنځو کتابونو په بڼې کي خپره شوې:

۱. په الله تعالی ایمان، معنی، دلایل او غوښتني ئې.
۲. په آخرت ایمان، معنی، دلایل او غوښتني ئې.
۳. په پیغمبرانو ایمان، معنی، دلایل او غوښتني ئې.
۴. په کتابونو ایمان، معنی، دلایل او غوښتني ئې.
۵. په ملائکو او قضا او قدر ایمان، معنی، دلایل او غوښتني ئې.

(c) ketabton.com: The Digital Library

د دغو اساسي مسایلو اهمیت ته په پام سره مو دا غوره وګڼله چې یو ځل بیا ئې خپل خدای پال او په دین مین ولس ته وړاندي کړو، هغو باایمانه ځوانانو ته چې د غربي استعمار د فکري یرغل په ضد ئې د مبارزې سنګر تود ساتلی او غواړي د ایمان په حقیقت پوه شي، نورو ته ئې وښیي، خپل فردي او اجتماعي ژوند د ایمان په رڼا کي او د خپل رب د لارښوونو مطابق تنظیم کړي، او په آزاد او خپلواک افغانستان کي د اسلام پرتمین بیرغ رپانده وګوري، د دې کتابونو د ژوري او دقیقي مطالعې بلنه ورکوو، دعاء کوو چې الله تعالی موږ په دنیا او آخرت کي د هغو توریالیو مبارزینو په صف کي محسوب کړي چې له الله تعالی پرته بل چا ته سر نه ټیټوي، له بل چا طمعه او وېره نه لري، د خپل رب رضا لټوي او دې سپېڅلي هدف ته د رسېدو په لار کي هري قربانۍ ته چمتو دي.

اللهم اهدنا الصراط المستقیم

(c) ketabton.com: The Digital Library

بسم الله الرحمن الرحيم

سریزه

ایمان هغه جازم او راسخ اعتقاد ته وایي چي له علم او معرفت نه پیل کېږي او په کلک او پوخ باور بدلېږي. یعنی علم د ایمان پیل او ایمان د پوهي او معرفت پای دئ.

د ایمان خاوندان مکلف دي چي د مؤمن به شیانو په اړه هومره علم او معرفت ولري چي همدا پوهه او معرفت ئې په یقین او ایمان بدل شي. موږ مکلف یو ټول هغه شیان وپېژنو چي د ایمان دعوی پرې کوو. د دغو مؤمن به شیانو په اړه باید زموږ علم او بیا ایمان داسي کامل او راسخ وي چي هیڅ شی او هیڅ حالت ونشي توانېدی زموږ په زړونو کي د شک باعث شي. لکه چي ویل شوي:

لیس الایمان بالتمنی ولا بالتحلی ولکن هو ما و قر فی القلب و صدقه العمل

ایمان نه په هیلي او تمنا سره دئ او نه په تحلی "سینګار او خپله بڼه بدلولو" سره؛ بلکي "ایمان" هغه څه دئ چي په زړه کي تقرر مومي او عمل ورباندي شهادت ورکوي.

قرآن عظیم الشأن د اهل کتابو د هغو کسانو په اړه چي امي او بې

(c) ketabton.com: The Digital Library

سواده ول، په ليک لوست نه پوهېدل، گمان ئې کولو چې په الله او د ده په کتاب ايمان لري، خو الله ته د دوی دا ايمان د منلو وړ نه وو، فرمايي:

bqZǍf ǔwĵ Ňdè þĵr ¥Î$B& wĵ | = »GÅǕ$šc qB=ê/ Ẅ bq•ǗB«ÑǕjBr

ÇĐÑÈ البقره:۷۸

او لـه دوی نه ځيني اميان دي "ليک لوست نشي کولی" په کتاب نه پوهېږي مگر "څه" هيلي او نه دي دوی مگر دا چې گمانونه کوي

گورئ چې هيلي او گمانونه کفايت نه کوي، دلته علم او يقين ته ضرورت دئ، داسي علم چې په باور او يقين بدل شي او د زړه په تل او د دماغ په سلول، سلول کي داسي ځای ونيسي چې د شک او شبهې لپاره هيڅ مجال پاته نشي.

زموږ د ايمان څو مهمي او ستري برخي دي چې په کار ده لومړی د هري برخي په مفهوم او معنی پوه شو، بيا د هغې په اړه هومره ژور او جامع دلائل ولرو چې دا پوهه او علم په کامل يقين او باور بدل شي او بيا د دې ايمان په غوښتنو او مقتضياتو پوه شو.

په الله جل شأنه، د قيامت په ورځې، د الله په کتابونو، د ده په پيغمبرانو، په ملائکو او په قضا او قدر ايمان زموږ د عقيدې تر ټولو ستري او مهمي برخي دي، په کار ده تر هر څه د مخه د ايمان په دغو اساساتو او ارکانو ځان پوه کړو. که زده کړه کوو او د علم په تحصيل کي لگيا کېږو، بايد له دې ځايه کار پيل کړو، که نورو ته څه ښيو او د دعوت په کار کي

(c) ketabton.com: The Digital Library
ځان مصروفوو باید په همدغو اساساتو ترکیز وکړو. متأسفانه ځیني داسي دي چي دغو اساساتو ته د اعتناء او توجه په ځای، په ضمني او ثانوي مسائلو کي هومره مصروف شوي چي دغو مسائلو ته ئې د توجه او پاملرني وخت نه دی موندلی، هغوی په دې اړه بحث نشي کولی، چاته قناعت نشي ورکولی، سوالونو ته ځواب نشي ویلی او اساساً پدې اړه د ویلو لپاره څه نه لري. د قرآن د الفاظو او کلماتو په اړه صرفي او نحوي تحقیق کولی شي، د بلاغت په دقایقو او لطائفو پوهېږي، د یونان د فلسفې او منطق په اړه بحث او مجادله کولی شي . خو که ترې وغواړو چي دا ثابته کړي چي لـه مرگ نه بعد ژوندون حق دئ، حساب او کتاب مکافات او مجازات حق دي، هیڅ نشي ویلی، په دې اړه د قرآن له سلگونو دلائلو څخه یو هم نشي تشریح کولی. که د قضا او قدر په اړه ترې وپوښتو وایي: "په دې باب له بحث او څېړني څخه ممانعت شوی!!" حال دا چي موږ مکلف یو په قضا او قدر ایمان ولرو، ایمان د معرفت نه پرته نشي کېدی، باید د قضا او قدر په مفهوم پوه شو، دا بېله خبره ده چي په دې اړه بحث خاص حد لري چي لـه هغه نه تېرېدل پدې خاطر منع شوي چي هلته انسان ته مخکي تگ ممکن نه دئ، په خپل حد باید اکتفاء وکړي، لکه چي د الله جل شأنه په اړه بحث معین حد لري، د صفاتو او افعالو په اړه بحث او د ثبوت لپاره ئې دلایل لټول او وړاندي کول، نه یوازي مجاز بلکي ضروري دي او قرآن پدې اړه په سلگونو دقیق بحثونه کړي او ژور او مقنع دلائل ئې وړاندي کړي، خو د الله جل شأنه د ذات په اړه بحث او څېړنه، د انسان له توان او فهم نه

(c) ketabton.com: The Digital Library

اوچته ده، دې ساحې ته لـه ننوتلو نه منع شوی.

ځيني نور بيا داسي دې چي د امريکا او روس په ارتباط او د بين المللي سياسي پېښو په اړه خو په غټو غټو الفاظو بحثونه کولی شي، لـه غرور نه د ډکي ناستې پاستې نه ئې داسي معلومېږې چي ته به وايې لوی لوی کتابونه به ئې په سينه کي ذخيره شوی وي، خو چي لږ ئې ولټوې او د ايمان د اساساتو او مباديو په اړه ئې د پوهې د اندازې معلومولو هڅه وکړې، نو ډېر ژر او په آسانۍ سره به درته معلومه شي چي هسې د غوښې پر يېړې پر يېړې مجسمې دي.

.... %‰Z ¡ B Ò à ä Nå(.... .... المنافقون:۴

داسي دي لکه تکيه کړی شوی لرگي

د دغو اعتقادي اساساتو د اهميت په خاطر به موږ هره برخه بېله بېله د قرآن د آيتونو په رڼا کي څېړو او إن شاء الله پر هغه به تفصيلي بحث کوو، اميد دئ الله جل شأنه موږ د حق په لوري هدايت کړي او په حق د پوهېدو او په هغه د عمل توفيق راکړي.

الهم ارنا الحق حقاً و ارزقنا اتباعــه

و ارنا الباطل باطلاً و ارزقنا اجتنابه

حکمتيار

(c) ketabton.com: The Digital Library

بسم الله الرحمن الرحيم

په الله تعالی ایمان

په الله تعالی باندي د ایمان موضوع به تر دریو عنوانو لاندي څېړو:

- په الله د ایمان معنی.
- د دې ایمان او باور د اثبات لپاره دلائل.
- او په الله جل شأنه باندي د ایمان غوښتنې او مقتضیات.

په الله جل شأنه ایمان:

په الله باندي د ایمان معنی دا ده چي دا زمکه، آسمانونه او په هغه کي هر څه داسي پیدا کوونکی، پالونکی او ساتونکی لري چي هر څه ئې پیدا کړي، د هر څه پالنه او ساتنه کوي، دا عالم د هغه ملک او هغه ئې خالق او رب دئ، پدې عالم کي د هغه اراده نافذه ده او هر څه د ده په اراده تر سره کېږي، په خپل ذات، صفاتو او افعالو کي د ټولو ښېګڼو او محامدو خاوند او د ټولو ستاېنو وړ دئ او له هر عیب او نقص نه منزه او اوچت. نه د دې عالم په پیدایښت کي د چا مرستي ته اړ شوی او نه ئې په پالنه او ساتنه کي چا ته محتاج دئ، هر څه په خپل پیدایښت کي، په خپلي پالني او روزني کي او په خپلي بقاء او دوام کي ده ته اړ او محتاج دي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

داسي نه ده چي دنيا ئې پيدا کړې او بيا ئې خپلي مخي ته مهمل پرېښي وي او دلته حوادث او پېښي په خپل سر او تصادفي رامنځ ته کېږي، بلکي د دې عالم پيدا کوونکی ذات په خپل دې ملک کي، د مالک الملک په حيث تصرف کوي، هر څه اداره کوي، د عالم هر جزء ته جهت ورکوي، هر څه د ده په اراده تر سره کېږي، پېښي او حوادث د ده له ارادې سره سم او د هغو سننو او ضوابطو مطابق تحقق مومي چي الله وضع کړي او هر څه طوعاً او کرهاً د دغو الهي سننو په وړاندي مقهور او منقاد دي.

نفع او ضرر د ده په اختيار کي او عملونو ته په دنيا او آخرت کي دی بدله ورکوي، هر څه د ده په اراده او د ده له مشيت سره سم، د خاص مقصد لپاره پيدا کېږي، په خپل معين مسير او مدار کي خوځېږي او په پيدايښت او حرکت ئې خاص نتائج مرتب کېږی او د پېښو او حوادثو عواقب او نتائج هغه ټاکي.

- دا الله به څېري لټوو؟
- او د دې عقيدې لپاره څه دلائل لرو؟

قرآن عظيم الشأن چي په کوم څه موږ ته د ايمان راوړلو او باور ساتلو امر کوي، د هغه د اثبات لپاره هومره ژور او جامع دلائل وړاندي کوي چي د هر ډول شک او شبهې مجال ختم کړي او د انسان د زړه سلول، سلول د هغه په حقانيت شهادت ورکړي، خو د دې په ځای چي مبهم او غامض فلسفي دلائل وړاندي او له دې لارې د يوې اعتقادې مسئلې د اثبات

(c) ketabton.com: The Digital Library

هغه وشي، برعکس، قرآن عظيم الشأن داسي څرګند، و اضح، محسوس او مشهود دلائل وړاندي کوي چي په دې عالم کي خواره دي او هر څا ته د درک وړ.

قرآن عظيم الشأن چي په الله تعالی باندي د ايمان په ارتباط کوم دلايل وړاندي کړي، په دريو برخو کي را خلاصه کېږي:

الف: په عالم کي د ربوبيت هغه آثار او مظاهر چي د دې عالم په پيداکوونکي، پالونکي او ساتونکي رب شهادت ورکوي او هر ليدونکی ورباندي متقاعد کوي.

ب: د رحمت او پېرزويني هغه خورې نښي چي په څرګنده توګه د رحمان رب په لور د انسان لارښوونه کوي.

ج: هغه سنن او ضوابط چي د دې عالم هر څه د هغه په وړاندي مطيع او منقاد دي او له هغه نه د سر غړاوي توان نه لري او په واضحه توګه دا په ګوته کوي چي دا عالم يو داسي مالک الملک الله اداره کوي چي دلته د ده اراده حاکمه او نافذه ده او د دې عالم د ادارې واګي ئې په اختيار کي دي.

دا هر څه په دې عالم کي څا پيدا کړي؟ د هغه ساتنه او پالنه څوک کوي؟ او هغه څوک دئ چي د دې عالم په هر ګوټ او هر جزء کي د رب په حيث تصرف کوي؟

آيا په دې عالم کي د ښاېست، نظم او ښېګڼو خورې نښي، په دې شهادت نه ورکوي چي د دې کائناتو پيدا کوونکی، پالونکی او ساتونکی ذات هغه الله جل شأنه دی چي د ټولو ستاېنو وړ او د ټولو ښېګڼو خاوند

(c) ketabton.com: The Digital Library

دئ؟ د دې عالم بې انتهاء اجزاء چي هر يو ئې په خپل حد کي کامل دی او په جوړښت کي ئې له بشپړ دقت نه کار اخيستل شوی او هر يو د يوه خاص هدف د تحقق لپاره په کار ګمارل شوی چي په منظمه او مستمره توګه او په ټول انهماک سره د هماغه معين هدف د تحقق لپاره په کار لګيا دئ، د هر جزء وجود په خپله هم په دې عالم کي يو خالي ځای ډکوي او يوه ضرورت ته ځواب وايي او په هغو نتائجو سره هم چي د دوی په مسلسل او منظم حرکت مرتب کېږی، خالي ځايونه ډکېږی او اړتياوو ته ځواب ويل کېږي.

په دې عالم کي څوک کوم بې هدفه ،عبث، خوشی، لـه ضرورت نه کم او يا له ضروري مقدار نه زيات شی نشي په ګوته کولی.

هغه څوک دئ چي دا خور عالم ئې لـه دې ښاېست، کمال او ښېګڼو سره پيدا کړی او په هغه کي ئې دا دقيق نظم وضع کړی، د عالم د ټولو اجزاوو ترمنځ ئې دا موزون او متناسب ارتباطات او اړيکي ټينګي کړي، د دې عالم پالنه او ساتنه کوي، او د هري ذرې روزنه ئې کوي، رشد ورکوي کمال ته ئې رسوي، په مستمر او منظم ډول ئې مخ په وړاندي خوځوي او پر خوځېدو او حرکت ئې لـه مخکي نه ټاکل شوي نتائج مرتب کوي؟

موږ د دې عالم د پرلـه پسې، منظم او دقيق بدلون او تحول تر شا چي ټول لـه ثابتو سننو او ضوابطو سره سم تر سره کېږی، د يوه داسي پالونکي ذات نامرئي لاس په خپل عقل او شعور سره لمس کوو چي په پوره غور او دقت سره ټول امور سمبالوي، د هر څه پيدا‌ينښت له هيڅ نه پيلوي، له يوه

(c) ketabton.com: The Digital Library

حالت نه ئې بل ته بدلوي، له مخکي نه ټاکل شوي مراحل ورباندي پلي کوي، ورو ورو او د ثابتو سننو او ضوابطو سره سم، د کمال طرف ته وده ورکوي، خاص نتائج ورباندي مرتب کوي، يوه اړتيا او ضرورت ورباندي پوره کوي، يوه خلا او تش ځاى ورباندي ډکوي او په پاى کي ئې په زوال محکوموي، دور ئې پاى ته رسوي او ځاى ئې بل ته خوشي کوي.

د هر با شعوره او با ضميره څېړونکي د بصيرت سترګي په آسانۍ سره کولى شي دا حقيقت درک کړي چي په دې خور او پراخ عالم کي دا دقيق، تنظيم شوي او با هدفه بدلونونه او تحولات حتماً د يوه داسي حکيم او عليم رب د تصرف آثار او نښي دي چي د کمال خاوند دئ او هر څه د ده په اراده تر سره کېږي.

د خيال په دنيا کي بې ځايه هڅه پرېږده، لرې مه ځه، ستا په خپل نفس او ستا په ملموس ماحول کي او په هغه څه کي چي ته ئې عادي جريان ګڼې او د هغه په اړه ستا حساسيت په دې دليل ختم شوى چي ورسره عادي شوى يې، په هر قدم کي، هري خواته او په هر څه کي په سلهاوو نښي، د الله جل شأنه په لوري ستا د لارښووني لپاره خورې دي او په الله باندي ايمان ته بلنه درکوي. لکه چي قرآن فرمايي:

‘, tø$qç® Ng$9 ûü7Kf ’4Lm öNÍÅ ç ãR& þîr É$ùy F $’Î $ZÏ»f#ä óOgÎã™

فصلت:۵۳ ÇÎÌÈ ‰‹Íκy &äóÓx« Èe@ä. 4’n?tã ¼çm¯Rr& y7În/tÎ/ É#õ3tƒ öNs9urr&

ډېر ژر به خپل آيتونه په آفاق او د دوى په نفسونو کي ورونښيو، تر څو

(c) ketabton.com: The Digital Library

ورته څرگنده شي چي هغه حق دئ.

همدا راز فرمايي:

ÇÈ šú üÜ=»è$Å ‘ + %ô s$ الفاتحه:١

ستاينې ټولې د عالمونو رب الله لره دي

يعنی هغه ذات چي په دې عالم کي د رب په توگه تصرف کوي او د هر څه پالنه او روزنه کوي، همدا الله هغه ذات دئ چي ستايني ټولې ده لره دي. يعني په دې عالم کي د پالني او روزني مظاهر، په خپله د الله جل شأنه لوري ته زموږ لارښوونه کوي او موږ ته دا ثابتوي چي الله جل شأنه د کمال خاوند، د ستاينو وړ او له هر عيب او نقص نه منزه دئ.

الله جل شأنه به په خپلو ذهني او خيالي تصوراتو کي نه، بلکي د عالم په غېږ کي، د ربوبيت په مظاهرو او نښو کي لټوو، بايد د الله د اثبات لپاره او له هره عيبه د هغه تنزيه او په هري ستايني سره ئې د ستاينې لپاره د دې عالم په ملموس، محسوس او مشهود ربوبيت استناد وکړو، نه دا چي د خارق العاده او فوق العاده پېښو په لټه کي وو او اعجازونو ته انتظار وکړو. قرآن عظيم الشأن د دې خبرې مدعي دئ چي هيڅوک نشي توانېدلی په دې پراخ عالم کي، کومه خلا او قصور په گوته کړي، نشي توانېدی کوم اضافي شی، کم شی، کوم نقص، عدم توازن، عدم تعادل، او د يووالي او تنسيق نشتوالی ومومي، هر څومره چي انسان په دې عالم کي د نقص، فطور او قصور د موندلو لپاره څېړنه او هڅه وکړي او له ډېري پلټني او ځيرکېدو نه ئې سترگي ستړي او ستومانه شي، هيڅکله به ونه توانېږي چي

(c) ketabton.com: The Digital Library

د الله په مخلوقاتوکي کوم نقص، خطا، خلا او بې نظمي وښيي، په دې اړه قرآن فرمايي:

[illegible]

[illegible]

[illegible] الملک: ۳۴

هغه ذات چي اوه پوړ پوړ آسمانونه ئې پيدا کړل، آيا د رحمان الله په پيدايښت "مخلوق" کي څه تفاوت او بېلوالی گورې؟ نو سترگي وغړوه او وگوره آيا کوم فطور "سوری، خلا او چاود" وينې؟ بيا سترگي په وار وار وغړوه "هومره چي"ستومانه او نامراده بېرته درته راوگرځي، حال دا چي ارمانجني وي.

يعني که هر څومره په دې عالم کي د نقص، قصور او فطور په طمع څېړنه وکړې، مراد ته به و نه رسېږې، دا آرمان به دې پوره نشي او حاصل به دې د سترگو له ستړيا او نامرادۍ نه پرته بل څه نه وي.

د الإنفطار په سورې کي له هغه انسان نه چي د خپل رب په پېژندلو او موندلو کي ئې لار ورکه کړې او غولېدلی په حيرانتيا سره پوښتي:

[illegible]

[illegible]

(c) ketabton.com: The Digital Library

اې انسانه! د خپل کريم پالونکي رب په اړه څه شي غولولی يې، هغه چي پيدا ئې کړې، بيا ئې سم او برابر کړې، بيا ئې متعادل او متوازن جوړ کړې، چي په کوم صورت کي ئې غوښتل ترکيب ئې کړې.

آيا ستا پيدايښت، سم او سالم وجود، موزون او متعادل جوړښت او غوره څېره او صورت د دې لپاره کافي دليل نه دئ چي ته په خپل کريم پالونکي او پيدا کوونکي رب ايمان ولرې؟

په بل ځای کي فرمايي:

‘£% “ Ï%$ ÇÌÈ 3“ §¡ ù ,={ “ Ï%$ÇÌÈ ’?ãR{$7Î Oó‾$Ëî™

ÇÌÈ 3“ qôm&ä$Wâ ¼ã#èÚù ÇÍÈ 4çöüu$I •z & üt Ï%$ ÇÌÈ 3“ ‰gù

الاعلی: ۱- ۵

د خپل اعلی رب نوم په پاکۍ سره ياد کړه، هغه چي پيدا ئې کړل، بيا ئې سم کړل، او هغه چي اندازه او هدايت ئې کړل. او هغه چي دا بوټي ئې راوايستل. بيا ئې زرغونه او توربخن کړل.

د اشياوو د پيدايښت لړۍ د هغوی تعادل او توازن په خپل ذات کي او يووالی ئې له نورو سره، د هر يوه مقدار او اندازه ټاکل او په معين مسير کي د مشخص هدف په لوري د هغوی لارښوونه او تر مشخصي نقطې پوري د هغوی وده او روزنه، هر با ضميره او با انصافه انسان دې ته اړ کوي چي په هغه پيدا کوونکي او پالونکي رب ايمان راوړي چي هر څه له هيڅ نه راپيدا کوي، له غوره جوړښت او تقويم سره، په سم اټکل او تقدير او د

(c) ketabton.com: The Digital Library

لزوم او ضرورت په اندزه ئې راپیدا کوي او خپل مخلوق مهمل او بې اسرې نه پرېږدي، هر یو په یوه خاص جهت کي د معیني نتیجې او غایې د تحقق لپاره گماري، وده ورکوي او کمال ته ئې رسوي، له سپېرې زمکي نه تازه گیاه راشنه کوي، چي د پخې دانې او مېوې د ورکړې نه وروسته ئې وچوي او وروستوي او خپل لومړني حالت ته ئې بېرته گرځوي.

همدا راز قرآن عظیم الشأن د انسان د پیدایښت او د هغو مختلفو مراحلو په اړه چي په ده باندي راځي فرمایي:

§è p)-æ ôÏ §è pyÏbè`Ï §è 5 #•è `Ï Nà6):{ “Ï%©$qè

%Y{qä© (qçRä3F9 OÏè Nà2 £‰ä© (þqäóè=ö7F9 §è Wxøÿ Nä3ã_Ìøä

Nà6 =è9r ‘‹ø B W_& (þqäóè=ö7F9r @ö6% `Ï 4’©ûuqGãƒ `B Nä3ZÏBr

غافر:۶۷ ÇÏÈ šc qè=É)÷è?

دی هغه ذات دئ چي تاسو ئې له خاوري پیدا کړئ، بیا ئې له نطفې نه، بیا ئې له علقې نه "چي ژوري ته ورته وي"، بیا تاسو د ماشوم په توگه راباسي، بیا "ستاسو روزنه کوي" تر څو خپل ټینگوالي او قوت ته ورسئ، "بیا تر څو زاړه شئ"، له تاسو ځیني مخکي له دې وفات کړی شي "ومري" او تر څو ټاکلي اجل ته ورسئ او ښایي تعقل وکړئ.

څوک له مړې خاوري دانه او مېوه راشنه کوي او له هغه نه انسان ته داسي غذا جوړوي چي له مزاج سره ئې مطابقه او طبیعي اړتیاوو ته ئې

(c) ketabton.com: The Digital Library

ځواب ويونکې؟ بيا د انسان په خوراک کي د زمکي له همدې مړو اجزاوو نه د انسان نطفه جوړوي او همدا وړه نطفه چي ليدی نشي " مگر د هغو سترو، سترو ميکروسکوپونو په ذريعه چي هر شی له خپل اصلي حجم نه په سلهاوو ځله ستربښيي" له مختلفو مراحلو نه له تېرېدو وروسته ئې د ماشوم په توگه دنيا ته راولي، روزنه ئې کوي، ټولي اړتياوي ئې، لومړی د مور په تي کي او بيا د دې عالم په غېږ کي ورته تهيه کړي، وده ورکړي، د خپل قوت، ځوانۍ او کمال آخري حد ته ئې ورسوي، له هغه ځايه ئې زوال پيل شي، زړښت ته ورسېږي او په مرگ محکوم شي.

د چا په اراده دا ټول تحولات، تغيرات او بدلونونه ترسره کېږي؟ په داسي حال کي چي انسان دا د ټولو مخلوقاتو اشرف، اکرم او اعلم په خپله په خپل پيدايښت، مرگ او ژوند، د کمال په لوري خوځښت، د زوال په لوري نزول او پرېوتو کي، د داسي مقدراتو او ضوابطو په وړاندي مقهور او محکوم دی چي له مخکي ټخه وضعه شوي او د ده په طبيعت او پر ټول عالم حاکم او مسلط دي، د دغو حاکمو او قاهرو مقدراتو او مسلطو سننو تر شا د چا اراده حکومت کوي؟ قرآن فرمايي:

`Ï Mèõ/B$¤ @è ª!$è @è ÇÚö‘F$# Ïΰq»J¡¡9$#>§ `B @è

@d @è #ŽÏÑ Ÿwr $èy9R Nßgø‹‡Å ‰ãRK{ bqã‹Ï¤/ Ÿw ä$Ÿ¯Ï© ÿÏnr&

Ÿ¨ âqZ9$#r &M»¤Ë9$# “Èóí @d Ÿ ¿Ž¢Å 7$R¹ 4 Jã‹F$ “Èóí„

(c) ketabton.com: The Digital Library

ª!$#Èè ôÑ~ã ßùïés#m6»±Fù ¼çnÉÜ. #qè=z ä!.Žä (#qè_

الرعد ۱۶ ÇÏÈ ã$£)s)ø9$# ßÏnºqø9$# uqèdr äó« Èe@ä3 ß,Î=»z

ورته ووایه: د آسمانونو رب او پالونکی څوک دی؟ ووایه: الله "ووایه: نو بیا له ده نه پرته مو داسي اولیاء نیولی چي نه ځان ته د ګټي "رسولو" خاوند دي او نه د ضرر؟ ورته ووایه: آیا ړوند او سترګور سره برابر دي؟ آیا تیاره او رڼا سره برابره ده؟ آیا الله لره ئې داسي شریکان (په خپل ذهن کي) جوړ کړی چي "څه ئې" پیدا کړی وي لکه الله چي پیدا کړي؟ نو " په دې ترتیب" پیداینښت په دوی مشتبه او شکمن شوی؟ ووایه: الله د هر څه خالق دئ او دی واحد قهار رب دئ.

آیا له الله جل شأنه نه پرته داسي څوک موندلی شئ چي د زمکي او آسمانونو په پیداینښت او پالني کي څه برخه او ونډه ولري؟ هغه څوک چي له الله جل شأنه نه پرته بل څه یا بل څوک مرستي ته رابلي او د ګټي طمعي یا د زیان او ضرر وېري د دروغجنو معبودانو او اولیاوو درګاه ته ودرولی؛ په حقیقت کي هغه ړانده ته ورته دئ چي د خپل ماحول له پېژندو عاجز دئ، چي هر قدم اخلي پښه ئې له مانع او خنډ سره لګېږي او یا هغه چا ته چي په سختو تیارو کي وي، نه خپل موقعیت او تم ځای پېژني او نه د بل، هر څه ورته نا آشنا وي، مسلماً داسي څوک له هغه بصیر او پوه انسان سره برابر نه دئ چي په رڼا کي وي او قضاوت ئې د هر څه په اړه او معامله ئې له هغه سره د پوهي په رڼا کي او له پېژندو نه وروسته وي، مشرک

(c) ketabton.com: The Digital Library

ړوند ته ورته دئ چي شرک د هر څه حقیقت ورته مغشوش کړی، په داسي حال کي چي په ځرګنده ګوري په دې خور او پراخ عالم کي داسي یوه وړه بېلګه هم نشته چي له رب العالمین نه پرته بل چا پیدا کړې وي او بل ځوک د هغې ساتنه او پالنه کوي، خو سره لدې له الله سره بل څه په الوهیت او ربوبیت کي شریکوي!!

همدا راز قرآن فرمایي:

žc Î #•Å ©ã ‘$gY9$# ïi‹Ï {qã3ó¡Ï9 @ø‹©9$# ãNä3s9 Ÿ@yèy_ “Ï%©!$#

šc rãä3ô±„ Ÿw Ä $Y9$# uŽYò2 &£Å3»9r Ä $Z9$#’?ã @Ò ù rä! ©!$#

4Ïu`èù öqèd žwÎ) tm»9Î) Iw ‹ó«x. Èe@ä2 ß,Î»z öNä3š‘ ª!$# ãNà6 Ï9ºŒ

ÇÏËÈ bqä3sù÷sè? غافر: ۶۱- ۶۲

الله هغه ذات دئ چي شپه ئې ستاسو لپاره داسي ګرځولې چي په هغې کي هوسا شئ او ورځ ئې د لیدو وسیله، بېشکه چي الله په خلکو باندي د پېرزویني خاوند دئ خو ډېری ئې شکر نه کوي، همدا ستاسو رب دئ "چي شپه او ورځ ئې پیدا کړی او په دې توګه ئې خپل ستر فضل ستاسو په برخه کړی" د هر څه خالق، نشته بل اله مګر دی، نو څنګه دوکه کېږئ؟

یعنې د شپې او ورځې هدفمندي او هغه نتایج چي په دوی مرتب کېږي، داسي چي شپه ستاسو د هوسایني او سکون لپاره ده، تر څو د ورځې له خوا د مسلسل کار په نتیجه کي ضایع شوې انرژي جبران او خپل

(c) ketabton.com: The Digital Library

قوت تجديد او اكمال كړئ او د سبا ورځي لپاره مستعد او تيار شئ او ورځ ئې ستاسو د معاش د تأمين وسيله ګرځولې، داسي چي هر څه د هغې په رڼا كي پېژندلی او كارولی شئ، په دې ترتيب، رحمان رب، خپل ستر فضل ستاسو په حال شامل كړی، چي ستاسو اړتياوو ته د دې طبيعت په غېږ كي او د هغه په تحولاتو او بدلونوو كي ځواب وايي، شپه او ورځ په دې برسېره چي د الله د فضل او پېرزويني نښي او مظاهر دي د هغوی تګ راتګ د دې عالم له ګڼ شمېر موجوداتو لكه لمر، سپوږمۍ، زمكه، حتی ستوري، ستور ليكو، او هر څه چي په آسمانونو او زمكه كي دي، عميق ربط او تړاو لري، د دغو ټولو خاص تنظيم او په خپلو منځونو كي خاص تعلق، په دې منتج شي چي شپه او ورځ په خپل موجوده شكل كي په يوه بل پسې راپيدا شي، د دې ټول عالم د بېلو بېلو اجرامو ترمنځ تناسق، يووالی او هم غږي او بيا د دوی او د انسان د طبيعت ترمنځ دا موزون او متناسب پيوند او تعلق په خپله ثابتوي چي د ټول عالم پيدا كوونكی او پالونكی رب يو دئ، هغه دا عالم اداره كوي، هر څه ته ئې د خوځېدو خاص لوری او جهت ټاكي او د ټولو ترمنځ دا توافق او يووالی راپيدا كوي.

په بل ځای كي فرمايي:

ã$B ä$J¡ 9$šÆ Ï Nà6 9 A“R&r Ú öR$r Ïq»J¡ 9$, ={ ôB&

(qç6.ê b& ö3.9 šc %Ÿ2 $B 7f ô/ šV #Œ ,î#‰n ¾ïhÎ $ZF;R'ù

(c) ketabton.com: The Digital Library

[illegible]

النمل: ۶۰- ۶۴

هغه څوک دئ چي آسمانونه او زمکه ئې پيدا کړل؟ او له آسمانه ئې تاسو ته اوبه راکوزي کړې؟ بيا ئې په هغه سره سمسور باغونه را شنه کړل "هغه چي" تاسو لره "ممکن" نه وه چي ونه ئې را شنه کړئ، آيا له الله سره بل اله شته؟ بلکي دوی هغه خلک دي چي " له حق نه" انحراف کوي، هغه څوک

(c) ketabton.com: The Digital Library

دئ چي زمکه ئې تم ځای وگرځوله او د هغې په منځ کي ئې نهرونه جوړ کړل، او هغې ته ئې لنگرونه ""غرونه" پیدا کړل، او د دوو سیندونو (تریو او خوږ) ترمنځ ئې حجاب او پرده راپیدا کړه، آیا له الله سره بل اله شته؟ بلکي د دوی اکثر نه پوهېږي. هغه څوک دئ چي د مضطر او بې وزلي (دعاء) مني کله چي ئې (مرستي ته) راوبلي، او ستونزي ختموي او تاسو د زمکي خلیفه گرځوي، آیا له الله سره بل اله شته؟ لږ پند اخلئ. هغه څوک دئ چي د وچي او لمدې (بیدیا او سیند) په تیارو کي تاسو ته لارښیي او هغه چي بادونه د خپل رحمت "باران" نه د مخه د زېري په توگه رالېږلی. آیا له الله سره بل اله شته؟ لوړ دئ له هغه څه نه چي "له ده سره" ئې شریکوي، هغه څوک دئ چي پیدایښت شروع کوي بیا ئې اعاده کوي او هغه چي تاسو ته له آسمان او زمکي نه روزي درکوي، آیا له الله سره بل اله شته؟ ورته ووایه: خپل برهان او دلیل راوړئ که رښتوني یاست.

لکه چي په دغو آیتونو کي مو ولیدل، د قرآن عظیم الشأن ټول دلائل همداسي مشهود او محسوس دلائل دي، د خپلي مدعا د اثبات لپاره په عالم کي په خورو نښو او شواهدو باندي استناد کوي.

د الله جل شأنه په اړه د بحث په ارتباط قرآن عظیم الشأن نه د الله د ذات په اړه څه وایي، ځکه چي دا د انسان له فهم نه پورته او لوړه خبره ده او نه هم د الله جل شأنه د وجود د اثبات په اړه بحث کوي، ځکه چي دا له بدیهیاتو څخه ده، بلکي د الله د یووالي او د ده د صفاتو په اړه څېړنه کوي او دلائل وړاندي کوي، مثلاً که غواړي دا ثابته کړي چي د دې زمکي او

(c) ketabton.com: The Digital Library

آسمانونو پیدا کوونکی او پالونکی رب یو دئ او د عالم په اداري او سمبالولو کي هیڅوک له هغه سره شریک نه دئ نو فرمایي:

Ą öè$6É ‘ «ł $`»s öΝÍκÏù $?‰| ¡ ÿ9 ª!$# $ẅÎ) pÎ#ä $JÏŽÏ b%. öθ

ÇËËÈ bqãÅÁtƒ $£Jã الانبیاء: ۲۲

که چېري په دې دواړو (آسمانونو او زمکي) کي له الله نه پرته (نور) آلهه (معبودان) وی، حتماً به دواړه تباه شوي وو، نو د عرش رب الله له هغه څه پاک دئ چي دوی ئې بیانوي.

یعنې په آسمانونو او زمکي کي د یوه الله حکم نافذ دئ او له یوې مرجع نه د ټولو ساتنه او پالنه کېږي، په همدې خاطر د عالم د دې بې حسابه اجسامو او اجرامو ترمنځ ټکر او تصادم نه راځي او هر څه په خپل مدار او مسیر کي اداره کېږي،که چېري د دې خور او پراخ عالم اداره، حفاظت او ساتنه په مختلفو لاسونو کي وی، هرومرو به د ارادو اختلاف په ټکر او تصادم منتج کېدو او د دنیا نظم به متلاشي کېدو. د زمکي او آسمان ترمنځ یووالی او هم جهتي دا ثابتوي چي د دواړو الله یو دئ ، لکه چي قرآن فرمایي:

Ÿωàò2 ‘§ ¹ r ã$Ÿ/ä$J¡ 9$# r #Y•% Ú öF$# Nàó6 9 @è_ “ Ï%©!$#

Nà6 š“ ª!$# Nàš ÏM»yϑó9$# `Ï Ltã–‘r Nàò2 ‘qß `¡ôm'ù

(c) ketabton.com: The Digital Library

الله هغه ذات دئ چي زمکه ئې تاسو ته تم ځای وگرځوله او آسمان يې چت او تاسو ته ئې صورت درکړ، بيا ئې ستاسو صورت غوره او ښاېسته کړ او له پاکيزه "رزق" نه ئې تاسو ته روزي درکړه، دا ستاسو پالونکی رب دئ، نو با برکته دئ د عالمونو رب الله.

يعنی هغه ذات چي زمکه او آسمانونه ئې پيدا کړل، د دوی ترمنځ ئې داسي وحدت، تنسيق او يووالی راپيدا کړ چي يو ستا د اوسېدو لپاره تم ځای او مستقر وي او بل ئې چت او پدغه کور کي چي زمکه ئې فرش او آسمان ئې چت دئ، ته ئې له داسي جوړښت سره راپيدا کړې چي په دې کور کي اوسېدی شې، هغه ستا له طبيعت سره متوازن او متناسب دئ، فشار ئې، حرارت ئې، يخني ئې، سختوالی او نرم والی ئې او هر څه ئې ستا لپاره مناسب دي.

ستا د دې کور چت او فرش، يو بل ته لاس ورکوي او په گډه کار کوي، يو اوبه راوروي، بل دانه او مېوه راشنه کوي او په دې ترتيب ستا لپاره د داسي پاک رزق انتظام کوي چي ته ئې هم له رنگه، هم له خونده او هم له بويه لذت اخلې، ستا اړتياوو ته ځواب وايي او ستا د ژوند او بقا عوامل برابروي.

هغه ذات چي د آسمان، زمکي او ستا ترمنځ ئې دا يووالی او تناسق راپيدا کړی هماغه ستاسو رب او د عالمونو رب دئ.

همدا راز که غواړي ثابته کړي چي الله جل شأنه بصير دئ او ستا د

(c) ketabton.com: The Digital Library

عملونو څارونکی او بیا قضاوت کوونکی دئ نو فرمايي:

$Ž$¡ Ïr ÇÑÈ Ëü•Z¡ôã ¼ä©@èøù ó9‰ ÇÏÈ ‰n‰ ¾ýç•ƒ Ñ©b‰ Ü ¡ tø‰

ÇÐÈ Ëö‰ ÓZ9$ç¥ƒ‰dr ÇÌÈ Éú ü©ÿ©r البلد: ٧ - ١٠

آیا گمان کوي چي هيڅوک ئې نه ويني، آيا ده لره مو دوه سترگي نه دي گرځولې، ژبه او دوی شونډې او نه مو دي ورښودلې " د خير او شر" دوې لاري؟

آيا انسان دا گمان کوي چي الله جل شأنه د ده د عملونو څارنه نه کوي؟ او د کړو وړو او ښه او بد په اړه به ئې قضاوت نه کوي؟ پداسي حال کي چي دی مخلوق دئ، سترگي لري، د ښو او بدو څارنه کوي، قضاوت کوي، ښه غوره گڼي او له بدو کرکه لري، مگر د ده رب چي دی ئې پيدا کړی، ده ته ئې دا صفات ورکړي، په ده کي ئې دا استعدادونه ايښي، ده ته ئې سترگي ورکړې، د ما فی الضمير د اظهار لپاره ئې د تکلم وسائل، ژبه او شونډي ورکړې، په ده کي ئې د ښو او بدو د تفکيک استعداد ايښی، ده ته ئې ښه، ښايسته کړي او بد کرغېړن کړی، آيا کېدی شي د دې انسان خالق او صانع د دغو صفاتو خاوند نه وي؟ دا خبره کوم عقل منلی شي چي په مخلوق او مصنوع کي دي داسي يو کمال وي چي د هغه په صانع او خالق کي دي همدا صفت او کمال په اتمه او اکمله بڼه کي نه وي؟!

د دې لپاره چي ثابته کړي، الله جل شأنه نه يوازي له هر عيب او نقص نه منزه دئ بلکي عزيز او حکيم دئ نو فرمايي:

(c) ketabton.com: The Digital Library

الحشر: ۱

څه چي په آسمانونو کي دي او څه چي په زمکه کي دي الله ته تسبيح کوي او هغه باحکمته عزتمن دئ.

په دې مبارک آيت کي، قرآن عظيم الشأن، د آسمانونو او زمکي هر څه د دې مطلب د اثبات لپاره د گواه او شاهد په توگه وړاندي کوي چي الله له هر عيب او نقص نه منزه، عزيز او حکيم دئ.

د تسبيح لفظ په قرآن کي په څو معنیوو راغلی:

۱ - په پاکۍ اعتراف کول، له عيب او نقص نه منزه گڼل او دا اعتراف او تنزيه او تزکيه د مخصوصو الفاظو په ذريعه څرگندول.

۲ - د حال په ژبه د خپل صانع او پالونکي په پاکۍ، شهادت ورکول او ليدونکي ته دا انتباه ورکول چي د دې توکي پيداکوونکی له عيب او نقص نه اوچت او لوړ دئ.

۳ - لامبو وهل او په سرعت او عجلې سره د يوه کار د سرته رسولو هڅه کول.

د تسبيح دغو درې گونو معانيو ته په پام سره لومړی آيت دا مطالب افاده کوي:

۱ - د آسمانونو او زمکي هر څه الله په پاکۍ يادوي، هغه له هر عيب او نقص نه منزه گڼي او ذکر ئې کوي.

۲ د دې کائناتو هر څه په کامل انقياد سره د الله جل شأنه په عبادت او

(c) ketabton.com: The Digital Library

بندګۍ کي لګیا دي، په هماغه مسیر کي خوځېږي چي الله ورته ټاکلی او هماغه څه کوي چي الله جل شأنه ورباندي ګمارلي او هر یو د خپلي مشخصي دندي په سرته رسولو کي مصروف دئ.

۳ د زمکي او آسمانونو هر څه په دې شهادت ورکوي چي الله له هر عیب او نقص نه منزه دئ.

دا چي د الله تعالی په زمکي او آسمانونو کي بېهوده او بې هدفه شی نشې موندلی، هر څه سم سالم او په خپل حد کي کامل پیدا شوی، هر څه د یوه معین هدف د تحقق لپاره پیدا شوی، د عالم ټول موجودات له خاصو ضوابطو او سننو سره سم د ټاکلي منهج مطابق د معین هدف په لوري په منظم او مستمر حرکت سره هغه تر سره کوي او خاص نتائج وړاندي کوي.

دا نظم، تعادل، ښایست او هدفمندي په خپله ثابتوي چي د دې عالم صانع، مدبر، پالونکی او ساتونکی له عیب او نقص نه منزه دئ، علیم او حکیم دئ او په هر کار کي ئې مصلحت او حکمت مضمر دئ.

د دې خور، ستر او پراخ عالم اداره او د هر جزء حرکت سمبالول او د بې انتهاء اجزاوو د ټکر او تصادم مخنیوی په خپله ثابتوي چي د دې عالم پالونکی رب، عزیز او غالب دئ او په هر کار قادر او توانا.

(c) ketabton.com: The Digital Library

الله جل شأنه د رحمت په آثارو کي

پرون مو واورېدل چي يو له هغو دلائلو نه چي قرآن عظيم الشأن ئې د الله جل شأنه او د هغه د ټولو صفاتو د اثبات لپاره وړاندي کوي هغه په دې عالم کي د ربوبيت آثار او مظاهر دي، دا موجود حاکم نظم، د عالم د ټولو اجزاوو هدفمندي او دا چي په ټول عالم کي څوک بېهوده او عبث شی نشي په ګوته کولی او نه هم کوم اضافي شی، یا کم شی، هر څه د یوه هدف لپاره پیدا شوی، او موږ یو غیبي لاس ګورو چي د دې عالم پالنه او ساتنه کوي، دا د ربوبيت آثار او مظاهر موږ دې لوري ته هدايتوي چي کوم چا دا عالم پيدا کړی او په هغه کي د رب او پالونکي په توګه تصرف کوي هغه الله دئ.

دويم دليل چي موږ ئې په دې باب لرو هغه په دې عالم کي د رحمت، پېرزوېني او عاطفې مظاهر او آثار دي، که دا دنيا بې روح او بې شعوره اشياء او توکي وی او د هغوی ترمنځ ماشيني تعلقات وی، نو نه به يوه د بل په نسبت عاطفه او پېرزوينه درلوده او نه هم زړه سوی او ترحم؛ خو

(c) ketabton.com: The Digital Library

برعکس موږ دلته ترحم، عاطفه، رحمت او پېرزوېنه او د دې ترحم او عاطفې آثار او مظاهر گورو، گورو چې مور د خپل اولاد په نسبت مخصوصاً په هغه وخت کي چي اړ او محتاج وي، د چا پالني او روزني ته ضرورت لري، په همدومره پېمانه چي هغه دې ته اړ وي د مور په زړه کي ورته ترحم او عاطفه وي، ایثار او د قربانۍ جذبه وي، هومره چي د هغه لپاره هر راز ستونزي کړاوونه، زحمتونه او بې خوبي گالي، هر څومره چي دا ماشوم بې نیازه کېږي، په خپل ځان متکي کېږي، له بل چا نه مستغني کېږي او په خپلو پښو ودرېږي همدومره دا رابطه هم تضعیف کېږي، شلېږي او قطع کېږي. تاسو مرغان گورئ چي کله د هغه بچوڼي واړه وي او یوه مدافع، حامي، پالونکي او ساتونکي ته اړ وي، گورو چي مور پلار ئې، په همغه اندازه د هغه په نسبت عاطفه لري، مینه لري، ترحم او زړه سوی لري، د هغه ساتنه کوي، د هغه د پالني او ساتنې لپاره حتی ځان هم په خطر کي اچوي، کله چي د هغه ځالي ته څوک لاس وروړي گورو چي ځان ورباندي وژني، چیغاري وهي، له یوې څانگي بلي ته الوځي، داسي لالهانده چي نه پوهېږي څه وکړي تر څو خپل بچیان له خطره وژغوري، حیوانات هم همداسي دي، حال دا چي څه موده وروسته او هغه مهال چي بچي ئې په خپلو پښو ودرېږي، خپل ضرورت خپله رفع کولی شي، له مور او پلار نه بې نیازه او مستغني شي، بیا هغه پخوانی تعلق ختم شي، بیا هغه د ترحم او عاطفې تعلق نه وي او ورو ورو تغییر مومي او له منځه ځي. دغه عاطفه او ترحم چا راپیدا کړې؟ ولي د ضرورت په وخت کي وي او د اړتیا له

(c) ketabton.com: The Digital Library

ختمېدو سره سم پای ته ورسېږي؟ حال دا چي نه مور او نه پلار هغه ته اړتیا لري، او کوم ضرورت ئې رفعه کوي، برعکس هر څومره چي اولاد د مورپلار پالني ته اړ وي، نو دا مینه هم وي، او څومره چي هغوی د بل له مرستي بې نیازه کېږي دا رابطه هم تضعیف کېږي، یو وخت داسي راشي چي انسان گمان نه کوي دا به همغه مور وي او دا به ئې همغه بچی چي د هغه په اړه ئې پرون، د مور په زړه کي دومره کلکه مینه او داسي ژوره عاطفه او ترحم وو، ځیني خو مینه او عاطفه داسي توجیه کوي چي گواکي مبنا او بنسټ ئې احتیاج او اړتیا ده، خو دا په دې دلیل غلطه خبره ده چي دا احتیاج او اړتیا خو هغه مهال هم وي چي ماشوم ستر شي، خو هغه د پرون ورځي ترحم او عاطفه نن وي، د ماشوم له سترېدو سره خو دا رابطه باید تقویه کېدلی، هر څومره چي هغه د دې جوگه کېږي چي د مور پلار مرسته وکړي او احتیاج ته ئې د ځواب ویلو شي باید دا رابطه د مور او پلار له خوا تقویه کېدی، څومره چي بچی او ماشوم لویېږي او په خپلو پښو ودرېږي او د دې جوگه کېږي چي د مور پلار احتیاج رفع کړي، د همدې په تناسب باید دا تعلق او رابطه مزید ټینگېدلی، خو برعکس گورو چي هغه تضعیف کېږي او یو وخت دې حد ته راورسېږي چي دا رابطه قطع شي.

موږ دا د میني، پېرزوېني، رحمت او محبت آثار او مظاهر گورو او دا نتیجه ترلاسه کوو چي د دې عالم پالونکی خدای رحمان دئ. لکه چي پیغمبر علیه السلام فرمایي:

(c) ketabton.com: The Digital Library

په دنیا کې دا ټول رحمت او پېرزوینه چې د ټولو مخلوقاتو ترمنځ لیدل کېږي، یو له بل سره مینه کوي، یو د بل په نسبت پېرزوینه او عاطفه لري، څاروي او ځناور له خپلو بچیانو سره مینه کوي، دا ټول د الله د رحمت د سلو برخو یوه برخه ده چې الله تعالی د خپل رحمت دغه وړه برخه د عالم پر ټولو مخلوقاتو وېشلې ده. .

عن سلمان قال: قال رسول الله صلى الله عليه وسلم إن الله خلق يوم خلق السماوات والأرض مائة رحمة كل رحمة طباق ما بين السماء والأرض فجعل منها في الأرض رحمة فبها تعطف الوالدة على ولدها والوحش والطير بعضها على بعض فإذا كان يوم القيامة أكملها بهذه الرحمة.

له سلمان رضي الله عنه نه روایت دئ چې رسول الله صلی الله علیه وسلم وفرمایل: په کومه ورځ چې الله آسمانونه او زمکه پیدا کړل،سل داسې رحمتونه ئې پیدا کړل چې هر یو ئې داسې طبقه لکه د آسمان او زمکې ترمنځ واټن، له دې نه ئې یو په زمکې کې کېښود چې په همدې مور له خپل اولاد سره، ځناور او مرغان یو له بل سره مینه او عطوفت کوي، کله چې د قیامت ورځ شي نو په همدې سره به خپل رحمت بشپړ کړي.

د رحمت دا آثار او مظاهر چې موږ ئې دلته ګورو، دا په دې باندې شهادت ورکوي چې دا دنیا، یوه مهربان خالق پیدا کړې او هغه دا د پېرزوېنې، عاطفې او رحمت علاقه په خپلو مخلوقاتو کې ایښې، موږ په دې عالم کې هرې خوا ته د رحمت آثار ګورو، په ټولو تعلقاتو کې، په طبیعي حوادثو او پېښو کې، د خلقو ترمنځ، د حیواناتو ترمنځ او د مرغانو ترمنځ.

(c) ketabton.com: The Digital Library
دا مينه، محبت، پېرزوينه او عاطفه چي آثار او مظاهر ئې هر لوري ته گورو، دا مورِ ته لارښوونه کوي چي دا عالم يوه ماشيني نړۍ نه ده، چي د توکو تر منځ ئې تعلقات د يوه بې احساسه ماشين د بېلو بېلو برخو ترمنځ وي، چي هلته نه عاطفه وي او نه ترحم، بلکي دا د رحمان خدای له لوري پيدا شوې دنيا ده او هغه دا د پېرزوېني احساس او د رحمت او ميني علايق د مخلوقاتو تر منځ پيدا کړي. په رواياتو کي راځي چي: يوه ورځ يوه مور چي په تناره ئې ډوډۍ پخوله ناڅاپه ئې خپل ماشوم وليد چي د اور خوا ته نږدې کېږي، ورټوپ ئې کړل او هغه ئې په خپلي غېږ کي ونيولو، له همدې سره ئې دا فکر ذهن ته ورغی چي زما زړه نه غواړي زوی مي اور ته ولوېږي، الله تعالی څنگه په دې راضي کېږي چي خپل بنده په اور کي واچوي؟ ډوډۍ او تنور همداسي پر ېږدي، ماشوم په غېږ کي اخلي، پيغمبر عليه السلام ته ورځي او پوښتنه کوي چي: آيا ته د الله رسول يې؟ وئې فرمايل: هو، هغې وويل: آيا الله تر ټولو زيات مهربان نه دئ، وئې فرمايل هو! هغې وويل: مور پلار مي تر تا جار؛آيا الله پر خپلو بندگانو تر مور پر خپل اولاد زيات مهربان نه دئ؟ وئې فرمايل: هو؛ هغې وويل: مور خو نه غواړي چي ماشوم ئې اور ته ولوېږي، الله تعالی څنگه غواړي چي خپل بنده اور ته واچوي؟ د دې خبرې په اورېدو سره د رسول الله صلی الله عليه وسلم له سترگو دومره اوښکي بهېږي چي مخ ئې په اوښکو لمدېږي او بيا سر رااوچتوي او فرمايي: يقيناً چي الله نه غواړي خپل بنده اور ته واچوي مگر هغه ډېر متمرد چي د لااله الا الله له ويلو انکار کوي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

عن ابن عمر قال كنا مع رسول الله صلى الله عليه وسلم في بعض غزواته، فمر بقوم، فقال من القوم؟ فقالوا نحن المسلمون، وامرأة تحصب تنورها و معها ابن لها، فإذا ارتفع وهج التنور تنحت به، فأتت النبي صلى الله عليه وسلم فقالت أنت رسول الله؟ قال نعم، قالت بأبي أنت وأمي أليس الله بأرحم الراحمين؟ قال بلى، قالت أو ليس الله بأرحم بعباده من الأم بولدها؟ قال بلى، قالت فإن الأم لا تلقي ولدها في النار، فأكب رسول الله صلى الله عليه وسلم يبكي، ثم رفع رأسه إليها فقال إن الله لايعذب من عباده إلا المارد المتمرد الذي يتمرد على الله وأبا أن يقول لا إله إلا الله

که څه هم د دې روایت په اسنادو کي څه ملاحظات شته؛ خو د میني او پېرزویني په اړه دا مطلب په بل حدیث کي په دې توګه راغلی چي رسول الله صلی الله علیه وسلم یوې ښځې ته چي ماشوم ئې کلک په غېږ کي نیولی او تی ورکوي، اشاره کوي او صحابه وو ته فرمایي: آیا دا مېرمن به خپل ماشوم په اور کي واچوي؟ صحابه وو وویل: نه په خدای قسم چي ترڅو توانېږي اور ته به ئې وانه چوي، نو رسول الله صلی الله علیه وسلم وفرمایل: یقیناً چي الله پر خپلو بندګانو تر دې مور پر خپل زوی ډېر مهربان دئ.

عن عمر بن الخطاب أنه قال: قدم على رسول الله صلى الله عليه وسلم بسبي فإذا امرأة من السبي تبتغي إذا وجدت صبيا في السبي أخذته فألصقته ببطنها وأرضعته فقال لنا رسول الله صلى الله عليه وسلم أترون هذه المرأة طارحة ولدها في النار؟ قلنا لا والله وهي تقدر على أن تطرحه

(c) ketabton.com: The Digital Library

فقال رسول الله صلى الله عليه وسلم: لله أرحم بعباده من هذه بولدها.

قرآن عظیم الشأن همدا د رحمت آثار او مظاهر د رحمن خدای د اثبات لپاره د دلیل په توګه وړاندې کوي، لکه چې فرمايي:

[illegible]

[illegible] الروم: ۵۰

د الله د رحمت آثارو ته وګوره چې څنګه زمکه له مرګه ئې وروسته بیاژوندۍ کوي؟ یقیناً همدغه الله دئ چې مړي به بیاراژوندی کوي او هغه په هر کار قدیر او توانا دئ.

زمکې ته وګورئ چې هر څه په هغې کې په مرګ محکوم شي، په سپېره ډاګ بدله شي، داسې چې څوک په هغې کې د ژوند آثار نه ګوري، خو الله جل شأنه په همغه زمکه باران ووروي او دا مړه زمکه را ژوندۍ کړي. دا د الله د رحمت د آثارو یو مظهر دئ، په مرګ محکومه شوې، انسان د هغې دانې او مېوې ته اړ او محتاج دئ، له دې پرته د هغه ژوند امکان نه لري، د دې لپاره چې انسان او حیوان ژوندي پاته شي، د زمکې دانې، مېوې او وښو ته اړ او محتاج دي، د دې نه پرته ئې د زمکې په سر ژوند امکان نه لري، ګورئ چې الله تعالی خپل وسیع رحمت د هغه په حال شامل کړي، دا مړه زمکه ژوندۍ کړي او د هغه لپاره د ژوند د اړتیاوو او د رزق او روزي انتظام وکړي.

همدا راز فرمايي:

(c) ketabton.com: The Digital Library

#Œ) ÓĿm ¾ïìĢ‹q' ô %ƒ šú ü/ #Mô çx »ƒ ħ$ã@Åöã " ï%$qèr

$Yô •z 'ù ä$J$š%hî Z%R'ù ,MÍB $#6 ñ q yYW z$)ï Is ™ ô%M-

ä%è9 4AöJ$ ß ì ¹ ‰/ š• ï ‹. ÑN•JV9$ è%ä `ÏB ¾ïhî

ÇÎÐÈ šc rãž2 ‹? الاعراف:۵۷

او دی هغه ذات دئ چي باد تر خپل رحمت (يعني باران) مخکي، د زېري په توگه لېږي، تر څو چي درنې ورېځي اوچتي کړي، بيا ئې د مړې زمکي لوري ته خوځوو او بيا په همدې سره اوبه وروو، بيا په همدې (باران او اوبو) سره، له زمکي هر نوعه مېوې راشنې کوو. همدا راز به مړي راباسو تر څو پند واخلئ.

يعنی مخکي له دينه چي باران وورېږي سوړ او خوندور باد لگېږي او د دې زېری ورکوي چي پدې پسې باران راځي، دا باران د رحمان خدای رحمت دئ، هغه ئې د رحمت په نامه ياد کړی، د دې رحمت د راتلو نه د مخه گورئ چي الله جل شأنه بادونه راولېږي او هغه تاسو ته د باران د راتلو زېری درکوي، او دا په داسي حال کي چي انسان، نبات، حيوان ټول اوبو ته اړ او محتاج وي، د باران ورېدو ته منتظر او سترگي په لاره، الله جل شأنه د خپل رحمت په وجه د دوی د دې احتياج، اړتيا او نيازمندۍ د رفع کولو انتظام کوي، گورئ بادونه رالېږي، هغه د باران زېری ورکوي، او بيا همدا بادونه دي چي هغه ورېځي چي د بحرونو د پاسه جوړې شوي په سر

(c) ketabton.com: The Digital Library
اخلي، په زرهاوو میله لرې ئې خوځوي، له ځان سره ئې وړي، بیا همدغه وریځې دي چي له هغه نه باران راوریږي او د همدې باران په ذریعه انسان ته د رزق او د روزۍ انتظام کیږي او د زمکي نه دانه او میوه را شنه کوي، دا د رحمان خدای هغه انتظام دئ چي د خپلو بندګانو په نسبت د پیرزوینې او رحمت په وجه ئې تر سره کوي او د دوی لپاره مړه زمکه ژوندۍ کوي او د رزق او روزۍ چاره ئې کوي.

که رښتیا په طبیعت کي همدا نظم نه وی، د بادونو په ذریعه د دې وریځو خوځول نه وی او چیري چي څوک ورته محتاج دئ، کومه زمکه چي ورته محتاجه ده، چیري چي انسان حیوان او نبات اوبو ته اړ او نیازمند دئ او منتظر دئ چي په سر ئې بارانووریږي، هلته ئې نه رسولی، انسان ته به څومره ګرانه وه چي د دومره اوبو انتظام وکړي چي هره ورځ د دې زمکي ټول ژوي ورته اړ او محتاج دي، خو الله جل شأنه ئې مفت، ارزانه پر ته لدې چي انسان پرې څه تکلیف ایستلی وي ورته ئې مهیا کوي.

کله چي د اوبو نه بخارات راپورته شي، د لمر وړانګې له اوبو نه د بخاراتو د راپورته کیدو باعث شي، هغه تبخیر کړي او دا بخارات اوچت شي، په وریځو بدل شي او بیا لرو لرو ځایونو ته د باد په ذریعه انتقال شي، زما او ستا په سر د باران په شکل وریږي، د غرونو په غیږ کي ئې الله جل شأنه د واورو په شکل کي ذخیره کړي، غرونو واورو لپاره خپله غیږ پرانستې نیولې وي، او د دې لپاره مستعد او آماده وي چي کافي مقدار، ښه ډیره اندازه ئې په په خپلي غیږ کي ذخیره کړي او بیا چي کله انسان ورته

(c) ketabton.com: The Digital Library

محتاج او اړ شي، کله چي په ګرمۍ کي انسان اوبو ته محتاج شي، ورو ورو دا واوره ويلي کېږي او په ويالو او نهرونو کي خوځېږي، زما او ستا د کور مخي ته بهېږي او د زمکي لاندي په کارېزو کي خوځېږي، که دا انتظام نه وی نو د زمکي پر سر ژوند ممکن نه وو، که همدغه د اوبو تبخير، بيا په ورېځو بدلېدل، بيا د باد په ذريعه تر لرو لرو منطقو پورې انتقالېدل او بيا د غرونو په غېږ کي د واورو په شکل ذخيره کېدل، بيا په دوبي کي هملته ورو ورو ويلي کېدل او رابهېدل؛ که دا نظام نه وی نو د زمکي پر سر ژوند ممکن نه وو.

په دې کي شک نشته هغه ذات چي دا ټول امور اداره کوي، دا نظم ئې په دې عالم کي ايښی او د عالم د مختلفو اجزاوو ترمنځ ئې دا هم غږي او يووالی پيدا کړی، داسي چي هر څه ئې يو بل ته لاس ورکوي، په ګډه کار کوي او د خپل ګډ کار په نتيجه کي د خلکو اړتياوي رفعه کوي، د الله د مخلوقاتو د احتياج او نيازمندۍ د رفعه کولو لپاره په مسلسله او منظمه توګه په کار لګيا دي، که دا نه وی د زمکي پر سر به هيڅ ژوندی مخلوق نه وو پاته شوی. دا ټول د هغه الله تعالی د اثبات لپاره واضح او صريح دلايل دي چي د انسان په نسبت پېرزوېنه او رحمت لري.

د اوبو د تصفيې الهي نظام:

$Zø“R&r ¾ïiJôn‘ ő ‰ƒ šú ü/ #Ìðçx»ƒìh$Ÿ@™ ü α ű Ï%$qèr

(c) ketabton.com: The Digital Library

$ЭЗВ ¼ɲ«Éó ȑ $ÌĞB ƵȘư ¾ïÎ ' Ǻsǽ ÇÎÑÈ #ŸqGÛ £$B ä$J¡ 9$`B

ÇÎÈ #ŽŸŸ2 ÓÅ$R&r $Ʋ»èR& $Ÿɸ¤z الفرقان:۴۸-۴۹

او دی هغه ذات دئ چي له خپل رحمت نه د مخه ئې بادونه د زېري په توگه ولېږل (تر څو د باران د راتلو زېری خلکو ته ورکړي) او له آسمانه مو پاکي اوبه رانازلي کړې، تر څو د همدې اوبو په ذريعه مړ ښار (مړه زمکه) را ژوندی کړو او له همدې څخه ډېر هغه حيوانات او خلک خړوبه کړو چي موږ پيدا کړي.

بادونه د باران د مخه رالېږي تر څو زېری ورکړي او بيا له آسمان نه پاکي اوبه نازلوي، راشئ دغي موضوع ته چي له آسمانه پاکي اوبه "ماء طهورا" نازلوي، لږ دقيق شو، گورو چي اوبه له هغه وروسته چي دلته استعمال شي او بيا د بحرونو لوري ته وخوځېږي، تروې او ترخې او تيزابي شي، نور نو له استفادې ولوېږي، له تصفيې پرته ترې استفاده نشو کولی، که د دغو اوبو د بېرته تصفيې انتظام نه وی نو د دې طبيعت په غېږ کي او د دې زمکي پر سر ژوند ممکن نه وو، خو الله جل شأنه بېرته همدغه کثيفې او ناولې اوبه، تېزابي اوبه، تروې او ترخې اوبه، چي له کاره لوېدلې، د استفادی وړ نه دي، د همدې اوبو د تصفيې انتظام ئې کړی، په هغه د لمر وړانگې لگېږي، په دې سره تبخير شي، تصفيه شي، په ورېځو بدلې شي، بېرته موږ ته پاکي، صافې اوبه د باران په شکل راورېږي، د چينو په شکل، د څاگانو په شکل، په کارېزونو او ويالو کي. دا د اوبو د تصفيې الهي انتظام

(c) ketabton.com: The Digital Library

دئ، که دا هستي له طبيعي حوادثو څخه عبارت وی او د لته یوه حکیم ذات په هغه کي تصرف نه کولی نو د زمکي په سر ژوند، په دې دلیل هم امکان نه درلود چي یو ځل دا اوبه کثیفي شوې او له استفادې لوېدلې وی، نو انسان به د تل لپاره د څښاک له صافو اوبو محروم وو، خو الله جل شانه رحمان دئ او د خپلو بندگانو په نسبت د وسیع رحمت خاوند دئ، د همدې رحمت په وجه ده چي د باران د ورولو انتظام ئې کړی، همدا قضیه د رحمن خدای په وجود دلالت کوي، همدا تدارک او انتظام چي اوبه تصفیه کېږي، د هغه مړ ښار (چي هلته هر څه اوبو ته محتاج او نیازمند وي) د هغه په سر ئې وروي، په همدې حقیقت گواهي ورکوي، کله کله حالت دې حد ته ورسېږي چي د بارانونو د نشتوالي په وجه، گڼ شمېر ناروغۍ خورې شي، فضا او هوا ټوله کثیفه او ناپاکه شي، گرمي له یوې خوا، د اوبو نشتوالی له بلي خوا، په فضا کي د مکروبونو خورېدل له بله طرفه، خو الله جل شانه نه یوازي هغه کثیفي تېزابي اوبه تصفیه کړي، په ورېځو ئې بدلي کړي، تبخیر شي، ورېځې ترې جوړي شي، بادونو ته ئې د انتقال امر وکړي، خوځوي ئې، په زرها وو میله لري ئې همغه ښار ته چي خلک ئې اوبو ته محتاج دي، مرضونه خواره شوي او هر څه دې ته منتظر چي سړه هوا ولگېږي او باران وورېږي، الله جل شأنه ئې همغه منطقې ته رسوي، گورو چي هلته باران وورېږي، هلته هوا تصفیه شي، مکروبونه ومري، د هوا کثافت ختم شي، حرارت له منځه لاړ شي او د همغي سیمي د خلکو احتیاج ته ځواب وویلی شي، مړه زمکه بېرته را ژوندۍ شي او ډېرو محتاجو انسانانو او حیواناتو

(c) ketabton.com: The Digital Library
ته چي ژوند ئې په خطر کي لويدلی وو، اوبه ورسوي.

هغه ملکونه چي د اوبو له ناحيې مشکلات لري، بحرونو ته څېرمه په ساحل کي پراته دي او غرونه نه لري، زيات بارانونه وربانديي نه ورېږي، په غرونو کي هغوی ته واورې نه ذخيره کېږي، چي ورو ورو ويلي شي او نهرونه او ويالې وبهوي، د هغو تر ټولو لويه ستونزه دا ده چي د څښلو صافي اوبه نه لري او چي د يوه واړه ښار لپاره اوبه تصفيه کوي بې حسابه مصارف ترې غواړي، د دې ملکونو خلک د نفتو په ځاګانو دومره نه خوشحاله کېږي لکه د اوبو په يوې چينې.

د عربو د ملکونو يوه حاکم ته چا يو په بل پسې خبر ورکړ چي په فلان فلان ځای کي د نفتو ځاګان وموندل شول، هغه وويل کور مو ودان شه، خو يو ځل مو هم خبر را نه کړ چي د خوږو او صافو اوبو څا وموندل شو!!، دا ځکه چي د هغوی لوی مشکل د صافو اوبو نشتوالی دئ.

د همدې الهي نظم په وجه چي زموږ مهربان رب ئې بندو بست کړی په دې عالم کي او د دې زمکي په سر انسان ته د ژوند امکانات برابر شوی.

طبيعي لارښووني:

#M çx»ƒh$@Åöã `Br ìé7% ì%$M»J÷B ’Î Nà6 ƒY‰ôƒ `B&

šc qà2 Îô³ç$B ã ª! $’?»è? 4 «!$ì B m»9ä& ÿ yìÏFr& ‘ ô‰ƒ šú ü/

ÇÏÌÈ النمل:۶۳

(c) ketabton.com: The Digital Library
هغه څوک دئ چي د وچي او لمدې په تيارو کي ستاسو لارښوونه کوي او څوک دئ چي بادونه له رحمت "بارانه" مخکي د زېري په توګه ليږي؟ آيا له الله سره بل اله شته؟ "چي په دی کارونو کي څه برخه ولري او له الله تعالی سره په دې چارو کي شريک وي" لوړ او اوچت دئ الله له هغه څه چي دوی يی ور سره شريکوی "هغه له شريک نه مستغني او بې نيازه دئ" يعنی ستاسو لپاره ئې د هدايت او لارښووني انتظام کړی، په بحر کي هم، هلته چي د لوري د تشخيص لپاره هيڅ ډول علايم نشته، خو الله تعالی ستاسي لپاره د دې چاره کړې چي هلته لار بيا مومئ، يا د ستورو په ذريعه لار پيدا کوئ، يا د افق له رڼا نه او د لمر له طلوع او غروب نه پوهېږئ چي سمت مو کوم طرف ته دئ، او يا د داسي قطب نما او پرمخ تللو وسائلو بندو بست ئې کړی او داسي سنن ئې په طبيعت کي ايښي چي له هغوی نه په استفادې سره تاسو په دقيقه توګه خپله لار موندلی شئ. نو دا په وچه او لمده کي چي ستاسي د هدايت او لارښووني لپاره انتظامات شوي، دا چا کړي؟

همدا راز تاسو ته ئې ستر ګي درکړې، د دغسي وسائلو انتظام ئې په دې عالم کي کړی چي په هغه سره تاسي په سيند، صحرا، فضا، په ورځ او شپه کي خپله لاره ومومئ، په دې طبيعت کي ئې د دې انتظام کړی، په تياره کي د افق له رڼا نه خپله لار موندلی شئ، په ستورو سره لار پيدا کولی شئ، د دې انتظام چا کړی؟

که په وچه او لمده کي، هغه مهال چي تياره وي، هيڅ څه نه ترسترګو کېږي، ستاسو د لارښووني او هدايت انتظام شوی، دا په خپله انسان ته

(c) ketabton.com: The Digital Library

ښيي چې دا عالم يوه رحمان ذات پيدا کړی.

آيا په رحمان خدای د باور او ايمان لپاره دا کافي نه ده چې هغه مهال په تا باندې باران وروي چې ته ئې ورېدو ته سترګې په لار او منتظر يې، تر بارانه مخکې سوړ باد ته د زړې په توګه ګورې، آيا له الله سره بل اله شته؟ په ټول عالم کې داسې څوک مومئ چې له الله تعالی سره په دې کارونو کې شريک وي؟ دا چې د وچې او لمدې په تيارو کې ستاسو د لارښووني او هدايت انتظامات شوي آيا له الله تعالی پرته داسې څوک په نظر درځي چې په دې انتظام کې هغه څه ونډه او اغېز ولري، د څه کولو واک او اختيار ورسره وي؟ آيا د باران په ورېدو، د بادونو په ذريعه د ورېځو په خوځېدو، او د سوړ او ملايم باد په لاس د دې زېري او پيغام په لېږلو کې چې باران راروان دئ، په دې کې له الله سره څوک شريک شته؟

همدا راز الله فرمايي:

qèdr ¼çGJôn ‘ ç̌à Ÿ/r ¢qèZ% $B Ÿ‰è/ . ` B] ø%$Aí\ã “ Ÿ%$qèdr

ÇËÑÈ ß‹Ïu s%$’Íqø9$ الشورى:۲۸

او دی هغه ذات دئ چې باران وروي له هغه وروسته چې (خلک) مأيوس او ناهيلي شوي وي او خپل رحمت خوروي او هغه ستايل شوی مولا دئ.

هغه ذات چې باران نازلوي او دا هم هغه مهال چې خلک مأيوس شوي وي، داسې څه نه مومي چې د باران د ورولو هيله ترې ولري، په ټول عالم کې له الله تعالی پرته داسې کوم شی نه ګوري چې خپل اميد ورپوري

(c) ketabton.com: The Digital Library

وتړي، هغه ته انتظار ولري او پر هغه اعتماد او تکیه وکړي، داسي څوک نه ګوري چي د ده احتیاج ته ځواب ووايي، مشکل ئې رفع کړي، مأیوس او نااميده دئ، خو ناڅاپه د همدې مأیوس او نااميده انسان غوښتنه منل کېږي، دعاء ئې اورېدل کېږي او هيله ئې ترسره کېږي، دا څوک کوي؟ انسان خو په ټول عالم کي داسي څه نه ګوري چي په دې اړه له هغه نه څه طمعه ولري، په هغه پورې خپل امید وتړي او له هغه نه د مرستي انتظار ولري، مأیوس دئ، په عالم کي داسي څه نه ګوري چي د ده احتیاج او اړتیا تر سره کړي، ناڅاپه ئې دا یأس او نا امیدي ختمېږي، اړتیا او احتیاج ته ئې ځواب ویل کېږي، دا کار څوک کوي؟ دا څوک دئ چي انسان ته له هغه وروسته چي مأیوس شوی، له قحطۍ سره مخامخ دئ، سختي تودوخي وارخطا کړی، هري خوا ته مرضونه خواره شوي، نباتات ئې، حیوانات ئې او په خپله دی اوبو ته محتاج او اړ دئ، تر دې حده چي د یأس مرحلې ته رسېدلی، خو ناڅاپه د همدغه مأیوس انسان غوښتنې ته ځواب ویل کېږي، دا ځواب څوک وايي؟ او د هغه دا احتیاج څوک رفع کوي؟ څوک ئې ضرورت منتفي کوي؟

آیا له دې پرته بل ځواب لرو چي ووایو: دا د هغه ستایل شوي ذات کار دئ چي پر خپلو بندګانو مهربان، د دوی د اړتیاوو او ستونزو د رفعه کولو ذمه وار او د دوی مولا دئ.

(c) ketabton.com: The Digital Library

د شپې او ورځي الهي نظام، ستره الهي پېرزوينه

þJ»ŠÉßšÏQöŸ 4Î #%ÂB㤋 ÿ¨ø$šNà6 øæ ª! $Ÿ@è_ bÎ) ÛO÷ƒuä‘&uä @è%

ÇÐÊÈ šc qãèJóÿ¡@ Ÿxùr& âä!$uÅÎ/ Nà6‹Ï?ù'tƒ «!$ çŽöïî îm»9Î) ôB

القصص: ۷۱

ووايه: آيا پوهېږي چي که الله پر تاسو باندي شپه د قيامت تر ورځي تلپاتې گرځولې وی، نو له الله پرته څوک داسي اله وو چي تاسو ته ئې رڼا راوړې وی؟ آيا نه اورئ.

که چېري الله جل شأنه وغواړي چي دا شپه دي دائمي شي، هومره دي اوږده شي چي د قيامت تر ورځي پوري دوام وکړي، او پدې ترتيب دا د شپې او ورځي د تلو راتلو موجوده نظام چي الله تعالی ايجاد کړی ختم شي، هغه څوک دئ چي بيا تاسو ته رڼا راولي؟ په دې ټول عالم کي داسي څوک گورئ چي د ورځي او رڼا په راوستو قادر وي؟ آيا په ټول عالم کي داسي څوک گورئ چي د شپې د پای ته رسولو توان ولري او هغه ورځ درته راولي چي تاسو ورته اړ او محتاج ياست؟

þJ»ŠÉßšÏQöŸ 4Î #%ÂBö™ ‘$k]9$šNà6 øæ ª! $Ÿ@è_ bÎ) ÛO÷ƒuä‘&uä @è%

Ÿxùr& ÏmŠÏù šc qãZä3ó¡@ 9@ø‹Î Nà6‹Ï?ù'tƒ «!$ çŽöïî îm»9Î) ôB

القصص: ۷۲ ÇÐËÈ šc rçŽÅÇö7è?

(c) ketabton.com: The Digital Library
"ورته"ووایه! آیا پوهېږئ چي که الله پر تاسو باندي ورځ تل پاتې کړي، د قیامت تر ورځي پوري، آیا له الله پرته به کوم اله وي چي تاسو ته شپه راولي چي په هغې کي آرام وکړئ، آیا له بصیرته کار نه اخلئ؟

{qãG;ö9r ïnŠü {qZ3ó Kï ‘$gY9$r @ø9$# Ÿ@è_ ¾ïmGJôm§ `ÏBr

ÇÌÈ brãä3ô±@ö/ä3ª=yè9r ¾Ï&Î#ôÒsù `ÏB القصص:۷۳

او دا د ده له پېرزوینو څخه دئ چي تاسو ته ئې شپه او ورځ گرځولې تر څو په هغې کي هوسا شئ او د دې لپاره چي د الله فضل ولټوئ او د دې لپاره چي ښایي شکر وکړئ.

الله تعالی شپه او ورځ په متوازن او متناسب شکل پیدا کړې چي یوه په بلي پسې راځي، تر هغو پاتې کېږي چي تاسو ورته اړ او محتاج یئ، نه لنډه او نه اوږده، بلکي هومره چي ورته ضرورت شته، تاسو شپې ته اړ او محتاج یئ تر څو په هغې کي هوسا او آرامه شئ، په ورځ کي تاسو کار کوئ، خپل معاش تامینوئ او د الله جل شأنه فضل لټوئ او پدې ترتیب گورئ چي الله جل شأنه د دې انتظام هم کړی چي تاسو آرام وکولی شئ، په شپه کي چي هري خواته تیاره او چوپتیا وي، د خوب لپاره مناسب شرائط برابر شي، دا ځکه چي ته د خوب لپاره هم تیارې ته ضرورت لرې او هم چوپتیا ته، گورئ چي شپه خپله تیاره پرده په ټول عالم خوره کړي، هر څه چوپ شي، هر څه په خوب لاړ شي او ستا د خوب لپاره آرامه او مناسبه فضا جوړه شي، په رڼا کي سم خوب نشې کولی، په شور او ځوږ کي

(c) ketabton.com: The Digital Library

سم خوب نشې کولی، گورئ چې الله جل شأنه هر څه په خوب بیده کړي او تیاره شي، په دې ترتیب ستا د آرام لپاره مناسبه فضا جوړه شي او بیا ته رڼا او ورځې ته ضرورت لرې چې په هغې کي هر څه وپېژنې، کار وکړې، خپل معاش تأمین کړې، د الله فضل ولټوې، تاته ئې د دې انتظام هم کړی. یو معمولي تغییر د شپې او ورځې په دې موجوده تناسب کي، د زمکي په سر د ژوند امکانات ختموي، نو پدې متوازن شکل کي د شپې او ورځې انتظام چا کړی؟ تاسو گورئ چې قرآن کریم په دې هم استدلال کوي، دا په متوازن شکل، د شپې او ورځې یو په بل پسې راتگ، همغسي چې ته ورته اړ او محتاج یې، لکه څنگه چې ته ورته ضرورت لرې، دا د دې خبرې د ثبوت دلیل دئ چې دا د رحمن پالونکي خدای د تصرف آثار دي، د رحمن رب د ربوبیت آثار دي، هغه دا انتظام کړی، که الله جل شانه په دې کي معمولي تغییر راولي بیا داسي څوک نشته چې په دې کي تصرف و کړي، تاسي ته رڼا راپیدا کړي او یا دي شپه راولي چې په هغې کي آرام وکړئ، که الله جل شأنه وغواړي چې شپه طولاني شي او تر قیامته پورې دوام وکړي، داسي څوک نشته چې تاته رڼا راولې او که هغه وغواړي چې ورځ تر قیامته طولاني شي، داسي څوک نشته چې هغه شپه راولي. دا د الله پېرزوینه ده چې تاسو لره ئې د شپې او ورځې داسي انتظام کړی چې تاسي ورته اړ او محتاج یئ. همدا راز فرمايي:

ãó« Èä `Ë $kŽü $ZF;R&r ÓÅ°r‘ $gŠü $ZǒÞ)ãr $g»RŠ%‰B Ú őR$r

(c) ketabton.com: The Digital Library

ÇĒÈ 5brãqB الحجر:۱۹

او زمکه مو خوره کړه او په هغې کي مو غرونه واچول او په هغې کي مو هر څه په موزون شکل کي راشنه کړل.

ÇĒÈ ûüŸÎ •Î ¼çq9 Ìáó 9© `Br · Ś»èB $kŽÜ ÏÒB9 $Züè _r الحجر:۲۰

او تاسی ته مو په هغې کي د معیشت اسباب راپیدا کړل او هغه څه مو درته راپیدا کړل چي تاسي ورته روزي ورکوونکي نه یئ.

یعنی الله تعالی په زمکي کي ټول هغه څه راپیدا کړل چي تاسو ورته اړ او محتاج یاست او په هغه سره ژوند کولی شئ، هغه څه ئې هم درته پیدا کړي چي تاسو ورته رزق او روزي نه ورکوی بلکي الله تعالی ورته روزي ورکوي، دا مختلف حیوانات چي الله جل شأنه پیدا کړي دي او د رزق او روزي انتظام ئې هم الله ورته کړی.

ÇĒÈ 5qèB 9‰)Î žwÎ ÿ¶á\çBr ¼çãı“ z $R‰Ÿ ä žwÎ äó« `Ï bÎr

الحجر:۲۱

او هیڅ داسي شی نشته چي خزانې ئې له موږ سره نه وي او نه ئې نازلوو مگر په معلومې اندازی سره

یعنی هر شی ئې په یوه معلومه او معینه اندازه کي راپیدا کړی، څو نه چي دلته ورته ضرورت وي، نه تر ضرورت زیات او نه کم، په همغه اندازه ئې پیدا کړی چي ورته ضرورت دئ.

(c) ketabton.com: The Digital Library

[illegible]

[illegible] الحجر:۲۲

او بادونه مو راولېږل چي القاح كوونكي دي "د بادونو په ذريعه د نباتاتو القاح كېږي او د همدوی په واسطه وربځې تشكيلوي او له يو بل سره ئې يو ځای كوي"، بيا مو له آسمان نه اوبه را نازلي كړې او په تاسو مو وڅښېلې، او تاسو ئې ذخيره كوونكي نه ياست، (د ذخيره كولو انتظام ئې هم الله كوي"

دلته څو شيانو ته اشاره شوې ده: دا چي زمكه مو خوره او پراخه كړه، بيا مو په هغې كي غرونه واچول چي د هغې حركت موزون شي، زمكه خوځېدله، د ژوند امكان په كي نه وو، الله جل شأنه په هغې باندي غرونه راپيدا كړل تر څو غير متوازن حركت ئې متوازن كړي، كنترول ئې كړي، بيا ئې په هغې كي هر نوع موزون نبات را شين كړ، كوم شي ته چي تاسي محتاج ياستئ، كوم شي ته چي ټول ژوي ضرورت لري، هغه ئې ټول راشنه كړل او په زمكه كي ئې ستاسو د معاش او د ژوند لپاره ټول اسباب او ذرايع تأمين كړل او هغه حيوانات ئې هم تاسو ته راپيدا كړل چي تاسو ورته اړ او محتاج ياست، د روزي انتظام ئې هم الله كوي، تاسي هغو ته روزي وركوونكي نه يئ، هيڅ شی داسي نشته چي د الله په نزد كي د هغه خزانې نه وي، د هر شي خزانې له الله تعالی سره دي، په داسي حال كي چي له الله سره ئې خزانې دي خو هر څه ئې په خپله معينه اندازه پيدا كړي، له خپلې اندازې څخه نه زيات او نه كم، بلكي په همغه اندازه چي انسان ورته

(c) ketabton.com: The Digital Library

ضرورت لري، که په دې اندازه کې معمولي تغيير راشي مثلاً د باد حرکت لږ تېز او اضافه شي، له موجوده معمول او طبيعي سرعت نه ئې سرعت لږ اضافه شي، نو د زمکې په سر به هر څه سره ټکوي، هر څه به نسکوروي او د ژوندانه امکانات به ختموي، که باران لږ اضافه شي، که واوره لږه زياته شي، که ورځ لږ اوږده او طولاني شي، که شپه لږه لنډه شي، که نور او حرارت لږ زيات شي او دا هر څه چې ګورئ، له معين حد نه زيات يا کم شي، د انسان ژوند تهديدوي، خو الله جل شأنه هر څه په معينه اندازه کې راپيدا کړي، د هر شي لپاره يو معين قدر او اندازه ټاکل شوې، په همغه اندازه چې انسان ورته اړ او محتاج دئ پيدا شوي، هيڅ شی له خپلې اندازې اضافه نه دئ، هيڅ شی له خپل ضروري اندازې لږ نه دئ. الله جل شأنه له خپلې اندازې سره سم پيدا کړی. چې هر څه له خپلې اندازې نه لږ اضافه شي ګورئ چې بيا څنګه ترې تنګ شو، باران، دا د ژوند تومنه او وسيله چې لږ له خپلې اندازې اضافه شي بيا دعاګاني کوو چې الله ئې متوقف کړي، واوره، بادونه، چې کله له خپلې طبيعي اندازې لږ اضافه شي ګورئ چې بيا ترې تنګ يو، سوکالي مو تهديد او ژوند راته ګران کړي.

او بادونه رالېږي چې ورېځې القاح کوي او د هر شي د القاح باعث ګرځي، بيا له آسمانه اوبه وروي او بيائې په تاسو څښي، او د اوبو د ذخيره کولو انتظام کوي، د غرونو په سر په ژمي کې واوره وروي، تر څو کافي مقدار هلته تاسو ته ذخيره کړي، د دې ذخيره کولو انتظام هم هغه کوي، دا ټول د رحمن رب د وسيع رحمت او پېرزوېنو آثار دي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

د پیغمبرانو بعثت د رحمن رب بله پېرزوینه

د پیغمبرانو لېږنه د الله جل شأنه د رحمت یوه بله نښه ده. دا ځکه چي انسان تر هر څه د مخه او تر هر څه نه زیات دې ته محتاج او اړ دئ او دا ئې لومړي اړتیا ده چي په دې وسیع او پېچلي عالم کي چي اجزاء ئې بې انتهاء دي او په هغه کي د هر مفید او مضر شي تشخیص د انسان له عقل نه اوچت او له امکان نه لري دئ، د دې لپاره چي د انسان لارښوونه وشي او هغه په ناپوهۍ کي پاتې نشي، مفید او مضر تفکیک کړی شي او خپل دوست او دښمن سره بېل کړی شي، الله جل شأنه د دې لپاره پیغمبران را لېږلي، انسان په خپله او یوازي د عقل په مرسته د ځان او د بل حقوق نشي تثبیتولی، دوست او دښمن نشي پېژندلی، مفید او مضر، حلال او حرام نشي بېلولی، دا کار نه په تجربو سره کولی شي او نه خپل عقل ته په پناه وړلو سره، که پیغمبران نه وی او د پیغمبرانو په ذریعه د انسان لارښوونه نه وی شوی، انسان به تل په تیاره کي وو، هغه خپل ځان او دا وسیع عالم نشو پېژندلی، هغه خپل الله نشو موندلی او هغه د خپلو نږدې دوستانو حقوق نه شوای تثبیتولی. د انسان لومړۍ اړتیا او تر ټولو لوی ا حتیاج همدا دئ چي د هغه لارښوونه وشي، د ژوند لاري چاري وروښودی شي، رحمن خدای جل شأنه د همدې انتظام هم کړی، د هغه د هدایت او لارښووني لپاره ئې په هره زمانه کي او د تاریخ په هر پړاو کي چي کله ورته اړ شوی پیغمبران رالېږلي. د پیغمبرانو رالېږل د انسان لپاره او د ټول عالم لپاره د الله ستره پېرزوینه ده، لکه چي قرآن فرمایي:

(c) ketabton.com: The Digital Library

ÇÈ šú üÜ»èÿ ¿ô ‘ Žvj š• »Ýü™ö $Br الانبياء: ۱۰۷

او ته مو نه ئې لیږلی مگر د ټول عالم لپاره رحمت.

د ظالمانو مواخذه د الله د پېرزویني بله نښه:

دا چې تاسو مجرم عناصر گورئ چې کله د هغوی بغي او طغیان انتهاء ته ورسېږي، داسي حد ته چې حرث او نسل او هر څه تهدیدوي، د فساد باعث شي، د نورو ژوند په خطر کي واچوي، گورو چې الله جل شأنه دا مجرم او ظالم عناصر موأخذه کړي، د ژوند او اقتدار ټغر ئې ورټول کړي او په دې ترتیب نه پرېږدي چې دا زمکه په فساد، ورانۍ او تباهۍ محکومه او د انسان ژوند له گواښونو سره مخامخ شي، د مجرمو عناصرو موأخذه، د هغوی د اقتدار ټغر ټولول او د هغوی تخت او تاج نسکورول دا هم د رحمن الله د رحمت د آثارو او علائمو څخه دي، لکه چې قرآن فرمایي:

Çã ¼çŠÙ š•ãŸr ¨èÅ'r ¨›q ‘ ré Bà6 ž§@ǻù 8qçx Ÿ2 bÎù

ÇÊÍÐÈ šú üÏÌ ô£ßJø9$# الانعام: ۱۴۷

" اې پیغمبره!" که ستا تکذیب ئې وکړ، ورته ووایه چې ستاسو رب د وسیع رحمت خاوند دئ او د هغه جنگ له مجرمانو څخه نشي رد کېدی.

یعنی هیڅوک ئې د ردولو او مخنیوي توان نه لري، الله جل شأنه به حتماً د مجرمو عناصرو په خلاف جنگ پیلوي، داسي جنگ چې هیڅوک ئې د مخنیوي توان او وس نه لري.

(c) ketabton.com: The Digital Library

دا چې د تاريخ په اوږدو کې تل ليدل شوي چې هغه مجرم عناصر له زوال او ورکاوي او سپکاوي سره مخامخ کېږي چې زمکه او د انسان ژوند له ګواښونو سره مخامخ کوي، الله تعالى سزا ورکوي او خلک د دوی له خطره ژغوري، دا موقع نه ورکوي چې په خپلو جرائمو او جناياتو سره زمکه له فساد او تباهۍ سره مخامخ کړي، الله تعالى دوی ته تر يوې ټاکلې نېټې او تر معينه حده مهلت ورکوي، خو کله چې د دوی طغيان له حد نه واوړي او د زمکې پر سر ژوندون په خطر کې واچوي او حرث او نسل له جناياتو نه صدمه ګوري، الله جل شأنه ئې نيسي، د هغوی په خلاف داسې جنګ اعلانوي چې هيڅوک ئې د ردولو او مخنيوي توان نه لري، بيا الله جل شأنه هغوی له شوم برخليک سره مخامخ کوي، دا د مجرمانو، ستمګرانو، طغاتو او باغيانو موأخذه او تر پايه پورې هغو ته موقع نه ورکول، له هغو سره حساب او کتاب کول، ظالمانو ته د خپلو ظلمونو او جناياتو سزا ورکول، دا په خپله د دې خبرې دليل دئ چې رحمن خدای (جل شانه) ستاسو په نسبت د وسيع رحمت خاوند دئ او دا د ده د وسيع رحمت نښه ده چې مجرمان موأخذه کوي، طغيان ته ئې نه پرېږدي او د نورو د ختمولو موقع نه ورکوي.

همدا راز که تاسو ګورئ چې مظلوم انسانان، هغه چې حقوق ئې تر پښو لاندې شوي، د خپل حق لپاره پاڅېدلي وي، الله تعالى د هغوی مرسته کړې، له ظالمانو ئې ژغورلي، د دوی د ژغورنې انتظام ئې کړی، هغوی ته ئې پر ظالمانو او ستمګرانو بريا او فتحه ورکړې، دا هم د رحمن

(c) ketabton.com: The Digital Library

خدای د رحمت له نښو او علائمو څخه دي، لکه چي قرآن فرمايي:

$ZÏB pÏ¦q•Î ¼µçèB (qãB#ä ûïi%©r $ZÏèè® $ZŠgŸU $R¨ð& ä$_ $£9r

ÑÏdÌ»ƒŠ ’Î (qßs7ô¹'ù èsŠÁ9$ (qßJ=ß ûïi%©$ Ñ‹z&r

ÇÒÍÈ šú üÏJÏV»_ هود:۹۴

او کله چي زموږ امر راورسېد، په خپل رحمت سره مو شعیب او هغه مؤمنان وژغورل چي له ده سره ول، او ظالمان یوې اوچتي چیغي ونیول، نو په خپلو کورونو کي پړمخي مړه پرېوتل.

یعنی هغه مهال چي د الله تعالی د پرېکړي نېټه راورسېده شعیب علیه السلام او هغه مؤمنان ئې په خپل رحمت سره وژغورل چي له ده سره ول او ظالمان یوې هیبتناکي لوړي چیغي ونیول، په مرگ محکوم شول او پرمخي پرېوتل.

دا آیت ښیي چي شعیب علیه السلام او د ده مؤمنو ملگرو ته نجات ورکول، ظالمان موأخذه کول او د عالم له صفحې نه د دوی ټغر ټولول د الله د رحمت له آثارو او علایمو څخه ده، همدا چي تاسو گورئ مظلومان چي د خپل حق لپاره د ظالمانو په ضد پاڅېږي فتحه او بری تر لاسه کوي، حالت داسي برابرېږي چي بالآخره د ظالمانو سلطه پای ته ورسي او د اقتدار کرسۍ ئې رانسکوره شي، دا په خپله د دې خبرې ثبوت وړاندي کوي چي دلته یو حکیم ذات د دې عالم په پېښو او حوادثو کي تصرف کوي، هغه

(c) ketabton.com: The Digital Library

ذات چي د انسان په نسبت رحمت او پېرزوينه لري، که دا حوادث طبيعي حوادث وی او يوه حکيم رحمان رب د عالم د حالت په بدلېدو رابدلېدو کي تصرف نه کولی او د حوادثو په تلو راتلو کي ئې لاس نه درلودی، نو مظلوم به د تل لپاره مظلوم پاته وای او هيڅ کله به د ظالمانو د ختمېدو او نسکورېدو بندو بست نه وای شوی، بس په طبيعي ډول به ظالم تل ظالم او په اوضاع مسلط او مظلوم به تل مظلوم وو. خو دا چي الله جل شأنه حالات داسي برابروي چي ضعيف او مظلوم انسان، د ظالمانو او باغيانو په مقابل کي فتحه او بری تر لاسه کړي او د ظالمانو له منگولو ئې وژغوري، دا په خپله ثابتوي چي دلته رحمن الله د رب په حيث تصرف کوي، هغه د مظلوم ملگرتيا کوي او ظالم په مرگ محکوموي، دا راز حوادث دا حقيقت ثابتوي چي دلته يو داسي ذات شته چي د خپلو بندگانو په اړه رحمان او مهربان دی او د همدې رحمن رب په اراده دا غيرطبيعي حوادث تر سره کېږي.

الله د دې ملک مالک دئ

په الله باندي د ايمان د دلائلو په ضمن کي يو مهم او اساسي دليل دا دئ چي موږ په دې عالم کي هر څه داسي گورو چي مقهور او محکوم دي او د داسي معينو ضوابطو په وړاندي کاملاً منقاد دي چي هغه تغيير نه مومي، په خپل پيدايښت کي، په خپل حرکت کي، په خپلي ودي او رشد کي، په خپل مرگ او ژوند کي او په هغو نتايجو کي چي د هغوی په حرکت باندي مرتب کېږي، په خپل زوړوالي او کهولت کي او دا چي بالأخره په مرگ محکومېږي، په دې ټولو کي هغوی د معينو او ثابتو سننو او ضوابطو

(c) ketabton.com: The Digital Library

په وړاندي مقهور او محکوم دي، د عالم په هر جزء او په هره برخه کي ګورو چي دغه سنن او ضوابط حاکم دي او هر حرکت او هر تحول د همدغو سننو مطابق تر سره کېږي، دا حقيقت په خپله هر عاقل انسان ته ښيي چي دا عالم يو ټولواک مالک لري، يو داسي واکمن حاکم چي په هر ځای کي د ده اراده مسلطه او حکم حاکم دئ او د ټولو حوادثو تر شا د هغه اراده حکومت کوي، ګورو چي د همغه ذات د ارادې سره سم په عملونو نتايج مرتب کېږي، په همدې دنيا کي د مکافات او د مجازات سلسله ګورو، هغه غيبي لاس چي دا هستي اداره کوي او د عالم چاري سمبالوي او هر څه د هغه په اراده خوځېږي، هر څه د هغه په وړاندي محکوم او مقهور دي او همغه په عملونو باندي نتائج مرتب کوي او د عمل بدله ورکوي، د مالک په توګه او د يوه حاکم په څېر په عالم کي تصرف کوي او په عملونو نتايج مرتب کوي.

همدغو حقايقو ته قرآن عظيم الشأن په متعددو آيتونو کي اشاره کوي او همدا خبره ترې ثابتوي چي دا عالم يو مالک او ټولواک لري چي هر څه د هغه د ارادې په وړاندي مقهور دي، لکه چي فرمايي:

ì ö¡ 9$ ã ïö ƒ `B& ÇÚ ö‘F$# r ä$J¡ 9$ `Ï B Nä3ã ƒ `B ö@è

šÆ Ï B| MhŠyJø9$# ßl Ì ƒäur ÏMhŠyJø9$# `Ï B ¢ÓysØ9$# ßl Ì ƒä `Br •»| ÁöF$#r

ÇÌÊÈ bqà)G? Ÿx ù& ö@à)ù ª! $# bqä9qà)uŠ| ¡ ù •ö∆F$# ãÎn/y‰ ã `Br ÇÛø9$#

يونس:۳۱

(c) ketabton.com: The Digital Library

(ورته) وایه! له آسمان او زمکي نه څوک تاسو ته رزق او روزي درکوي؟ او د دغو غوږونو او سترګو مالک څوک دئ؟ او څوک دئ چي ژوندي له مړي او مړي له ژونديو راپيدا کوي؟ او د کارونو تدبير څوک کوي؟ ژر ده چي وبه وايي: الله، نو ووايه: آيا (له کفر او شرک نه) ځان ساتنه نه کوئ؟

دا د رزق او روزي انتظام څوک کوي؟ د چا په اراده دا آسمان او زمکه په ګډه کار کوي چي انسان ته د رزق او روزي انتظام وکړي؟ له آسمانه اوبه راوربېږي او له زمکي دانه او مېوه راټوکېږي او په دې سره د انسان اړتياو ته ځواب ويل کېږي، دا کار د چا په اراده ترسره کېږي؟ دا د کوم مدبر ذات دقيق تدبير دئ؟ دا غوږونه او سترګي چي ته پرې ليدل او اورېدل کوې، د دې اصلي مالک څوک دئ؟ د چا له لوري درکړی شوي؟ د چا په اراده ستا د ژوند يوه اساسي او مهمه برخه بشپړوي؟ که دا غړي دي په واک کي نه وی له څومره ستونزو سره به مخامخ وې؟

آيا دې پوښتنو ته له دې پرته بل ځواب ويلی شې چي دا د مهربان پالونکي رب له لوري درکړی شوي؟ آيا له دې اعترافه پرته بله چاره لرې؟

له دې څرګند حقيقت نه د انکار لپاره څه دليل لرې؟ ووايه: ستا او ټولو ژوو لپاره د رزق او روزي انتظام څوک کوي؟ له آسمان او زمکي نه تاسو ته څوک رزق او روزي درکوي؟ دا د رزق او روزي وسايل چا پيدا کړي؟ باران څوک وروي؟ شپه او ورځ څوک راولي؟ لمر زموږ زمکي ته د چا په اراده نور او تودوخه ورکوي؟ د زمکي پر مخ د نور وړانګي د چا په اراده خورېږي؟ دا له زمکي نه دانه او مېوه څوک راشنه کوي؟ دا زموږ

(c) ketabton.com: The Digital Library

سترګي او غوړونه د چا په اراده کار کوي؟ د دې مالک څوک دئ؟ دا ژوندي له مړو او مړي له ژونديو څوک راپيدا کوي؟ دا د عالم چاري څوک سمبالوي، د امورو تدبير ئې د چا په واک کي دئ او کارونه ئې د چا په اراده تر سره کېږي؟

له دې پرته بله چاره نه لري، دوی په دې خبري اعتراف ته اړ او مجبور دي او بله چاره نه لري چي ووايي: دا هر څه الله تعالی کوي.

همدا راز فرمايي:

í$k]9$$ßÎ$™ @d$Ÿr •J)$$8íÎêb& $l; ÓÈ7^ƒ ß ô±9$Ÿw

ÇÍÈ šc qß7ó„ ;7=ù ’Î@ä r — يس: ۴۰

نه لمر ته ښايي چي سپوږمۍ بيامومي او نه شپه په ورځ باندي سبقت کوي بلکي هر يو په يوه معين مدار کي خوځېږي.

ګورئ چي لمر د سپوږمۍ د جذبولو، له خپل ځانګړي مداره د هغې د ايستلو فرصت نه ترلاسه کوي، يو د بل په مدار کي نه ننوځي، هر يو په خپل مسير کي خوځېږي، د دوی ترمنځ ټکر او تصادم نه راځي، په دې وسيع کائنات کي دا بې شمېره اجرام، هر يو په يوه معين مدار کي خوځېږي، يو بل به بيا نه مومي، چي له هغه سره ټکر وکړي او هغه جذب کړي، هر يو خپل حد پېژني، له هغه نه تېرى او تجاوز نشي کولی، نه لمر له خپل مدار نه خوځېدلی شي او د سپوږمۍ په مدار کي داخليدلی شي او نه هغه جذبولی شي، نه د دغو دواړو ترمنځ تصادم او ټکر راځي او نه هم شپه

(c) ketabton.com: The Digital Library

په ورځ باندی سبقت کولی شی، برعکس هره یوه په خپل وخت او نېټه راځي، دا د سپوږمۍ او لمر لپاره معین حدود چا وضع کړي چي له هغه نه د یوې ذرې په اندازه د تجاوز او تېري توان نه لري، دا څنګه او د چا د ارادې په وړاندي محکوم او مقهور دي؟

ګورئ چي لمر، زرګونه کاله په پرله پسې او منظمه توګه، له یوه ځایه طلوع کوي او په یوه ځای کي غروب کوي!! دغه معین مسیر طوعاً او کرهاً پلي کوي او له هغه نه یوه خوا بله خوا د انحراف قدرت نه لري، دا څوک اداره کوي؟ دا په وسیع آسمان کي د ستورو ترمنځ ټکر او تصادم ولې نه راځي؟ ولې یو د بل مسیر ته نه داخلېږي؟ دا هر یو په خپل مسیر کي څوک اداره کوي؟ د دې تر شاه د چا اراده ده؟ د چا د ارادې په وړاندي هغوی محکوم او مقهور دي؟ چي په داسي منظم ډول او په ټول انقیاد سره په خپل معین مدار کي خوځېږي او یو انچ، له هغه نه یوه طرف او بل طرف ته انحراف نشي کولی؟!

همدا راز شپه او ورځ خپل هغه حد پېژني چي ورته ټاکل شوی، له هغه نه تېری نشي کولی، نه اوږدېږي او نه هم لنډېږي، یوه له بلي سبقت نه کوي چي د شپې په ځای ورځ راشي یا د ورځي په ځای شپه راشي او یوه له بلي نه سبقت وکړي، بلکي هره یوه خپل حد پېژني او په خپل وخت کي راځي.

په دغي مقدمې سره دوو حقایقو ته اشاره شوې: لومړی دا چي د عالم ټول اشیاء او اجزاء محکوم او مقهور دي او دا چي تحولات د معینو

(c) ketabton.com: The Digital Library

ضوابطو او سننو سره سم تر سره کېږي، له خپلو حدودو نه تېرى نشي کولى، په خپل وخت کي راځي، په خپل ځاى کي راځي. او دوهم دا چي شپه او ورځ د طبيعت دوه حالته دي او لمر، سپوږمۍ د طبيعت دوه اجزاء، گورئ چي دا دواړه مقهور او محکوم دي، خپل مدار طى کوي، يو د بل مدار ته نه داخلېږي، يو له بل سره ټکر او تصادم نه کوي، مالک الملک الله هر يو په خپل مسير او مدارکي ساتي، د هغه ساتنه کوي او د دغو په حرکت باندي چي کوم نتائج مرتب کېږي، کوم تحولات چي په عالم کي راځي دا هم د معينو سننو او ضوابطو سره سم، يو په بل باندي سبقت نشي کولى، آيا دا دليل د دې خبرې د ثبوت لپاره کفايت نه کوي چي دا هر څه يو مالک ټولواک اداره کوي، او هر څه د هغه مالک الله د ارادې په وړاندي محکوم او مقهور دي؟

ستا د مرگ پرېکړه څوک کوي؟

[illegible]

الواقعه:٨٦

که تاسي د الله د ارادې په وړاندي محکوم نه ياست " هغه دين چي الله وضعه کړى، هغه سنن او ضوابط چي الله جل جلاله په دې عالم کي وضع کړي، که تاسي د هغه په وړاندي محکوم نه ياست" نو چي کله ستاسي روح ستوني ته ورسېږي بېرته ئې وگرځوئ که رښتوني ياست؟

ستاسي مرگ په دې دلالت کوي چي تاسي د يوه چا د ارادې په

(c) ketabton.com: The Digital Library

وړاندي محکوم یاست، نه غواړئ چي په مرگ محکوم شئ، انسان نه غواړي چي په زړښت دي محکوم شي، د هغه قوتونه او استعدادونه دي ختم شي او چي کله د خپل قوت هغه معراج ته ورسېږي، بېرته دي په زوال محکوم شي، دا نه غواړي، نه غواړي چي له مرگ سره دي مخامخ شي، خو څه چاره لري؟، دا چي کله ستا روح ستوني ته ورسېږي بېرته ئې له گرځولو عاجز يې، دا ثابتوي چي ته د يوه چا د ارادې په وړاندي محکوم يې.

که چېري تاسو د الله د ارادې او د هغه دين چي ده وضعه کړې، هغه ضوابط او قوانين او مقررات چي په دې عالم کي هغه وضع کړي، د دې په وړاندي محکوم، مقهور او منقاد نه یاست نو چي کله ستاسو روح ستوني ته ورسېږي هغه بېرته وگرځوئ که رښتوني يئ.

دا هر څه د چا ارادې ته تسليم دي؟

قرآن د عالم د ټولو اشياوو په اړه فرمايي چي هر څه د الله په وړاندي منقاد دي.

Ä ß öŖ $r Ñ ºq»J ¡¡ 9$$’Î ` B N=ó™& ÿ¼ã&s! r šc qäóö7tƒ «! $# Ç ƒÏŠ Žötósùr&

ÇÑÌÈ šc qãè_ ö ãƒ Ïmø‹s9Î) r $\dö Ÿ2 r $Yãöqsû   آل عمران:۸۳

آیا "کافران" د الله له دين نه پرته بل دين لټوي؟ حال دا چي ده ته د آسمانونو او زمکي هر څه طوعاً او کرهاً منقاد دي او په پای کي د هغه

(c) ketabton.com: The Digital Library
طرف ته بېرته ګرځول کېږي.

تاسو د عالم هر څه ګورئ چي د دې عالم د مالک او ټولواک د احکامو او ضابطو په وړاندي منقاد دي، يو شی به هم په دنيا کي داسي و نه ګورئ چي هغه دې کاملاً آزاد وي او خپلي مخي او خپل سرته دي پرېښودل شوی وي. د اوبو قطره چي له ورېځې نه په زمکه راپرېوځي، د يوې معيني قاعدې او ضابطې سره سم راپرېوځي، نن علم حتی د همدې قطرې د پرېوتو فورمولونه کشف کړي، نن علم دا معلومه کړې چي د کوم فورمول مطابق او په کوم معين سرعت سره هغه په زمکه راپرېوځي؟ کومه تيږه چي پورته ئې اچوئ او بېرته په زمکه راپرېوځي د يوې معينې ضابطې او قاعدې محکومه ده، تاسي په دنيا کي هيڅ داسي څه نشئ موندلی چي هغه دي خپلي مخي ته آزاد وي او د هغو معينو سننو په وړاندي دې محکوم او مقهور نه وي چي الله تعالی ورته ټاکلي .

نن انسان د علم په رڼا کي په دې پوهېږي چي د عالم هر حرکت د قوانينو مطابق ترسره کېږي، ساينس د دې لپاره فورمولونه وضع کړي، دا فورمولونه همغه سنن دي چي الله وضع کړي، نن د حرکت، سرعت، شتاب، ويشتلو، ارتقا او سقوط لپاره په فزيک کي داسي معين فورمولونه وضع شوي چي ثابت دي او تغيير نه مومي. آيا دا کافران د الله له دين نه پرته بل دين لټوي؟ حال دا چي د آسمانونو او زمکي هر څه، طوعاً او کرهاً، خوښ او ناخوښ، که زړه ئې غواړي او که نه غواړي د هغه په وړاندي منقاد او تسليم دي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

همدا راز قرآن فرمايي:

7/‰ ãó« ©ä4?ã qèr £ÍŽi $Br ÇÚ öF{ $ Ñq»J¡¡ 9$ã7 ù –

ÇÈ المائده: ١٢٠

د آسمانونو او زمكي او څه چي په هغوی کي دي د ټولو پاچاهي الله لره ده ا و هغه په هر څه قدير او توانا دئ.

د زمکه او آسمانونه د الله جل شانه ملک او هغه ئې مالک دئ، دلته دی د مالک په حيث په هر څه کي تصرف کوي، د دې عالم په هره گوښه کي د ده اراده نافذه او حاکمه ده، هغه مالک الملک دئ.

د الفرقان د سورې په ٢ آيت کي فرمايي:

` ã/ Ü9r #‰9r õÏ, Gƒ Ó9r ÇÚ öF{ $ Ñq»J¡¡ 9$ã7 ù ¼çq9 “ Ï%$

ÇÈ #\ƒÏ‰ ø)s? ¼çn‘£ s)sù ä óó« @à2 ,=z r Å7ù=ßJø9$# ’Îû Ô7ƒÎŸ° ¼ã&©

هغه ذات چي د آسمانونو او زمكي پاچاهي د ده ده "دلته د هغه اراده حاكمه او نافذه ده او هغه د دې عالم مالک دی" نه ئې زوی ځان ته نيولی او نه پدې پاچاهۍ کي څوک له هغه سره شريک دئ، هر څه ئې پيدا کړي او د هغه لپاره ئې معينه اندازه ټاکلې" په يوه معينه اندازه ئې هر څه پيدا کړي"

يعني الله جل شأنه د آسمانونو او زمكي ټولواک او حاکم دئ، د هغه حکم په هر ځای کي نافذ دئ، هغه مالک دئ او دا زمکه او آسمانونه د هغه

(c) ketabton.com: The Digital Library

ملک دئ چي د حاکم او مالک په توګه په کي تصرف کوي، هر څه د هغه په وړاندي محکوم دي او هغه نه زوی لري، زوی ئې هم نه دی نیولی چي د هغه ځای ناستی شي او نه هم د دې عالم په اداره، کنټرول او ساتنه کي څوک له هغه سره شریک دئ، هر څه هغه پیدا کړي او د هر څه لپاره ئې معین حد او اندازه ټاکلې.

§ ô±9$•¤; ™r È@ø$ ’Î ‘$gZ9$ ßJ9qã r Í$gZ9$ ’Î Ÿ@ø$ ßJ9qã

ç9 Ns3Ź ª! $ Nà6 Ï9Œ ‘¥¹ B @_Ļ “Ì ø† @à2 •J)Øtr

ÄÜÖï `Ï šc qãã Ï9$ B ¾ÏiÏ`Ï šc qãâ ?ûïÏ%!$ Ü• uŠ $

ÇÊÈ فاطر:۱۲

شپه په ورځ کي ننباسي او ورځ په شپه کي ننباسي"خو له معیني قاعدې سره سم" او لمر او سپوږمۍ ئې مسخر کړي، "هر یوه ته ئې معین مدار ټاکلی چي دغه معین مدار په معین وقت کي پلی کوي" هر یو د ټاکلی اجل او نېټې لپاره خوځېزي، همدغه الله ستاسو رب دی چي پاچاهي او ټولواکي د ده ده او څوک چي له هغه نه پرته بل څوک مرستي ته رابلي او د هغه عبادت کوي حتی د خرما د زړي د پوستکي خاوند هم نه دئ.

ګورئ چي هره ورځ څو شېبې په هغه کي تفاوت راځي، شپه په ورځ کي داخله شي او ورځ په شپه کي، ورځ د شپې ځای ونیسي اوشپه د ورځي، په خپل ماحول کي ګورو چي کله شپه وي او کله ورځ، اوس دلته ورځ ده

(c) ketabton.com: The Digital Library
خو دا ده ورو ورو شپه را روانه ده او د ورځې ځای شپې ته خالي کېږي. یا شپه کله اوږده شي او ورځ را لنډه شي، کله ګورو چې ورځ اوږده شي، شپه لنډه شي. دا د شپې او ورځې یو په بل کې داخلېدل ، د الله جل شأنه کار دئ، دا الله جل شأنه دئ چې شپه په ورځ کې داخلوي.

دا څوک دئ چې دا کارونه کوي؟ شپه په ورځ کې داخلوي؟ ورځ په شپه کې داخلوي، لمر او سپوږمۍ ئې مسخر کړي او هر یو په خپل مدار کې د معینې نېټې سره سم خوځېږي او د هغه اراده په هر څه کې او هر ځای حاکمه او نافذه ده؟ یعني هغه ذات چې دا کارونه د هغه په اراده تر سره کېږي او موږ ګورو چې دا د هغه د سلطنت، سیطرې او تسلط مظاهر دي، همغه ستاسو رب دئ. او له هغه پرته چې څوک مرستې ته رابلې او د هغه عبادت کوي حتی د خرما د زړي د پوستکي خاوند هم نه دئ. دومره لږ څه هم د دوی په واک کې نه دي، هیڅ شی هغوی ته نه دی سپارل شوی، د هیڅ شي واک او اختیار نه لري، کوم څه چې د الله نه پرته تاسو مرستې ته دربلئ او د هغه عبادت او لمانځنه کوئ، په دې عالم کې هیڅ واک او اختیار هغوی ته نه دی ورکړی شوی، وښیئ، د کوم څه مالک دي، چېرې د هغوی اراده حاکمه ده او څه کولی شي؟

ÇÑÌÈ bqã_ëèïøÎr ãó« èäßqã=B ¾íï‰‹Î “ ï%$` » s óÝù

یس:۸۳

نو پاکي هغه ذات لره ده چې د هر څه ټولواکي د هغه په لاس کې ده او د هغه لوري ته ورګرځول کېږئ.

(c) ketabton.com: The Digital Library

هغه ذات چي د هر څه واګي د ده په واک کي دي، واکمني، سلطنت او سيطره هغه لره ده، د ټولو شيانو ساتنه او پالنه کوي، د ټولو امورو تدبير ئې په لاس کي دئ، هغه لره پاکي ده، هغه له هره عيبه منزه او له هرنقص او ضعف نه لوړ دئ.

يعني هر څه د هغه په اختيار کي او د هغه د ارادې په وړاندي مقهور دي، په پای کي د خپل رب په لوري درومي، تاسو هم د نورو شيانو په څېر د خپل ژوند په پای کي د خپل رب خوا ته درومئ.

همدا راز فرمايي:

ÇÎÈ âqâ{W$B_ ëè«! $'<Îr ÇÚ öF$ Ñ°q»J¡¡ 9$ã7 ùã¼ã©

الحديد:۵

دآسمانونو او زمکي پادشاهي ده لره ده، او ټول کارونه الله ته محول کېږي. د الله تعالی لوري ته د کارونو د ارجاع معنی دا ده چي د هر کار پرېکړه د ده له لوري کېږي، د هر کار نتايج او پايلي د ده له لوري ټاکل کېږي، لکه څنګه چي الله تعالی ټولواک دئ او حکم ئې په هر ځای کي نافذ او حاکم، همداسي د ټولو امورو پايلي د ده له لوري ټاکل کېږي، لله الملک، لله الحکم و لله عاقبة الامور.

الله تعالی همغه ذات دئ چي چا ته وغواړي اقتدار ورکوي، له چا نه چي وغواړي اقتدار بېرته اخلي، چا ته عزت ورکوي او څوک له ذلت او سپکاوي سره مخامخ کوي، لکه چي قرآن فرمايي:

(c) ketabton.com: The Digital Library

š• ùBß$ãÍ\?r â$±@ `B š• ùBß$’ÎsêÅ ùBß$ 7 Î»B O§=9$Ë@è

4?ã 7 R̂) ǫö, ß$8Ï‰ŠÎ â$±@ `B ÁÉêr â$±@ `B “Ïêr â$±@ `BÏ

ÇËÈ ÖÏ‰% äóó« È@ä

آل عمران:۲۶

ووایه! ا ي باري ربه! د ملک مالکه! ته ئې چي چا لره وغواړې پاچاهي او واکمني ورکوې او له چا چي وغواړې اقتدار بېرته اخلې، چا ته چي وغواړې عزت ورکوې او څوک چي وغواړې سپکوې ئې، ښېګڼه ټوله ستا په لاس کي ده، بې شکه چي ته په هر څه قادر يې.

يعني دا هستي ستا ملک او ته ئې مالک او ټولواک يې، دلته ستا اراده حاکمه او نافذه ده، دلته هر څه ستا د مشيت مطابق ترسره کېږي. دې ته مو بايد پام وي چي د ا لله مشيت په حق او عدل ولاړ او د تغيير نه منونکو ضوابطو او سننو مطابق دئ، الله جل شأنه هغه ضوابط موږ ته توضيح کړي چي له مخي ئې چا ته د اقتدار سپارلو پرېکړه کوي، هغه ثابت سنن او ضوابط ئې هم توضيح کړي چي له مخي ئې له چا نه واکمني او اقتدار اخلي، دا تصادفي پېښې نه دي چي په خپل سر، له کومي قاعدې پرته، تصادفي او آناً فآناً ترسره شي، بلکي دا د معينو، ثابتو الهي ضوابطو او سننو مطابق ترسره کېږي، الله جل شأنه دا موږ ته توضيح کوي: هغه چاته اقتدار ورکوي چي ايمان لري ا و عمل ئې صالح وي او په اجتماع کي تر ټولو اصلح وي، لکه چي فرمايي:

(c) ketabton.com: The Digital Library

[illegible]

النور:۵۵

له تاسو نه چيچا ايمان راوړی او عملونه ئې صالح دي، له هغوی سره الله وعده کړې چي د زمکي خلافت به داسي دوی ته سپاري لکه چي تر دوی مخکنيو ته ئې خلافت سپارلی وو، هغه دين ته به تمکين او اقتدار ورکوي چي دوی لپاره ئـ ېغوره کړی، د دوی خوف به په امن بدل وي، (داسي حالت به راولم چي) زما عبادت به کوي او هيڅ څه به له ما سره نه شريکوي.

دا وعده له چا سره شوې؟ له هغه چا سره چي ايمان لري او عمل ئې صالح وي، هغه څوک چي اصلح او تر ټولو غوره وي. خو د دې په مقابل کي هغه کسان هم موږ ته معرفي کوي چي الله تعالی ئې په ذلت محکوموي، په دې اړه الهي سنن او ضوابط هم موږ ته ښيي، چاته چي اقتدار وسپارل شو او هغه فساد وکړ او صلهٔ رحم ئې قطع کړ، الله به ئې ړندوي، اقتدار به بېرته ترې اخلي او په ذلت به ئې محکوموي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

قرآن کريم د بني اسرائيلو په قصې کي دا موضوع توضيح کوي، او مونږ ته دا ښيي چي پدې قوم کي کوم صفات راپيدا شول چي الله جل شأنه د هغه په وجه د زمکي خلافت ورکړ؟ او بيا کوم صفات په کي راپيدا شول چي دائې بېرته ترې واخيست، په ذلت ئې محکوم کړل او له فقر او مسکنت سره ئې مخامخ کړل؟ قرآن عظيم الشأن هغه الهي مشيت او هغه ضوابط او سنن مونږ ته ښيي چي د هغه له مخي الله تعالی چا ته ملک او اقتدار ورکوي او يا ئې بېرته ترې اخلي او د اقتدار تخت ئې نسکوروي. ځيني کسان داسي گمان کوي چي گواکي دا هسي د چانس او تصادف له مخي ترسره کېږي، حتی دا هڅه کوي چي ثابته کړي پدې اړه څه خاص ضوابط او سنن نه مراعات کېږي، بس د الله تعالی چي چا ته خوښه شوه پاچاهي او اقتدار ورکوي او له چا ئې چي وغوښتل بېرته ئې ترې اخلي. خبره نه يوازي داسي نه ده؛ بلکي پدې اړه ثابت الهي سنن وضع شوي، قرآن عظيم الشأن مونږ ته هغه الهي مشيت او هغه خاص سنن او ضوابط توضيح کړي او دائې را ښودلې چي دا کار د خاصو سننو او ضوابطو سره سم ترسره کېږي، څنگه او چاته ا لله اقتدار ورکوي او له چا نه ئې بېرته اخلي، لکه چي فرمايي:

[illegible]

[illegible]

(c) ketabton.com: The Digital Library

ووايه اى بارئ ربه! د ملک مالکه! ته چي چا لره وغواړې پاچاهي ورکوې "ملک او اقتدار ورسپارې" او له چا نه چي وغواړې اقتدار بېرته اخلې، چي چاته وغواړې عزت ورکوې او چي څوک وغواړې سپکوى ئې "له ذلت سره ئې مخامخ کوې" ښېګڼه ټوله ستا په لاس کي ده "خير ټول ستا په اختيار کي دئ، ته چي هره فيصله وکړې په هغه کي خير دئ، که چاته اقتدار سپارې په هغه کي خير دئ، که له چا نه ئې بېرته اخلې په هغه کي خير دئ، که عزت ورکوې خير په همدې کي دئ، که څوک په ذلت محکوموې خير په همدې کي دئ، ښېګڼه او خير ټول ستا په اختيار کي دي، ستا په هره فيصله کي خير دئ" او ته په هر څه قادر او توانا يې.

چا ته عزت ورکول او يا ئې له سپکاوي سره مخامخ کول، د معينو سننو او ضوابطو مطابق تر سره کېږى، چي کله معين مواصفات په يوه فرد يا ټولنې او اجتماع کي راپيدا شول، الله جل شأنه عزت ورکوي او چي بيا څه مشخص مواصفات په هغه کي راپيدا شول بېرته ئې په ذلت محکوموي، سپکوي ئې او عزت بېرته ترې اخلي. يعني په دى باب الهي مشيت د خاصو سننو او ضوابطو مطابق دئ چي تغيير نه مومي، تل ثابت او تغيير نه منونکى دئ.

šÆ Ë ¢ Û$ß Ì÷ êr è@$’Î ‘$gŸ9$Ï¿ iqê í$gŸ9$’Î Ÿ@$Ï¿ iqê

(c) ketabton.com: The Digital Library

5 $ ¡ m Îöî â $ ± @ ` B äãö? r ÇÛ $ ` B Míh J $ ß ì ÷ ê r Míh J $

ÇËÈ آل عمران: ۲۷

ته ئې چې‌شپه په ور ځ کي داخلوې او ورځ په شپه کي داخلوې، ژوندی له مړي راپیدا کوې، او مړی له ژوندي نه راپیدا کوې، او چې چا ته وغواړې بې حسابه رزق ورکوې.

دا هم د الله د ملک او واکمنۍ مظاهر دي، دا د شپې او ورځې تګ راتګ، د مرګ او ژوند فیصله، د رزق او روزي اعطاء، د عزت او ذلت فیصله، چا ته اقتدار ورکول او له چا نه ئې بېرته اخیستل، دا ټول د همغه الله په اراده کېږي چې دا ملک اداره کوي او د ټولو امورو تدبیر د هغه په واک کي دئ.

É/ì 6 $ Ą ë $ > ' qè žvÎ 9Î w ', s $ ã 7 î J $ ª ! $ ' è Gù

ÇÊÊÈ المؤمنون: ۱۱۶

نو هغه حقیقي ټولواک لوړ دئ چي له ده پرته بل معبود نشته، او هغه د پرتمین عرش رب دئ.

یعني الله تعالی حقیقي مالک دئ، له ده پرته بل د عبادت وړ معبود نشته، هغه ټولواک دئ، د عالم هر څه د ده د واکمنۍ تر عرش لاندي دي، هر څه د ده تر سیطرې او سلطې لاندي دي، له کوم عرش نه چي د دې ملک او د عالم اداره کېږي، هغه د ده عرش دئ، او دا هستي ټوله د هغه د

(c) ketabton.com: The Digital Library

سيطرې او سلطې تر تخت او عرش لاندي ده، يعني دلته هغه هم مالک دی او هم حاکم. په ټوله هستي کي د ده اراده نافذه ده، هغه د عرش مالک دئ، ځوک چي د الله په ملک کي ژوند کوي، نو هغه به د همغو ضوابطو او سننو سره سم چي الله وضع کړي د خپلو عملونو اجر، بدله او نتايج ويني، ځوک به تعذيبوي او چا ته به مغفرت او بخښنه کوي، خو د خاصو سننو مطابق، چا ته چي بخښنه کوي د هغه په باب الله جل شأنه خپل مشيت توضيح کړی، دا بخښنه د خاصو سننو مطابق ده، همدا وجه ده چي ځيني کسان د الله له مغفرت نه محروم دي، که ځوک تعذيبوي د هغه په اړه هم الله جل شأنه خاص سنن وضع کړي.

عملونو ته بدله ځوک ورکوي؟

âs±„ `B Ü Éèã Ç Ú ö R $ r Ñ °q»J¡ 9$Û• ûã¼ã ©$b& N-è? Ó9&

ÇÊÈ ÖÏ‰% ä ó« Èà2 4?ã ª! $ r âs±„ `Kï ä ø r — المائده: ۴۰

آيا نه پوهېږې چي د آسمانونو او زمکي پاچاهي د الله ده، ځوک چي وغواړي تعذيبوي ئې او چا ته چي وغواړي مغفرت او بخښنه ورته کوي او الله په هر څه قدير او توانا دئ.

دلته په دې عالم کي د بدلې، مکافات او مجازات سلسله جاري ده، چي کله انسان په گناه لاس پورې کوي له همغه لحظې نه د هغه تعذيب پيل کېږي، عذاب د گناه سره متصل دئ، خو د مجرم او گنهگار د مجازات مکمله فيصله به د قيامت په ورځ کېږي، په دنيا کي د خپل عمل نسبي بدله

(c) ketabton.com: The Digital Library
تر لاسه کوي. د جرم او مجازات د توامیت یوه ښه بېلګه دا ده چې ګورو هر تاواني توکی انسان ته حرام شوی، الله جل جلاله هغه شیان انسان ته حرام کړي او له هغوی ئې د ډډې کولو امر کړی چې انسان ته زیان رسوي، خو که څوک حرام شیان خوري، الله ورته سزا ورکوي، له کومي لحظې چې انسان حرامو توکو ته لاس اوږدوي له همغي شېبې د ده د تعذیب لړی هم پیل کېږي. د دې خبري ښه مثال دا دئ چي که څوک په مخدره موادو لاس پوري کوي، د مثال په توګه چرس څکوي، یا کوم بل داسي حرام توکي ته لاس اوږدوي چي اسلام حرام کړی، له همغي لحظې نه چي څوک دا ګناه کوي، مجازات ئې پیل کېږي، د مخدره موادو منفي اثرات ئې ورو ورو متأثره کوي، تر هغه چي لېونتوب ته ورسېږي، همدا راز که څوک شراب څښي، د دې حرام څیز له منفي اثراتو نه خوندي نه پاته کېږي، انسان چې هره ګناه کوي عذاب ئې له ګناه سره متصل پیل کېږي، خو کامله سزا به د قیامت په ورځ ګوري، هغه مهال چي د انسان ټول اعمال او د هغه اثرات له نن نه تر پایه پورې را جمع شي او د عملونو اثرات ئې تکمیل شي، ځکه هر عمل خاص اثرات لري، د عمل د اثراتو دائره ورو ورو پراخېږي، بیا به د قیامت په ورځ دغو اثراتو ته په پام سره د مکمل اجر او د مکافات او مجازات فیصله کېږي.

موږ په دې عالم کي دا د مکافات او مجازات سلسله ګورو، هغه ذات چي په عملونو نتایج مرتب کوي او عملونو ته مجازات او مکافات ورکوي، همغه الله دی چي په دې عالم کي د هغه اراده نافذه ده او دا ټوله هستي د

(c) ketabton.com: The Digital Library

هغه ملک دئ.

نه ګورئ چي الله جل شأنه ظالمان مؤ اخذه کوي، وئې نيسي او د عذاب متروکه ناخاپي د هغوی په سر راپرېوځي، دا په داسي حال کي چي ټول شرائط د دوی په ګټه وي، د اجتماع حالت، او په هغه کي هر څه د دوی په ګټه، او د دوی په خدمت کي وي، پر اوضاع حاکم وي، هر څه د دوی په اختيار کي وي، د بقا لپاره ئې ټول شرائط برابر وي، ټول امکانات او وسايل د دوی په لاس کي وي، د دوی د بقا او دوام لپاره ټول شرايط مساعد وي، خو ګورو چي ناخاپي د الله تعالی د عذاب او مؤاخذې متروکه د دوی پر سر را پرېوځي او د اقتدار تخت او تاج ئې نسکور شي، لکه چي قرآن فرمايي:

ÑŠ9 ÓÉ$ Ç¡È Š$Jèø$ïN #Œ P'Î ÇÏÈ Š$èÎ 7ı' @ÿèù #øŒ •? ÑŠ9&

ÇÌÈ Š#qã$# •÷ Á 9$$(q¯ ` ûïï‰©$Šqß0r ÇÊÈ Ÿ‰»=É©$'Î $gè=ÎB ÷-ŠÁ

$kŽÏù (rãøø'ù ÇÊÊÈ Ÿ‰»=É©$'Î (qöóÛ ûïï‰©$ÇÊÈ Š$?÷Ÿ# $ "Ë bqèãõ ïr

7ı' bÎ ÇÌÈ A #‹ã Þöq™ 7ı' öNÍkö = Áù ÇÊÈ Š$¡ŠÿÜ$

ÇÍÈ Š$ ¹ ŠöŠÜ$9 الفجر: ۶ -۱۴

آيا ودي نه ليدل چي ستا رب له عاديانو سره څه معامله وکړه؟ هغه د ا رم عاد، "په ارم کي اوسېدونکي عاديان"، د دنګو قدونو خاوندان، هغه

(c) ketabton.com: The Digital Library

چي په ښارونو کي د دوی په څېر بل څوک نه وو پيدا شوي او له هغو ثموديانو سره چي په (گڼ شمېر) درو او ناوونو کي ئې تيږې وتراشلې "د څلو او قصرونو جوړولو لپاره"، او د ميخونو خاوند فرعون سره، (چي ډېر فوځونه ئې درلودل، خپل مخالفين ئې په مېخونو تعذيبول او د هغوی په لاس پښو کي ئې مېخونه ټک وهل) هغه چي په ښارونو کي ئې طغيان وکړ او په هغوی کي د ډېر فساد مرتکب شول، نو ستا رب ناڅاپه په دوی باندي د عذاب متروکه راپرېښوده، يقينا چي ستا رب حتما په کمين کي دئ.

يعني دا پېښي، د دغو قومونو تعذب ښيي چي الله تعالی مترصد دئ، هر چاته تر يوه وخته پورې مهلت ورکوي، ورته مترصد پاته کېږي، په ميقات کي ورته کمين نيول شوی، په خپل وخت او ځای کي ئې ناڅاپي او کلک نيسي.

دلته د هغو قومونو د تعذيب يادونه شوې چي ځواکمن او مسلط ول، شرائط د دوی په گټه ول، اقتدار د دوی په لاس کي وو، وسائل او امکانات ټول د دوی په اختيار کي وو، هغه چي د افرادي قوت له ناحيې تر ټولو قومونو مخکي وو، د دوی په څېر بل قوم چېري نه ترسترگو کېدو، الله جل شأنه دنگي جثې او قد و قامت ورکړی وو، له دې پلوه ئې د نړۍ پر ټولو قومونو فضيلت په برخه شوی وو، خو چي کله ئې طغيان او سرکشي و کړه، وگورئ چي الله تعالی له هغوی سره څه وکړل؟!

د ثمود له قوم سره چي د مدنيت آثار ئې تر اوسه پوري پاته دي، ځان ته د قصرونو جوړولو لپاره ئې تيږي په غرونو او سردرو کي تراشلې، په

(c) ketabton.com: The Digital Library

تمدن کي تر ټولو ولسونو مخکي ول، خو وګورئ له هغوی سره څه معامله وشوه؟!

فرعون وګورئ چي د مضبوط سیاسي اقتدار خاوند وو، د الوهیت دعوی کوي، ځان اعلی رب ګڼي، خپل مخالفین په مېخونو تعذیبوي، لښکري ئې په خدمت کي، خو چي کله ئې طغیان او سرکشي انتهاء ته ورسېده، وګورئ چي الله تعالی له ده او د ده له لښکرو سره څه معامله وکړه، دغو ظالمانو ته ئې تر یوه وخته پوري مهلت ورکړ، خو بیائې ناڅاپي مؤاخذه کړل، بیا د عذاب متروکه د دوی پر سر راپرېوته، دا ښیي چي یقیناً ستا رب په کمین کي دئ.

همدا چي ظالمان مؤاخذه کېږي، هغوی ته صرف تر یوې خاصي نېټې مهلت ورکول کېږي، خو په داسي حال کي چي د دوی د بقا لپاره ټول لازمي شرایط برابر وي، هر څه د دوی په اختیار کي وي، ناڅاپي مؤاخذه کېږي، آیا دا په خپله نه ثابتوي چي دلته د مکافات او مجازات سلسله جاري ده؟ چي څوک طغیان وکړي هغوی مؤاخذه کېږي، له هغوی سره محاسبه کېږي، ترپایه خپلي مخي ته نه پرېښودل کېږي، د جرم او ظلم سزا ورکول کېږي؟

همدا راز فرمایي چي تاسو په زمکه کي وګرځئ او وګورئ چي د مجرمینو عاقبت څنګه وو؟

ÇïÈ ûüBÌó ÈKsè7Ê ã b‰. #øŸ2 (ràŸR$ Ç Ú ö[$'Î (rçÅ @è

النمل:۶۹

(c) ketabton.com: The Digital Library

ورته ووایه: په زمکه کي وګرځئ "تاریخ ته رجوع وکړئ، د تاریخ پاڼې واړوئ" بیا وګورئ چي د مجرمینو عاقبت څنګه وو.

دا چي هر مجرم قوم ته ئې په پای کي سزا ورکړې، هغه ئې نیولی، هغه ئې له خپل شوم پای او بدمرغه برخلیک سره مخامخ کړی، آیا دا نه ثابتوي چي دا عالم یو داسي ټولواک حاکم لري چي دلته ئې اراده نافذه ده او هغه عملونو ته بدله ورکوي؟ دا د بدلې او اجر ورکړه په دې دلالت کوي چي دا (ملک) څانته (مالک) لري.

همدا راز دا چي ګورو څیني د ایمان په خط کي نېک اجر تر لاسه کوي، په مستمر او انقطاع نه منونکې توګه د خپلو عملونو نېک اجر تر لاسه کوي، د زمکي وارث شي، الله جل شأنه د زمکي خلافت ورته ورکړي، الله تعالی ئې له ناتوانۍ، ضعف، اضطراب، پرېشانۍ، ذلت او بې وزلۍ نه وژغوري، قوت او عزت ته ئې ورسوي، د هغوی د وېرې او خوف هغه حالت چي په ټولنه ئې حاکم وو، هغه ختم کړي او امن امان او اطمینان ور په برخه کړي. او د دې په مقابل کي بله ډله د فساد، ظلم او د جرم په وجه په اسفل السافلین کي پرې باسي، او تر ټولو بد حالت سره ئې مخامخ کړي، دا مو ږ په خپلو سترګو ګورو، آیا دا چي څیني کسان د ایمان له خط نه د انحراف په نتیجه کي له دې زیان مندۍ او خسران سره مخامخ شوي، آیا دا په خپله د دې لپاره دلیل نه دئ چي دلته یو احکم الحاکمین، مالک الملک الله دا هستي اداره کوي، او دلته د هغه اراده حاکمه ده او هغه عملونو ته اجر ورکوي. لکه چي قرآن فرمایي:

(c) ketabton.com: The Digital Library

[illegible]

[illegible] التين: ۴-۵

يقيناً چي موږ انسان په ډېر غوره جوړښت کي پيدا کړ، بيا مو اسفل السافلين ته رد کړ.

که څه هم ځينو درنو مفسرينو، اسفل السافلين د دوزخ په معنی تعبير کړی، خو دقيقه ترجمه او صحيح تعبير ئې د دنائت او رذالت تر ټولو ټيټ تل او پړاو دئ، تر ټولو پرېوتو او ذليلو مخلوقاتو لاندي ولاړ شي، تر ځناورو هم کوز ولاړ شي، دغه حالت د يوه پرېوتي او لاروركي انسان اسفل السافلين دئ، که لږ دقت وکړئ درته جوته کېږي چي دلته قرآن عظيم الشأن د قيامت د ورځي د اثبات لپاره او دا چي هلته به دين قائمېږي، هلته به د عملونو بدله ورکول کېږي، د دې مدعا د اثبات لپاره دا دليل زموږ مخي ږدي چي دا دئ په خپلو سترګو ګورئ چي الله تعالی مجرمينو ته په دنيا کي د دوی د جرم سزا ورکوي، فساد، ظلم، جرم او ګناه دوی له داسي دردناک حالت سره مخامخ کړي، د ذلت داسي کندي ته ئې وغورځوي چي تر ځناورو هم لاندي ولاړ شي. د قيامت د ورځي د محاسبې او مکافات او مجازات د اثبات لپاره په دې استناد نشي کېدی چي کافران به د دوزخ په ژوري کندي کي لوېږي، ښه به وي چي دغه سوره مکمله ترجمه کړو.

د دې سورې په لومړيو آيتونو کي په څلورو ځايونو لوړه شوې، د

(c) ketabton.com: The Digital Library

قرآن عظیم الشأن قسمونه د استشهاد لپاره وي، په کوم څه چي قسم یادوي، هغه د دلیل په توګه وړاندي کوي، دا قسم د هغه شي په عظمت د لوړي او قسم لپاره نه؛ بلکي په هغه د استشهاد لپاره وي، په هغه باندي استدلال کېږي او هغه د دلیل او شاهد په توګه وړاندي کېږي، د یوې ادعا د حقانیت ثابتولو لپاره ئې وړاندي کوي. دلته د سورې په ابتداء کي په څلورو شیانو قسم یاد شوی:

Âú üÏBR $Ï$#7ÞS#‹»dr ÇÌÈ ûüÏZ•Å ÍqèÛr ÇÌÈ Èûqçf"9$#r ÈûüÏG9$#r

ÇÌÈ التین: ١ - ٣

قسم په انځر، زیتون، طور سینا او بلد امین "یعني مکه مکرمه"

لکه څنګه چي دا دوه وروستني (طور سینا او بلد امین) ځایونه دي، دوه لومړني شیان هم د دوو ځایونو لپاره ذکر شوي، شام د انځرو د ملک په نامه مشهور دئ او فلسطین د زیتون د ملک په نامه، یعني له تین نه مراد هغه ځای دئ چي هلته زیات انځر پیدا کېږي، هغه سیمه چي د انځرو په نامه مشهوره ده او له زیتون نه فلسطین مراد دئ، دا څلور ځایونه دي، دا د وحي مهبط او د پیغمبرانو مبعث دئ، په دغو ځایونو کي ګڼ شمېر پیغمبران مبعوث شوي.

دغه څلور ځایونه چي پیغمبران په کي مبعوث شوي دي، دا شهادت ورکوي چي انسان په ډېر غوره جوړښت او تقویم کي پیدا شوی، الله تعالی په هغه کي داسي استعدادونه ایښي چي د پیغمبرانو مرحلې ته رسېدلي، د

(c) ketabton.com: The Digital Library

پیغمبرانو وجود په دې دلالت کوي او په دې حقیقت شهادت ورکوي چې الله تعالی انسان په ډېر غوره جوړښت کې، له لوړو لوړو استعدادونو سره پیدا کړی. دا چې انسان دې مرحلې ته هم رسېدلی چې الله په پیغمبرۍ انتخاب کړی او په انساني ټولنې کې، د پیغمبرانو په شان ستر ستر شخصیتونه راولاړ شوي په دې شهادت ورکوي چې انسان په غوره تقویم او جوړښت کې ، له ډېرو اوچتو استعدادونو سره پیدا شوی، د پیغمبرانو وجود په دې دلالت کوي:

[illegible]

[illegible] التین: ۴-۵

یقیناً چې موږ انسان په ډېر غوره جوړښت کې پیدا کړ، بیا مو اسفل السافلین ته رد کړ.

دا څلور ځایونه چې هلته وحي نازله شوې، او هلته پیغمبران مبعوث شوي، د دې خبرې شهادت ورکوي چې انسان په غوره تقویم کې پیدا شوی، خو همدغه انسان چې الله تعالی له اوچتو استعدادونو سره پیدا کړی، حتی د پیغمبرانو مقام ته رسېدلي، خو له همدې انسانانو نه ځیني د دې وړ شي چې الله تعالی ئې په اسفل السافلین کې نسکور کړي، تر ځناورو هم کوز ولاړ شي، د دنائت او رذالت تر ټولو ټیټې درجې ته سقوط وکړي، تر ځناورو زیات ظالم او جاهل شي، سترګې لري خو په هغو لیدل نشي کولی، غوږونه لري خو په هغو اورېدل نشي کولی، په غوږونو او زړونو ئې

(c) ketabton.com: The Digital Library

مهر ولګول شي، پر سترګو ئې پردې پرېوځي، په څه نه پوهېږي، د حيواناتو په څېر شي او تر هغوی نه هم ډېر پرېوتی او بد.

Nçr $kÍ brǰÅ ǭäw äãã& Nçr $kÍ šc qß)ÿ/ ǔw Ò qè Nç ...

7 Í»9ré @Ê& Nèd ö/ Éè R#[$ 7 Í»9ré $kÍ bqãKó„ ǔw b#ä

ÇÊÐÒÈ šc qè»ó Ï±ø9$# ãNèd الاعراف: ۱۷۹

دوی د د څارويو په څېر دي او تر هغوی هم ډېر ناپوه او لاروركي.

دا په داسي حال كي چي انسان په ډېر ښكلي او غوره جوړښت كي او له ډېرو اوچتو استعدادونو سره پيدا شوی، خو له دوی نه ځيني په اسفل السافلين كي پرېوځي، په اجتماع كي ئې هومره فساد او د ظلم داسي بد حالت رامنځته شي چي د ځناورو ترمنځ په ځنګله كي هم داسي حالت نه وي، تر وحشي ځناورو زيات بې رحمه او سخت زړی شي، په خپل همنوع انسان دومره ظلم او تېری كوي چي هيڅ ځناور ئې له بل سره نه كوي، آيا د نړی په كوم ګوټ كي به داسي ځناور ومومئ چي د بې رحمو روسانو او كمونستانو په څېر به وحشي او قسى القلب وي؟! كوم څه چي روسانو او كمونستانو زموږ له ملک او ملت سره وكړل، هيڅ حيوان به داسي و نه ګورئ چي تر دې حده سخت زړی او بې رحمه وي؟ حيوان كه څيرل كوي، كه خوړل كوي، دومره ئې كوی چي وربانديي اشباع شي، لوږه ئې وربانديي ختمه شي، خو انسان دې حد ته ورسېږي چي بيا په وژلو نه مړېږي، چي هر

(c) ketabton.com: The Digital Library

ځومره وينې توی کړي، د هغه تنده نه رفعه کېږي، حيوان، زمری، لېوه، دومره خوړل او ځيرل کوي چې ضرورت ئې رفعه شي، په همدې اکتفا کوي، بيا هيچاته څه نه وايي، زمری چې موړ شي چې تر ځنګ ئې هم ځوک تېرېږي څه ورته نه وايي، ضرورت ئې ورته نه وي، خو انسان بيا دومره وحشي، بی رحمه او قسی القلب شي چې د هغه ظلم انتها او پای نه لري. خو له دې وضعې نه ځوک مستثنی دي:

ÇÏÈ 5bqãE ÿöî ‹ô & óg ù Ë M» s î Á 9$(qèår (q ã B#ä ûïÏ%©!$w)

التين:۶

مګر هغه کسان چې ا يمان ئې راوړی او نېک عملونه ئې کړي، چې دوی لره انقطاع نه منونکی، مستمر او مسلسل اجر دئ.

دا دئ ګورئ چې يوه ډله د خپلو بدو عملونو په وجه په اسفل السافلين کي پرېوځي، د ذلت، دنائت، رذالت، وحشت، جهل او ضلالت د ژوري کندي په تل کي، تر هر ټيټ نه ټيټ او تر هر پرېوتي پرېوتی، او بله ډله ګورئ چې د خپلو نېکو عملونو مسلسل او انقطاع نه منونکی اجر تر لاسه کوي. له دې نه په خپله ثابته کېږي چې دلته په دې عالم کي د مکافات او مجازات سلسله روانه ده.

ÇÑÈ ûüÉÅ»tøtø:$# ÉOs3ômr'Î ª!$# }§øŠs9r& ÇÐÈ ÈûïÏe$!$Î/ ߉÷èt/ y7ç/Éj‹s3ム$yJsù

التين:۷-۸

نو د دين په نسبت څه شي دوکه کړې؟! مګر خدای احکم الحاکمين نه

(c) ketabton.com: The Digital Library

دئ؟!

په داسي حال کي چي ته د انسانانو په ټولنه کي، په خپل ژوند کي د مکافات او مجازات سلسله ګورې، نو څه شي دې ته اړ کړی يې چي دين تکذيب کړې؟ د قيامت د ورځې حساب او کتاب ونه منې، حال دا چي په خپلو سترګو د مکافات او مجازات سلسله ګورې؟ الله تعالی د دې عالم حَکَم او حاکم دئ او د احکم الحاكمين رب پريکړې پکي نافذې او حاکمې دي.

همدا راز قرآن عظيم الشأن فرمايي:

ßtu $Br 4‹rWs$Y'èq B ž wÎ ‘ ü d bÎ ÇÌÍÈ bqãZ‹9 ãwèd bÎ

ÇÌÏÈ ûüÏ%Ï‰»¹ OçFZä bÎ $Y¬!$/$«Î (qè?ù ÇÌÎÈ ûïÎ³ ZßÎ

الدخان: ۳۴-۳۶

يقيناً دا ډله خلک، حتما وايي چي دا نه دئ مګر زموږ لومړنی مرګ، او موږ بېرته راژوندي کېدونکي نه يو. که رښتوني يئ زموږ پلرونه راژوندي کړئ.

يعني همدا يو مرګ لومړی او وروستی مرګ دئ، بيا ژوندون نشته، له خپلو قبرونو نه بياراپاڅېدا نشته، څوک مو بېرته نه را ژوندي کوي، که داسي وی نو زموږ پلرونه چي مړه شوي بېرته را ژوندي کړئ که تاسو رښتيا وايئ.

که تاسو واياست چي قيامت شته، له مرګ نه وروسته بياژوندون

(c) ketabton.com: The Digital Library

شته، موږ به بېرته له خپلو قبرونو نه را اوچتېږو، دا زموږ آباء او اجداد چي د مخه مړه شوي، يو خو بايد را ژوندی شي، تاسو خو يو راژوندی کړئ، که رښتوني يئ.

خو قرآن د دوی په ځواب کي فرمايي:

(qÇ. Nå﴿ Hà»Y8=d& Hi6% `B ûïï%©!$r 8ªê7ãq% P¤& îöz Nèd&

ÇÌÐÈ ûüÏBÌøgèC الدخان:۳۷

آيا دوی غوره دي که د تبع قوم او هغه چي تر دوی د مخه ول، موږ هلاک کړل، يقينا دوی مجرمان ول.

د تبع قوم، هغه چي له قريشو مخکي تېر شوي، په عربو ئې حکومت کړی، فساد او طغيان ئې وکړ، الله مؤاخذه او هلاک کړل، له کيسې ئې د عربو هر ماشوم خبر وو، او ټول هغه مجرم قومونه چي تر دې د مخه تېر شوي او د خپل جرم په وجه نيول شوي او د الله تعالی په شديد عذاب اخته شوي، کافي نه دي چي قريش دې ته ورته برخليک ته منتظر وي، الهي محاسبه مجازات تکذيب نه کړي؟!

دا چي ته په تاريخ کي ګورې چي الله جل شأنه مجرم قومونه هلاکوي، د طغيان په سبب ئې نيسي او سخته سزا ورکوي، آيا دا په خپله د دې دليل نه دئ چي دلته يو ذات شته چي دا عالم اداره کوي، د عالم د امورو تدبير د هغه په لاس کي دئ او په عملونو مکافات او مجازات مرتب کوي، او د مجرمينو د مجازات په بڼه کي د هغه د قدرت، سيطرې او

(c) ketabton.com: The Digital Library

حاکمیت آثار او مظاهر په خپلو سترګو ګورو، دغه مظاهر د مالک الملک الله د شته والي ثرګنده نښه ده.

پر الله جل شأنه د ایمان مقتضیات

نن پر الله تعالی د ایمان د مقتضیاتو په اړه بحث کوو، د دې بحث په ترڅ کې به دا موضوع روښانه کوو چې په الله جل شأنه باندي د ایمان غوښتنې کومې دي؟ که وغواړو د الله او د بنده ترمنځ د رابطې او تعلق ثرنګوالی، صرف په څو مختصرو الفاظو کې خلاصه کړو نو ویلی شو چې د بنده او د الله ترمنځ تعلق د عبادت او د استعانت تعلق دئ، یعني دا چې یوازې د الله جل شأنه عبادت وشي او صرف له هغه نه مرسته او استعانت وغوښتلی شي.

د (عبادت) اصل له (عبد) نه دئ، عبد مریي او غلام ته وایي، څوک چې موږ د مریي او غلام په توګه پېژنو، د هغه څو مهم خصوصیات او ځانګړتیاوې وي: هغه د خپل ځان مالک نه وي، هغه په خپل ژوند کې هیڅ

(c) ketabton.com: The Digital Library

څه داسي نه لري چي دی ئې مالک خاوند او صاحب وي، د هغه هر څه د ده د آقا او مالک وي، هغه په ټولو هغو شيانو کي چي د ده په اختيار کي دي، د يوه امين په توګه تصرف کوي، دا د هغه په لاس کي امانتونه دي، د ده خپل شخصي ملکيت نه وي، څنګه چي د ده آقا او مالک غواړي او د هغه خوښه وي په همغه شان په دې امانتونو کي تصرف کوي، قرآن عظيم الشأن د مؤمنانو په باب فرمايي:

c 'Î Nç¸qßÐr Óß§¡ ãR& šú üÏZÏB÷sßJø9$# šÆÏB 3“uŽtIô©$# ©!$# bÎ)

.... šc qè=çGø)ãƒur bqè=çFø)uŠsù «!$# È@‹Î6y™ ’Îû šc qè=ÏG»)ãƒ sp¨Yyfø9$# ãNßgs9 ¨b r'Î/

التوبه: ۱۱۱

يقيناً چي الله له مؤمنانو د دوی نفسونه او مالونه اخيستي، د دې په بدل کي چي جنت به د دوی وي، د الله په لار کي جنګېږي، وژني او وژل کېږي....

لکه چي مريي پېرل کېږي، دغسي الله جل شأنه مؤمنان د جنت په بيعه اخيستي دي، د دې معاملې له مخي نور دوی د خپل نفس او مال خاوندان نه دي، د دوی نفس او مال په حقيقت کي لدوی سره د الله امانتونه دي.

د مريي او د غلام دوهم خصوصيت دا دئ چي هغه په خپلو ټولو هڅو، هلو ځلو او تصرفاتو کي د خپل آقا رضا لټوي، همدا د هغه هدف وي، هغه خپل حرکات او سکنات، خوی او عادت، کړه وړه او خپلي اړيکي او تعلقات داسي عياروي چي د هغه اقا او مالک ترې راضي شي، هر هغه

(c) ketabton.com: The Digital Library

څه چې دی ئې د خپل آقا او مالک د رضا خلاف کوي، هغه ته بغی ویل کېږي، او پدې صورت کې هغه باغي ګڼل کېږي، قرآن عظیم الشأن د مؤمنانو په اړه فرمايي:

ª!$# «!$# ÉV$|ÊóD ä!$tóÏGö/$# ç¡øÿtR “Ìô±o„ `B Ä¨$¨Y9$# šÆÏBur

ÇÐÈ Ï$t6Ïèø9$$Î/ 8$râä‘ البقره: ۲۰۷

له خلکو نه ځیني هغه دي چې خپل نفس د الله د رضا په لټه کې پلوري او الله په دغو بندګانو رؤف او مهربان دئ.

الله جل شأنه په هغه بنده رؤ ف او مهربان دئ چې خپل نفس د الله د رضا په لټه کې خرڅوي، د دې لپاره چې خپل رب راضي کړي خپل هر څه وقف کوي.

د عبد او مريي دريم خصوصيت دا دئ چې هغه په خپل ټول ژوند کې، د خپل آقا د فرمان مطيع وي، هغه له خپله طرفه د هيڅ کار په اړه فيصله نه کوي، هغه ته چې د څه کولو کوم دستور او هدايت ورکول کېږي، همغه کوي، کوم اقدام چې د خپل آقا او مالک د اذن نه پرته وکړي، بغاوت ګڼل کېږي، دا د غلامۍ او مرييتوب له حده تجاوز ګڼل کېږي، هغه د ژوند په هيڅ برخه کې په خپله تصميم نه نيسي، هره خبره چې کوي او هر تصميم چې نيسي، نو هغه به د خپل آقا د امر او هدايت سره سم نيسي، قرآن عظيم الشأن د مؤمنانو په اړه فرمايي:

(c) ketabton.com: The Digital Library

[illegible]

[illegible]

[illegible] الاحزاب:۳۶

او هیڅ با ایمانه نارینه او ښځې ته دا نه ښایي چې کله الله او د هغه پیغمبر د کوم کار فیصله وکړي بیا دې دوی لره په خپل کار کې څه اختیار وي، او څوک چې له الله او د هغه له پیغمبر نه سرغړاوی وکړي، یقیناً چې په ښکاره توګه بې لارې شوی.

یعني د کوم کار په اړه د الله تعالی او د ده د پیغمبر له پرېکړې وروسته له هر مؤمن بنده نه دا ا ختیار سلب کېږي چې له خپله لوري بله پرېکړه وکړي، له دې وروسته هغه په بشپړ اطاعت مکلف دئ، د بلې پرېکړې او فیصلې حق نه لري، څوک چې سرغړاوی وکړي د هغه په بې لاریتوب او ضلالت کې هیڅ شک نشته.

د عبد او مریي څلورم خصوصیت دا دئ چې هغه به خپل دوست او دښمن د خپلو تمایلاتو په بنسټ او د هوی او هوس له مخې نه ټاکي، په دې اړه هم له ده نه اختیار سلب شوی او هغه د خپل آقا او مالک د پرېکړې او حکم محکوم دئ، که کوم غلام او مریي د خپل آقا دښمن په دوستۍ ونیسي، هغه بغاوت کړی، او که هغه د خپل آقا دوست دښمن وګڼي بیا ئې هم بغاوت کړی. قرآن عظیم الشأن د مؤمنانو په اړه همدغسې

(c) ketabton.com: The Digital Library

فرمايي:

[illegible]

[illegible] المجادله:۲۲

هغه قوم چي پر الله او پر آخرت ئې ايمان وي، هيڅكله داسي ونه مومې چي هغه چا سره دوستي وكړي چي له الله او د هغه له پيغمبر سره ئې دښمني كړې وي، كه څه هم دوى ئې پلرونه وي، زامن ئې وي، ورونه ئې وي او خپلوان ئې وي، همدغه كسان دي چي الله د دوى په زړونو كي ايمان ثبت كړى او په خپله روح "يعني په غيبي فيض" سره ئې د هغوى مرسته كړې، هغوى به داسي جنتونو ته داخل كړي چي ترې لاندي نهرونه بهيږي، په هغه كي تلپاته، الله له هغوى نه راضي شوى، دوى له الله نه راضي شوي، همدا د الله حزب دئ، "دغه كسان د الله د حزب غړي دي" يقيناً چي د الله حزب بريالى دئ.

همدا راز قرآن عظيم الشأن فرمايي:

(c) ketabton.com: The Digital Library

èÎ) ä$Š9ø& ûä3Rºq÷ Îr ûäï$/#ä ëyäÏ, F? Ÿw (qäB#ä šú ïÏ%©!$Š¸ï‰r'¯»tƒ

7 Í¯9'ré ûä3ZÏB Oßg©q¯Gtƒ `Br Ç J¯ƒM$ ’?ã •ø à6 ø9$ (q6™sGó¡$

ÇËÌÈ šc qßJÎ=»à9$# ãNèd

التوبه:۲۳

اې مؤمنانو! که ستاسو پلرونه او ورونه کفر ته پر ایمان ترجیح ورکړي نو خپل دوستان ئې مه نیسئ، او ستاسو هرڅوک چي له دوی سره دوستي وکړي هغوی ظالمان دي.

له دې مبارک آیت نه په ښرگنده توگه معلومېږي چي د عبادت په اړه هغه تعبیر صحیح نه دئ چي ځیني خلک ئې ترې لري او په ځینو خاصو مواردو کي ئې راخلاصه کوي، بلکي د عبادت مفهوم ډېر وسیع، جامع او شامل دئ، د انسان ټول ژوند احتوی کوي، که څه هم د علماوو ترمنځ پدې اړه اختلاف شته چي کوم څه ته موږ عبادت ویلی شو، کوم څه عبادات دي او کوم څه معاملات؟ آیا عبادت داسي جامع او شامل لفظ دی چي د ژوند ټول ابعاد احتوا کوي او که نه محدود دئ او څو مشخصو افعالو ته ویل کېږي؟

په حقیقت کي عبادت د انسان ټول ژوند ته شامل دئ، نه څه معینو لحظو او څه مشخصو افعالو ته. اسلام له دې تفکیک او بېلوالي سره موافق نه دئ، دا ځکه چي الله جل شأنه انسان د عبادت لپاره پیدا کړی، د ده د ټول ژوند مقصد باید عبادت وي، هغه په ټول ژوند کي باید د یو عبد او

(c) ketabton.com: The Digital Library

مريي په شان عمل وکړي، او دمريي او عبد خصوصيات هماغه دي چي موږ بيان کړل.

څوک چي له الله سره د دې تعهد وکړي چي صرف د هغه عبادت به کوي، هغه له بلي هري بندګۍ نه آزاد شي، لکه چي يوسف عليه السلام د خپل زندان ملګرو ته فرمايي: آيا متعدد اربابان غوره دي که يو واحد رب چي هغه د سلطې او سيطري خاوند دئ؟

%ïn qŧ$ª ! $Ï& îöz šc qè%hÿG3 Ò $/ÿä Çö î Å9$$Ó¼Å9Á »ƒ

ÇÌÈ â$£g)9$$ يوسف:٣٩

آيا دا متفرق اربابان غوره دي او که يو قهار رب؟

يعني يا به انسان د واحد الله عبادت او بندګي کوي او يا به د متعددو اربابانو په وړاندي د عبادت او بندګۍ سر ټيټوي او دا ذلت به مني. د قرآن متعد د آيتونه همدا مطلب رانښيي.

يوازي له الله نه استعانت:

موږ په دې عالم کي ګورو چي دلته هر څه هغه مالک الملک الله لره دي چي د هغوی ساتنه، پالنه او روزنه کوي، کوم چي د رحمت آثار ئې په ټول عالم کي خواره دي، د سلطې او سيطرې آثار او مظاهر ئې ګورو، موږ په عالم کي بل داسي څوک نه ګورو چي د عبادت وړ وي، په دې عالم کي مو يوازي الله تعالی داسي وموند چي د عبادت او لمانځني وړ دئ، لکه څنګه

(c) ketabton.com: The Digital Library

چي يوازي الله تعالی د عبادت او لمانځني وړ دئ او موږ صرف د ده عبادت او بندگي کوو، همدا راز صرف له هغه نه استعانت غواړو. دا په الله باندي د ايمانستره تقاضا ده، يوازې د يوه الله عبادت او بندگي او صرف له هغه نه استعانت او مرسته. موږ په دې ټول عالم کي بل داسي څوک و نه موند چي هغه زموږ اړتياوو ته ځواب ووايي او هغه زموږ د غوښتنو په ترسره کولو قادر وي، يوازي يو الله مو دغسي وموند چي هغه زموږ د مشکلاتو حل کوونکی دئ، په دې خاطر موږ يوازي له همغه الله نه چي د دې عالم مالک دئ او د هر څه ساتنه او پالنه کوي، د همغه عبادت کوو او فقط له هغه نه استعانت او مرسته غواړو، هغه الله چي د ستايني وړ دئ، حميد دئ، د ټول عالم رب دئ، رحمت ئې انتها او پای نه لري او د دې عالم هر جز ته شامل دئ او هغه په هر څه باندي په خپل قاهره قدرت غلبه کړې او هر څه ئې احاطه کړي، هغه چي په خپل ملک کي د مالک الملک په توگه تصرف کوي او په دې کي هيڅوک له هغه سره شريک نه دئ او عملونو ته اجر ورکوي، صرف له همدغه الله نه مرسته غواړو.

د قرآن عظيم الشأن په متعددو آيتونو کي عبادت او استعانت له يوه بل سره مترادف او يو د بل په ځای ذکر شوی، لکه چي فرمايي:

ôã brĭÉGó„ šú ï‰$bÎ ä9 ó-É GÕ& bÎqãŠ$Ñà6 š‘ A$%r

ÇÏÈ šú ïÌÅ#Š L©g_ bqè=äz ô‰6‹™ ’ÎŠ$6Ïã غافر: ۶۰

او ستاسو رب وويل: ما ته دعاء وکړئ چي درته وئې منم، يقيناً هغه کسان

(c) ketabton.com: The Digital Library

چي زما له عبادته لويي (او سرغړاوی) کوي ډېر ژر ده چي جهنم ته به ذليل او سپک داخل شی.

يعني ما ته دعاء وکړئ چي ستاسو دعاء قبوله کړم، څوک چي تکبر او لويي وکړي، ځان تر دې لوړ وګڼي چي خپل رب ته د دعاء لاسونه اوچت کړي، دا غرور او لويي به ئې له ذلت سره مخامخ کړي او په دوزخ کي لوېدو ته به ئې چمتو کړي.

په دې مبارک آيت کي د عبادت او دعاء په ارتباط څو مهم مطالب ذکر شوي:

لومړی دا چي الله جل شأنه موږ په دعاء کولو مکلف کړي يو " وَ قَالَ رَبُّکمُ ادعُونی أستَجِب لَکمْ " ستاسو رب ويلي: ماته دعاء وکړئ، او د دې وعده ئې راسره کړی چي ستاسو دعاء به منم "أستَجِب لَکم"

دويم مطلب دا چي د لويي احساس، تکبر او غرور د دې باعث شي چي انسان له الله نه د مرستي او استعانت له غوښتلو ډډه او د هغه له عبادت نه سرغړاوی وکړي، "إِنّ الّذِينَ يَستَکبِرُونَ عَنْ عِبَادَتی سيَدخُلُونَ جَهَنّمَ دَاخِرِينَ "

تکبر، د لويي احساس او غرور د دې باعث شي چي انسان د الله له عبادت نه او بيا د هغه له استعانت نه ډډه وکړي، دا استغنا ده چي انسان طغيان ته رسوي، او په پای کي ئې له ذلت او رسوايۍ سره مخامخ کوي:

پيغمبر عليه السلام فرمايي:

و من لم يسئل الله يغضب عليه: چا چي الله ته سوال ونه کړ، دعاء ئې ونه

(c) ketabton.com: The Digital Library
کړه او له هغه نه ئې مرسته و نه غوښتله، الله په هغه باندي غصه کېږي، چي هر څومره له الله نه زيات غواړي همدومره راضي کېږي. داسي نه ده چي يوازي د لويو لويو شيانو دعاء به کوې، بلکي له واړه نه تر ستر شي، حتی که مو په کور کي مالگه نه وه دا هم له الله نه وغواړئ، حتی که د څپلۍ بند مو وشلېدو؛ دا هم له الله نه وغواړئ، پيغمبر عليه السلام همداسي فرمايي: څوک چي الله ته سوال و نه کړي، هغه ته دعاء و نه کړي، الله په هغه غصه کېږي.

- دريېم مطلب چي په دې آيت کي ذکر شوی هغه دا دئ چي عبادت ئې د دعاء په ځای راوستی، تاسو د آيت په سر کي دا الفاظ گورئ: وَ قَالَ رَبُّکمُ ادْعُونی: ستاسو رب ووېل: ماته دعاء وکړئ، خو د آيت په وروستۍ برخي کي ويل شوي: إِنّ الّذِينَ يَستَکْبرُونَ عَنْ عِبَادَتی سيَدْخُلُونَ جَهَنّمَ دَاخِرِينَ: يقيناً هغه چا چي ځما له عبادت نه ئې لويي وکړه، ځان ئې له دې نه ستر وگاڼو چي ما ته دعاء وکړي، گورئ چي د آيت په وروستۍ برخي کي د دعاء په ځای عبادت راغلی، دا په خپله ښيي چي استمداد، استغاثه او دعاء له عبادت سره مترادف ده. پيغمبر عليه السلام فرمايي:

الدعاء هو العبادة* رواه ابوداؤد و الترمذي

دعاء په خپله عبادت ده

الدعاء مخ العبادة* رواه الترمذي

دعاء د عبادت مغز ده

همدا راز فرمايي:

(c) ketabton.com: The Digital Library

الدعاء سلاح المؤمن و عماد الدين و نورالسموت و الارض * المستدرک

دعاء د مؤمن وسله، د دين ستنه او د آسمانونو او زمکي نور ده.

کله چي انسان الله جل شأنه ته دعاء کوي د ده دعاء د دې مظهر ده چي هغه د الله جل شأنه په وړاندي د نيازمندۍ او احتياج احساس کوي، همدا د نيازمندۍ او احتياج احساس د دې باعث شي چي د الله جل شأنه په وړاندي دعاء وکړي او مرسته ترې وغواړي، همدغه احساس ئې د الله تعالی عبادت او بندګۍ ته رابلي، عدم دعاء او عدم استعانت، دا په دې دلالت کوي چي هغه له الله جل شانه نه ځان مستغني ګڼي، دا د ده د استغناء او بې نيازۍ نښه ده، قرآن عظيم الشأن په دې ارتباط فرمايي:

ÇÈ Ó_ÓGŐ$ãç#äS b& ÇÏÈ ÓöŐŠ9 `» ¡ SlyM$b) ×. العلق : ۶-۷

داسي نه ده، يقيناً چي انسان هغه مهال حتماً طغيان کوي چي ځان مستغني وګڼي.

دا د انسان طبيعت دئ چي کله ځان بې نيازه او مستغني وګڼي طغيان کوي.

د دعاء په اړه په بل آيت کي داسي لولو:

#Œ) ÆE$!$oqãŠ Ü‹Åé ë ƒÌ% ’Îû ÓÍhã “Š$6ã 7 9'™ #Œ)r

ÇÑÈ šc r&Oë¯ Nß$è9 ’Î (q2Ïãr ’Í (q6çÉ Gó Šù È$ãŠ

البقرة: ۱۸۶

که زما بندګان زما په اړه له تا پوښتنه وکړي، (نو ورته ووايه) يقيناً چي زه نږدې يم، کله چي کوم دعاء کوونکي راته دعاء وکړي دعاء ئې منم، نو

(c) ketabton.com: The Digital Library

هغوی دي زما حکم ومني، او په ما دې ایمان راوړي، تر څو رشد او کمال ته ورسیږي.

په دې مبارک آیت کې د دعاء په اړه موږ ته دا لارښوونې شوې:

الله تعالی خپلو بندګانو ته نږدې دئ، د دوی دعاګانې مني، د الله تعالی بندګانو ته په کار ده چې د خپل رب هدایاتو ته تسلیم وي، په هغه ئې ایمان وي، د دغو دریو مهمو کارونو، دعاء، اطاعت او ایمان په وجه به ئې رشد او کمال په برخه شي.

کله چې انسان له مشکلاتو، ستونزو او کړاوونو سره مخامخ شي، بل ته اړ او محتاج شي او کله چې د هغه امید له هر څه قطع شي، په خپل ماحول کې داسې څوک و نه ګوري چې د ده مشکل حل کړی شي، د هغه نارې واوري، د هغه احتیاج او اړتیاوې منتفي کړي، او داسې یو شی په خپل ماحوال کې نه ګوري چې په هغه حساب وکړي، په هغه بروسه او اعتماد وکړي، ټول هغه وسائل او ذرایع چې په اختیار کې ئې دي هغه بې نتیجې پاتې شي، او ونشي توانیدی چې د ده غوښتنو او اړتیاوو ته ځواب ووایي او د هغه اضطراب او پریشاني رفع کړي، په دې حالت کې الله جل شأنه ته پناه وړي، له هغه نه استمداد غواړي، له هغه نه مرسته غواړي او په اخلاص سره د بندګۍ تعهد کوي، خو چې کله ځان بې نیازه وګڼي، له وفرت او کثرت سره مخامخ شي، نو بیا الله هېر کړي ا و خپل مؤکد تعهدات شا ته وغورځوي، او د الله جل شأنه په نسبت د شرک مرتکب شي، لکه چې قرآن عظیم الشأن فرمایي:

(c) ketabton.com: The Digital Library

ÑG9gÙ $s=ù ûïÏ$!$ç9 ûüÎ ßØ ©!$#(qãŠ Å ùø%s'Î (çÅ2 ‘ #Œîù

ÇÏÎÈ bqäÎô çÎŽô #Œ) ÎÏ$s'<Î) العنکبوت:۶۵

کله چي په کشتۍ کي سپاره شي نو په داسي حال کي الله مرستي ته رابلي چي ده لره د خپل دیانت خالصوونکی دي، (د دې تعهد کوي چي له الله تعالی پرته به د بل چا عبادت او بندګي نه کوي) خو کله چي هغوی د وچي لوري ته وژغوري ناڅاپه بیا شرک کوي.

دلته په بېړۍ کي د سپرېدو یادونه د دې لپاره شوې چي په بېړۍ کي د انسان رابطه له ډېرو هغو شیانو سره قطع شي چي په واک کي ئې وو، ټول هغه وسائل، ذرایع او امکانات چي په اختیار کي ئې وو، د ده مرسته ئې کوله، ده پرې اعتماد کولو، اوس ئې ارتباط ورسره شلېدلی، په هغه حساب نشي کولی ، په هغه تکیه او اعتماد نشي کولی، د ده مرسته نشي کولی، کله چي وګوري په کشتۍ کي له سپرېدو سره سم ئې له ټولو دغو وسایلو لاس قطع شوی، د سیند له څپو سره مخامخ دئ خو داسي څه ورسره نشته چي له خطره ئې وژغوري، نو په دې وخت کي الله تعالی ته مخه کړي، مرسته ترې غواړي، اوږدې اوږدې دعاګاني ورته کوي، د خطر په زیاتېدو سره نه یوازي د ده دعاګاني اوږدې او پرله پسې شي بلکي له الله تعالی سره ژمنه کوي چي که له خطره ئې وژغوري په اخلاص او صداقت سره به د ده بندګي کوي، خو کله چي څپې تم شي، خطر پای ته ورسېږي، الله تعالی ئې روغ رمټ ساحل ته ورسوي، بیا نو په دې ژغورني

(c) ketabton.com: The Digital Library
او نجات کي له الله تعالی سره بل څه او بل څوک شریکوی، خپلي مخکني ژمني هېري کړي، مخکني حالت ته وګرځي، طمعه ئې له الله تعالی پرته له نورو او اعتماد ئې له الله تعالی پرته پر نورو شي!!

دا آیت نه یوازي د خطرونو او ګواښونو په وخت کي د انسان حالت او له الله تعالی سره د ده د تعلق څرنګوالی په دقیقه توګه انځور کړی بلکي په دین کي د اخلاص حقیقت ئې هم موږ ته واضح کړی. په دین کي د اخلاص معنی دا ده چي انسان له الله تعالی پرته په بل چا اعتماد و نه لري، له بل چا طمعه ونه لري، په بل څه باندي توکل او تکیه ونه کړي، طمعه ئې یوازي له الله وي، او د دعاء لاسونه ئې یوازي د الله تعالی په وړاندي لوړ کړي وي، داسي وګڼي چي په دي عالم کي له الله تعالی پرته داسي څه نشته چي د ده مشکل حل کړی شي، د ده اړتیاوو ته ځواب وویلی شي، او د ده مرسته وکړی شي، نو ځکه ئې هم طمعه له الله تعالی وي او هم ئې اعتماد پر الله تعالی، دې حالت ته په دین کي اخلاص وایي.

ته چي هر څومره د الله تر څنګ په بل څه حساب کوې، په هغه اعتماد او بروسه کوې، هغه ته امید ساتې او له هغه نه طمع کوې، دې حالت ته د شرک حالت وایي، خو کله چي ستا حالت هغه چا ته ورته شي چي په بېړۍ کي سپور دئ او د طوفان څپو احاطه کړی، هري خوا ته چي سترګي اړوي داسي څه په نظر نه ورځي چي د ده مرسته وکړی شي، نو الله جل شأنه ته مخه کړي او له هغه مرسته غواړي، خپل دین د هرراز شرک له شوائبو پاکوي، په اخلاص سره د الله تعالی د بندګۍ تعهد کوي، له الله

(c) ketabton.com: The Digital Library

تعالى سره ژمنه کوي يوازي د ده عبادت به کوي، له ده سره به په عبادت او بندګۍ کي بل څه او بل څوک نه شريکوي، ستا دا حالت په دين کي د اخلاص او سوچه والي په معنى دئ، او که ستا حالت د هغه چا په څېر شو چي د طوفان له څپو ژغورل شوی، ساحل ته روغ رمټ رسېدلی، خو په دې ژغورني کي له الله تعالى پرته د بل چا د مرستي او عنايت په اغېز باور لري، او خپل نجات د نورو عواملو مرهون ګڼي، له الله تعالى سره خپلي ژمني هېروي او د مخکنيو شېبو اخلاص له لاسه ورکوي، نو تا د الله تعالى په نسبت شرک کړی.

همدا مطلب قرآن عظيم الشأن، د روم د سورې په "۳۳" آيت کي داسي توضيح کوي:

çZÏB Oß%#Œ& #Œ Oèïhøî ûüÎ•ÏZB NåR (ãŠ ŽÑ ¨ $Z9$¡§ B #Œr

ÇÌÈ bqãÎô ÇÎgÎhÎ NåÏB ×ƒÌù #ŒÎ pH÷q ‘

کله چي خلکو ته څه تکليف او سختي ورسېږي، "له ستونزو او کړاوونو سره مخامخ شي" خپل رب په داسي حال کي مرستي ته رابلي چي د هغه لوري ته رجوع کوونکی وي "په پوره انابت سره الله تعالى ته دعاء کوي او مرسته ترې غواړي" خو کله چي (الله تعالى) له خپل لوري کومه پېرزوينه وروڅکي "د کوم رحمت او پېرزويني خوند وروڅکي او له رحمت نه ئې برخمن کړي" ناڅاپه د دوی يوه ډله د الله په نسبت شرک کوي.

يعني د مصيبتونو، ستونزو او کړاوونو په وخت کي په ټول انابت سره

(c) ketabton.com: The Digital Library

الله ته رجوع کوي، خو چي کله الله جل شأنه خپله پېرزوېنه او رحمت د دوی په حال شامل کړي، بیا د الله په نسبت د شرک مرتکب شي.

همدا راز فرمایي:

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

لقمان: ۳۱-۳۲

نه ګورې چي کشتۍ د الله په فضل سره په بحرونو کي مخ په وړاندي درومي، تر څو خپل آیتونه تاسو ته وښیي، یقیناً په دې کي هر صبر کوونکي شکور بنده لره ښنې دي او کله چي څپې هغوی د سیورو په څېر وپوښي، "څپې ئې احاطه کړي، په دې حالت کي" الله پداسي حال کي مرستي ته رابلي چي په دین کي ورته مخلص وي، خو چي کله ئې د وچې په لوري وژغوري "په نتیجه کي به ئې ګورې چي یوازي" د دوی ځیني مقتصد او منځ لاري وي، او زمونږ له آیتونو نه انکار نه کوي مګر هر عهد ماتوونکی او ناشکره.

یعني څوک چي د الله د نعمتونو قدر کوي، له ستونزو او کړاوونو سره د مخامخېدو پر مهال د صبر لار غوره کوي، هغوی ته په دې وینا کي

(c) ketabton.com: The Digital Library

ډېري نښي او لارښووني دي، معنی ئې دا ده: چي الله جل شأنه بحر درته مسخر کړی، په دې عالم کي ئې داسي ضوابط او سنن وضع کړي چي ته له هغوی نه په استفادې سره کشتۍ جوړه کړی شې، ځوک چي د نعمتونو قدر پېژني او د منعم شکر په ځای کوي، په دې مقدمه کي یقینا هغوی لره نښي دي. او دا چي ګورئ کله کشتۍ په بحر کي له طوفانونو سره مخامخ او د بحر له ځپو سره ټکر شي، خو الله جل شأنه ئې له خطره وژغوري او د نجات ساحل ته ئې ورسوي، په دې کي صبر کوونکو لره دا لارښوونه ده چي که دوی هم له داسي ستونزو او کړاوونو سره مخامخ شي او صبر وکړي کشتۍ به ئې له ځپو روغه تېرېږي او ساحل ته به رسېږي، خو تر ساحله پوري تر رسېدلو له طوفانونو سره مخامخېدل شته او له موجونو او ځپو سره ټکرونه په مخکي دي، پدې کي هر شاکر او صابر بنده ته ډېري نښي دي.

همدا راز فرمایي:

þÎ ÖÕB OĝŠ9 #ŒÎ ÑÑå¡ B ä#ŠÑ Ÿ‰è/ . `Ï B ŽÐq' ¨ $Z9$$Ÿ%Œ& #ŒÎr

šc rãäô? $B bqçŒŠƒ $Ÿ=ßŠâ bÎ) #•öŠB äŽó& ª! $Èè $ZÏ$ƒ#ä

Åz ŭŠ$ † ÎóŞä #ŒÎ) ŏLm Ìó 7ŠŠr Î9Š$' Î bäçÉ¡ ç" Ÿ%Ș$qè ÇËÈ

ãèä!` r ×#Ï¹ $ã ìxƒÍ $kŒä!` $kÍ ‡qãÌùr þ6ŠÛ &ƒÌÎ NÍÍ ûü _r

(c) ketabton.com: The Digital Library

[illegible]

يونس:۲۱-۲۳

او کله چي خلکو ته د پېرزويني څه خوند وروڅکو، وروسته له هغه چي کوم کړاو وررسېدلی وي، نابېره له دوی سره زمونږ د آيتونو په اړه د مکر اراده راپيدا شي. ورته ووايه: الله تعالی په مکر کي تر ټولو سريع دئ، بيشکه چي زمونږ رسولان ستاسو مکرونه ليکي، الله هغه ذات دئ چي تاسي په وچه او اوبو کي بيايي، تردې چي تاسي په کښتۍکي وئ او کښتۍ له سورو سره يوځای د ملايم او خوندور نسيم سره وخوځي او پدې سره خوشحاله شي، خو ناڅاپه تېز باد او طوفان وربانديي راشي او له هر لوري څپې وربانديي راتاو شي او گمان وکړي چي محاصره شول، پدې وخت کي الله ته پداسي حال کي دعاء کوي" او مرسته ترې غواړي چي په خپل" ديانت کي ورته مخلص شوي وي او وايي: که دي لدې نه وژغورلو نو حتماً به شکر کوونکي بندگان وو، خو کله چي نجات ورکړو بيا د خپل تعهد خلاف په ناحقه په زمکي کي سرکشي او بغاوت کوي. اې خلکو! په يقين

(c) ketabton.com: The Digital Library

سره چي ستاسي سرکشي او بغاوت ستاسي په ضرر ده " دا درکړی شوی فرصت " د دنیوی ژوند یوه متاع ده، بیا مو زمونږ لوري ته راتگ دئ او په هغه څه به مو خبر کړم چي تاسو کول.

گورئ چي د کښتۍ په خوځېدو او د نرم باد په لگېدو سره خوشحاله شي، خو کله چي تند او تېز بادونه د دوی لوري ته مخه کړي، او د طوفان څپې ئې احاطه کړي، حالت ورته داسي وبرېښي چي د نجات ټولي لاري تړل شوي، د نجات هیڅ لاره په نظر نه ورځي، داسي څه په لاس کي نه لري چي اعتماد پرې وکړي او طمعه ترې ولري، نو الله جل شأنه ته مخه کړي، هغه ته د دعاء لاسونه اوچت کړي، په داسي حال کي چي په خپل دیانت کي د اخلاص ژمنه کوي، وایي: که مونږ ته له دې مشکل او مصیبت نه نجات راکړې نو حتماً به ستا له شاکرو بندگانو څخه وو، ځان به ستا د دې او ټولو نورو نعمتونو مرهون او پوروړي گڼو، خو کله چي هغوی له کړاوه وژغوري ناڅاپه به گورې چي د خپلو مخکنیو تعهداتو په خلاف به هغوی په زمکه کي په ناحقه تېری او بغاوت کوي، هغه ژمني به ترې هېري وي چي ویل ئې: که مو وژغورې نو بیا به ستا مخلص بندگان وو!!

همدا راز فرمایي:

$ÿ=ù $VÍ¹$% ¨ #%ä$% ¨ ýhîÿ f ï $R%æŠ ž‘Ø 9$`» ¡ RÌyÎ$¡§ B #Œ̂r

7ï‹. ¼çµ¡ B ÅÑ 4Ĵ $Yã ó/ ö©b(Ÿ2 $B ¼çµÑ çã $Zø±.

(c) ketabton.com: The Digital Library

کله چې انسان ته څه تکلیف ورسېږي، نو په داسي حال کي موږ مرستي ته بلي چې په اړخ به پرېوتی وي، یا به ناست وی، یا به ولاړ وي "په هر حالت کي به مسلسل الله تعالی ته دعاء کوي او مرسته به ترې غواړي، که په اړخ پروت وي، یا ناست وي یا ولاړ او روان وي دعاګاني به کوي"، خو کله چې ده ته هغه رسېدلی مصیبت لري کړو بیا به داسي درومي لکه چې موږ ئې له هغه تکلیف نه خلاصون ته نه وو وربللي "موږ ته ئې دعاء نه وه کړې او په هغه مشکل وخت کي ئې له موږ نه مرسته نه وه غوښتې، الله تعالی به هم هېر کړي او له الله تعالی سره خپل ټول تعهدات او ژمني هم"، مسرفینو ته خپل عملونه داسي ښاېسته او مزین کړی شوي.

په دې ټولو آیتونو کي ګورو چې له الله تعالی سره د انسان د تعلق څرنګوالی او عبادت ئې په دې پورې مربوط دئ چې هغه له الله نه د استعانت په اړه څه تصور لري، په کومو لحظاتو کي چې هغه د نیازمندۍ او احتیاج احساس وکړي، ګورو چې دعاء کوي، عبادت کوي، تعهد کوي او الله جل شأنه مرستي ته رابلي، خو چې کله هغه ته د بې نیازۍ او استغنا تصور پیدا شي، بیا ګورو چې عصیان او سرکشي کوي، بغي او طغیان کوي. په دې ترتیب معلومېږي چې هر څو مره انسان د الله جل شأنه په نسبت پراخ او زیات معرفت ولري، د الله د ربوبیت او د هغه د رحمت د آثارو په اړه او دا چې په دې عالم کي د امورو تدبیر د هغه په اختیار کي دئ، هر څومره چې په دې باب وسیع معلومات ولري، همدومره به د الله تعالی

(c) ketabton.com: The Digital Library

عبادت کوي او له هغه نه به مرسته غواړي.

استعانت څو صورتونه لري:

يو صورت ئې دا دی چي ته له چا نه د هغه په غياب کي مرسته وغواړې، په دې گمان چي هغه له لري تا گوري او ستا غږ اوري، داسي استعانت له الله جل شأنه نه پرته له بل هيچا نه جائز نه دئ. بل صورت ئې دا دئ چي ته په ورځني عادي معاملاتو کي له چا نه مرسته غواړې، په هغه عادي معاملاتو کي چي خلک عادتاً او معمولاً له يوه بل نه په هغه کي مرسته غواړي، مثلاً د اوبو گيلاس راکړه! دراوازه در سره بنده کړه ! قلم دې راکړه او هغه کتابچه راکړه، پدې عادي شيانو کي غوښتنه جائز ده خو استغنا غوره ده. خو سوال کول، له چا نه څه غوښتل او گدايي حرام ده، اسلام د دې نه ممانعت کوي، څوک چي په دنيا کي سوال کوی، د قيامت په ورځ به هغه د الله په وړاندي داسي ودرېږي چي پر مخ به ئې غوښه نه وي، سپک او ذليل به وي، سوال حرام دئ، په عادي معاملاتو کي غوښتنه او مطالبه جائز ده، خو صحابه وو له دې نه هم ډډه کوله، د هغوی په شان کي راځي چي څوک به په آس سپور وو، متروکه به ئې په زمکه تري ولوېدله، د دې په ځای چي چا ته ووايي: مرسته را سره وکړه او دا راکړه، له دې نه ئې هم استغنا کوله، په خپله به له آس نه کوزېدو او هغه به ئې رااخيستله، هغوی غوښتل چي په ځان بسيا وي، چا ته ئې لاس اوږد نشي، له چا نه مرسته و نه غواړي، د بل مرسته وکړي، خو له هيچا نه څه و نه غواړي، که څه هم دا جائز ده خو د کمال تقاضا دا ده چي انسان له دې نه

(c) ketabton.com: The Digital Library

هم ډېره وکړي.

خو د چا په غیاب کي له هغه نه مرسته غوښتل دا له الله جل شأنه نه پرته له بل هیچا نه جائز نه ده، دا چي څوک گمان وکړي، بل په غیاب کي د هغه په حال واقف دئ، د هغه غږ اورېدلی شي، او مشکل ئې رفع کولی شي، دا امید او طمع له الله جل شأنه نه پرته له بل هیچا نه جائز نه ده. همدا وجه ده چي موږ مکرر وایو: $ƒÎ) ‚ $ƒÎr ‰ç7÷ètR ‚ $ƒÎ) Úúüëètó¡nS :Úú: خاص ستا عبادت کوو او یوازې له تا نه مرسته غواړو، نه له ملائکو، پیغمبرانو، اولیاءالله، پیرانو، شیخانو، قبرونو او زیارتونو نه او نه له الله جل شأنه نه پرته له بل چا نه، هر څه او هر څوک چي وي، له هغه نه مرسته غوښتل حرام، ناجائز او شرک ده، یوازې الله جل شأنه عالم بالغیب دئ، او هغه د دعاگانو اورېدونکی او منونکی دئ. موږ هره ورځ په وار وار، لږترلږه دوه دېرش ځله په لمانځه کي له الله سره مکرر تعهد کوو چي یوازي ستا عبادت کوو، او یوازې له تا نه مرسته غواړو إیاک نستعین، لکه چي یوازې ستا عبادت کوو همدا راز یوازې له تا نه مرسته غواړو.

خو تداوي کول، د جنگ لپاره زره اغوستل او د وسائلو نه کار اخستل، نه یوازي دا چي له الله جل شأنه نه د استعانت او مرستي غوښتلو سره منافي نه ده، بلکي موږ دین په دي مکلف کړي یو چي مریض شو تداوي وکړو، د ځان حفاظت وکړو ، تداوی او د ځان حفاظت، شرعي واجب او فرض دئ، خو په دې عقیده به یو چي په تداوي او تدبیر باندي الله جل شأنه اثرات او نتایج مرتب کوي، الله د هر مرض لپاره دوا پیدا کړې، خو

(c) ketabton.com: The Digital Library

دا په خپله او مستقل بالذات نتيجه نه ورکوي، الله جل شأنه په دې باندي نتائج مرتب کوي، موږ په کارونو کي تدبيرونه کوو، جنگ ته ځو؛ زره اغوندو، خندقونه کينو، صفوف منظم کوو، د صف په مقدمه او په آخر کي د احتياط لپاره خاص افراد موظف کوو، پيره داران ټاکو، دا ټول کارونه، نه يوازي جائز دي، بلکي شرعي او ديني مکلفيتونه او وجائب دي، په دې ټولو کي زموږ عقيده دا ده چي په دې باندي نتائج الله جل شأنه مرتب کوي او عاقبت د الله په واک کي دئ.

دا مطلب چي رجاء، تمه او اميد به صرف له يوه الله نه وي، او يوازې له همغه يوه الله نه به مرسته غواړو، د قرآن عظيم الشأن په ګڼ شمېر آيتونو کي راغلي لکه چي فرمايي:

$èJÛr $]öz qãš$r $gÅ»=ô Î %è/ Çڵ öF{$ † Î#(r%Åöeÿr

ÇÎÏÈ ûüZÅó ßJø9$šÆE Ï B Ò ƒÌ% «! $M¨q‘ bÎ) الاعراف:۵۶

په زمکه کي د هغې له اصلاح نه وروسته فساد مه کوئ، او الله په وېره او اميد سره مرسته ته رابلئ، "په داسي حال کي چي هم له هغه وېرېږئ او هم طمع او هيله ترې لرئ، دعاء ورته کوئ، په دې حالت کي ئې مرستي ته دربلئ او له هغه نه استعانت غواړئ" يقيناً چي د الله رحمت نېکانو ته نږدې دئ. "ځوک چي نېک وي، الله به د خپل رحمت او پېرزويني سيورى پرې غوړوي، هغوى به د الله تعالى رحمت ځان ته نږدې ومومي.

همدا راز فرمايي:

(c) ketabton.com: The Digital Library

šú ï‰$ žc Ì ÿã (qãÜGõ$ ®WB >Îã â $Z9$ $gš'»ƒ

bÎr ¼ç9 (qãJGô $Èr I/è (q)ãä ` 9 « $ÈrB ` Ë šc qãã ?

Ü ï$Ö9$ # ãÊ ç‡B çrä ÉZFó „ ž $kø© Ü $/%!$ %ãôó „

ÇÌÐÈ Ü qãÖJ%ø

الحج:۷۳

اې خلکو! يو مثال راوړل کېږي، ورته غوږ شئ: بيشکه څوک چي تاسي له الله پرته خپلي مرستې ته رابولي، يو مچ هم نشي پيدا کولی او که دا مچ څه ترې وتښتوي نه ئې شي ترې ژغورلی، طالب او مطلوب دواړه بې وسه شول، د الله تعالی قدر ئې لکه څنگه چي له ده سره ښايي ندی پېژندلی، بيشکه چي الله زورور عزتمند دئ.

يعني له الله تعالی نه پرته چي تاسي له بل هر څه او هرکس نه مرسته وغواړئ، که دا په آسمان کي وي او که په ځمکه کي، انسان وي که پرښته، ژوندی وي که مړ، يو هم نشي کولی يوه وړه او حقيره حشره پيدا کړي او که دا حشره څه ترې وتښتوي نو د هغه د ژغورني توان هم نه لري، نه څه شی پيدا کولی شي او نه ئې ژغورلی شي، په دې معامله کي طالب او مطلوب دواړه کمزوري او بې وسه دي، مطلوب کمزوری او بې وسه دئ ځکه چي نه د کوم څيز د خلقت او پيدا کولو توان لري او نه پر نورو د حکمرانۍ او واکمنۍ قدرت ورسره شته او طالب ځکه کمزوری او ضعيف دئ چي پداسي يوی بې وسه او کمزوری متکاء ئې تکيه وکړه او مرسته ئې

(c) ketabton.com: The Digital Library

ترې وغوښتله چې د هيڅ څه واک او توان نه لري. وَ إِن يَسلُبهُمُ الذُّبَاب شيْئاً لا يَستَنقِذُوهُ مِنْهُ: که چيرې دا مچ له دوی نه څه وتښتوي له هغه نه ئې ژغورلی نشي، ضَعُفَ الطالِب وَ الْمَطلُوب: طالب او مطلوب دواړه ضعيف او ناتوانه شول، هم دا مطلوب ضعيف او ناتوانه دئ، دومره چې يوه حقيره حشره هم نشي پيدا کولی، نه يوازې پيدا کولی ئې نشي بلکې که هغه ترې څه وتښتوي ترې خلاصولی ئې هم نشي، نه په پيدايښت کې څه اثر لري او نه په ژغورنه او نجات کې څه اغېز، لکه څرنګه چې په خلقت او پيدايښت کې هيڅ ونډه نه لري، د امورو په تدبير کې هم دومره بې وسه او ناتوانه دئ چې د مچ په شان له حقيرې حشرې نه څه نشي ژغورلی، او طالب "هغه څوک چې له بل نه مرسته غواړي، هغه هم ضعيف شو، دا ځکه چې چا په ناتوانه او ضعيف شي تکيه او بروسه وکړه هغه هم ضعيف شو.

موسی عليه السلام خپل قوم ته وايي:

[illegible]

[illegible]

الاعراف:۱۲۸

موسی خپل قوم ته وويل: له الله نه مرسته وغواړئ او صبر وکړئ، يقيناً چې زمکه د الله ده، له خپلو بنده ګانو نه چې چاته وغواړي په ميراث ئې ورکوي، او نېکمرغه پايله او عاقبت د پرهېزګارانو دئ.

ګورئ چې موسی عليه السلام خپل قوم ته څو توصيې کوي: يوازې

(c) ketabton.com: The Digital Library

له الله تعالی نه مرسته وغواړئ، د مشکلاتو او ستونزو په وړاندي صبر وکړئ او په دې خبري باور ولرئ چي د زمکي ټولواک الله تعالی دئ، دا پرېکړه هغه کوي چي چا ته ئې په میراث ورکړي، خپل قوم ته د موسی علیه السلام وینا په دغو اساسي خبرو کي راخلاصه کوي: یوازې له یوه الله نه استعانت، د ستونزو او کړاوونو په وړاندي صبر او په دې خبرې یقین درلودل چي د زمکي مالک الله دی او د دې فیصله به الله کوي چي له خپلو بندګانو نه ئې چاته په میراث ورکړي، له بل چا نه د دې طمع مه لرئ چي هغه د زمکي وراثت تاسو ته وسپاري، او په دی خبرې باور درلودل چي د پرهېزګارانو عاقبت نېک دئ او وروستۍ فتحه او بریا د دوی ده.

باید وګورو چي دلته له پرهېزګارانو نه مراد څوک دي؟ کومو پرهېزګارانو به الله تعالی زمکه په میراث ورکوي؟ د آیت لومړۍ برخه ئې موږ ته رامعرفي کوي، دا پرهېزګاران هغه دي چي له الله تعالی نه پرته له بل چا استعانت نه غواړي، له دې نه ځان ساتي چي له الله تعالی نه پرته بل چا ته لاس اوږد کړي، هغه چي د مشکلاتو په وخت کي بې صبره کېږي نه، د بې حوصلګۍ او بې صبرۍ نه ځان ساتي، او له دېنه هم ځان ساتي چي تصور وکړي چي له ا لله نه پرته بل څوک هم کولی شي چا ته اقتدار ورکړي او چاته د زمکي وراثت وسپاري، له دغو خبرو نه چي څوک ځان ساتي د همدغو پرهېزګارانو عاقبت غوره دئ او وروستۍ فتحه او بریا به د دوی په برخه کېږي.

لکه څنګه چي د فاتحې په سورې کي دغه آیت د سورې په صدر او

(c) ketabton.com: The Digital Library

منځنۍ برخي کي راغلی، دري آيتونه تر دې مخکي او دري ترې وروسته او

په منځ کي "$ƒÎ) , $ƒÎr ‰çÈR , Ųú üĖGó§" : خاص ستا عبادت کوو

او خاص له تا نه مرسته غواړو" لکه چي دا آيت د دې سورې لپاره محور

دئ، همدا آيت او همدا مطلب د ټول قرآن لپاره محور دئ، يعني قرآن

عظيم الشأن ټول په همدغه محور څرخېږي، د پيغمبرانو د دعوت خلاصه

همدا ده، د قرآن عظيم الشأن د بلني او د دعوت تر ټولو ستر او محوري

مطلب همدغه دئ ($ƒÎ) , $ƒÎr ‰çÈR , Ųú üĖGó§) او همدا له الله

سره د انسان د تعلق او رابطې څرنګوالی ښيي، او په الله جل شأنه باندي د

ايمان ستره تقاضا همدا ده.

له الله جل شأنه سره کلکه مينه

نن په الله جل شأنه باندي د ايمان له غوښتنو څخه يوه بله اساسي غوښتنه چي هغه له الله سره مينه او محبت ده توضيح کوو.

انسان يا په دې خاطر له يوه شي سره مينه ساتي چي د هغه ذات، د هغه ښايست او د هغه جمال او کمال د دې باعث او مشوق وي چي انسان له هغه سره مينه وساتي او يا په دې خاطر چي هغه د ده په ژوند کي څه اثر لري، د هغه د انعام او پېرزوينې مرهون وي.

موږ په دې خاطر هم بايد له الله سره مينه ولرو چي هغه زموږ پيدا کوونکی دئ، زموږ پالونکی او ساتونکی دئ، موږ ته رزق او روزي راکوي، هغه زموږ منعم دئ، او په دې خاطر هم چي هغه د ټولو ستاينو وړ دئ، د

(c) ketabton.com: The Digital Library

ټولومحامدو او ښېګڼو خاوند دئ او د کمال خاوند دئ. موږ له الله جل شأنه سره په دې خاطر هم مينه لرو چې هغه د کمال خاوند دئ، او په دې خاطر هم چې هغه زموږ منعم دئ، موږ د هغه د پېرزوېنو مرهون يو.

له الله سره بايد انسان هومره مينه ولري چې دا مينه په بلې هرې مينې غالبه وي او په دغه مينه کې هيڅ شی انسان له الله سره برابر نه کړي، دا شديده مينه په الله باندې د ايمان بله غوښتنه او تقاضا ده، لکه چې قرآن فرمايي:

« $É ß . ÑÅq6Ïã #Ÿ‰R& « $Èr ß `Ë äÏ, Gƒ `B Ä $Z9$šÆ Ër

b t• ƒ öθ) {qãΖ tΒ#u ûïÏ%©!$ “ •ƒ öθs9r ρ ! ${6ãm ‰©&r {qãΖ tΒ#u ûïÏ%©!$

Ç¨!È É > #‹ èø9$# ߉ƒÏ‰x© © !$br &ur $Yè‹Ïϑ y_ ¬! ο§θà)ø9$# ¨br & > #‹ èø9$#

البقره:۱۶۵

او له خلکو نه ځيني له الله پرته داسې سيالان نيسې چې له الله سره د مينې په څېر ورسره مينه کوي او هغه خلک چې ايمان ئې راوړی، د الله په مينې کې ډېر شديد دي. او کاش ظالمان په هغه څه پوه شي چې د عذاب د ليدو په وخت کې ئې په خپلو سترګو ګوري، چې يقيناً ځواک ټول الله لره دی او الله سخت عذاب ورکوونکی دئ.

دلته هغه څوک معرفي شوی چې مشرک دئ، په مينه او محبت کې ئې له الله سره ند او سيال نيولی او له الله جل شأنه نه پرته د نورو سره هومره مينه ساتي لکه له الله جل شأنه سره، يا ئې په دې خاطر بل څه د الله

(c) ketabton.com: The Digital Library

جل شأنه ند او سیال نیولی چي له هغه نه طمعه لري او د همدې طمعې او توقع په خاطر له هغه سره مینه کوي او یا دا چي په محبت او مینه کي ئې هغه د الله جل شأنه سیال او ند نیولی دئ. خو د دوی په مقابل مؤمنان داسي معرفي کوي: وَ الّذِینَ ءَامَنُوا اَشدُّ حُبًّا لِّلّهِ : او هغه چي ایمان ئې راوړی له الله سره په مینه کي ډېر شدید، کلک او قوي دي.

وروسته فرمایي: ö r •ƒ “ $ %ïû ß#¤ ((ãÎ ƒ/ •#b$ è‹ # > &b$ $)#ş 0 ┘

_ Ü‹Ÿ$ r&b$ © ‰©/ƒ ïÉ$ è‹ # É : او کاش ظالمان په هغه څه پوه شي چي د عذاب د لیدو په وخت کي ئې په خپلو سترګو ګوري، چي یقیناً ځواک ټول الله لره دئ او الله سخت عذاب ورکوونکی دئ.

د دې برخي بله ژباړه خو کمزورې ژباړه داسي ده: او که یو لیدونکی هغه کسان چي ظلم ئې کړی هغه مهال وګوري چي دوی د الله عذاب وګوري، نو په دې خبره به پوه شي چي قوت ټول الله لره دئ او دا چي الله جل شأنه د شدید عذاب خاوند دئ.

دوی په دنیا کي له الله نه پرته له بل چا طمعه درلوده او ګمان ئې کاوو چي د هغوی په لاس کي هم څه قوت شته، د همدې لپاره ئې هغه له الله جل شأنه سره ند نیولی وو او د الله تعالی سیال ئې ترې جوړ کړی وو او یا په دې خاطر چي له الله جل شأنه نه پرته د بل چا له عذاب نه وېرېدل، خو چي د الله عذاب وګوري په دې خبره به پوه شي چي د قوت مالک یوازي الله دئ.

(c) ketabton.com: The Digital Library

ځوک چي په دنيا کي د نورو خلکو له عذاب او مؤاخذې نه وېرېدل په کار وه چي د دې په ځای له الله جل شأنه نه وېرېدلی او په ځای د دې چي بل چا ته ئې طمع، توقع او انتظار وو؛ له الله جل شانه نه ئې طمعه درلودی.

همدا راز قرآن عظيم الشأن فرمايي:

ö@è bÎ b‰. b/ä Nàt/#ä Nà2 ät/ör Nà2 Îr Nåqzçr Nä3ãr

$dŠ$¡. bö±ƒB ×ot»gBr $dqßJçGøùu Aºuqøar Nä3è•Ïtã r

3$gÅr ¾Ï&Î!qß‘r « $šE B Nà6 øŠs9Î) =mr& $gRöqÊös? ß3»|¡ Br

“Ïö‰ö Ÿw ª!$r ¾ÍnÌøBr'Î ª!$ š†Ï'ù ÓL®m (qÁ/Žlù ¾Ï&Î#‹Î™ ’Î

ÇËÍÈ šúüÉÅ¡»xÿø9$# PöqØ9$# التوبه: ۲۴

(ورته) ووايه: که ستاسو پلرونه، ستاسو زامن، ستاسو ورونړه، ستاسو ښځي، ستاسو خپلوان، ستاسو هغه مالونه چي ذخيره کړي مو دي، هغه تجارت چي د بازار د سوړوالي او کساد نه ئې وېرېږئ او هغه بنګلې چي ورسره مينه ساتئ، (که دا ټول) تاسو ته له الله نه، د هغه له پيغمبر نه او د الله په لاره کي له جهاد نه غوره وي نو انتظار وکړئ تر څو الله خپله فيصله صادره کړي، او الله دا فاسق قوم نه هدايت کوي.

د دنيا هر هغه څه چي انسان ورسره مينه ساتي په دې آيت کي

(c) ketabton.com: The Digital Library

راخلاصه شوي، که تعلقات دي، دوستان او خپلوان دي، که شتمني، مال، دولت، تجارت او بنګلې دي، هر څه چي دي دا ټول يوې خوا ته او الله، د هغه پيغمبر او د الله په لاره کي جهاد بلي خوا ته، که ستا مينه او محبت له دغو سره وي او هغه تاسو ته له الله نه، د هغه له پيغمبر نه او د الله تعالی په لار کي له جهاد نه غوره وي، نو دا کسان فاسقان دي او د الهي هدايت دروازې د هغوی پرمخ تړل شوې دي، الله ئې نه هدايتوي او له الهی هدايت نه محروم دي.

دا د انسان دايمان د تللو لپاره ستر معيار او ملاک دئ، په دې سره هره لحظه انسان خپل ايمان سنجولی شي، هره لحظه د دې سوال راپيدا کېږي چي آيا ته ايمان ته ترجيح ورکوې، الله ته، د هغه پيغمبر ته، او د الله په لاره کي جهاد ته او که پلار، زامنو، ورونو، خپلوانو، ښځې، مال، تجارت او بنګلو ته ترجيح ورکوې؟ انسان هره شېبه د خپل ايمان په اړه د همدغه معيار او ملاک او تلي په اساس قضاوت کولی شي، د چا چي تر الله نه د دې شيانو سره محبت زيات وي، هغوی فاسقان دي، د الله له هدايت نه محروم دي، د هغوی پرمخ د هدايت دروازې تړل شوې دي.

همدا راز فرمايي:

[illegible]

[illegible]

(c) ketabton.com: The Digital Library

@Ò ù 7 Ï Œ 5Í‑W pBq bqè $‹† Ÿr « $È‹Î™ ’Î šc r‰ƒ»ga

المائده:۵۴ ÇÏÈ Dš‌Î æ ì År ª ! $ r ã‌±„ ` B ì Šî‌sã« $

اې مؤمنانو! که له تاسو نه څوک له خپل دین نه په شا شو نو الله به ډېر ژر داسي قوم راپيدا کړي چي دوی پر ده ګران وي او دئ پر دوی ګران وي، پر مؤمنانو تواضع کوونکي او پر کافرانو ځان برګښونکي، د الله په لار کي به جهاد کوي او د هیڅ ملامتوونکي له ملامتولو به نه وېرېږي، دا د الله فضل دئ، هغه چا ته ئې ورپه برخه کوي چي دئ ئې غواړي او الله پوه د وسعت خاوند دئ.

دلته مؤمنانو ته دا ډاډ ورکړی شوی چي د منافقینو په بېلېدو او له کافرانو سره د دوی په ملګرتیا مه غمجن کېږئ، که څوک مسلمانان کمزوري وګڼي، د دوی له ملګرتیا لاس واخلي، مرتد شي، کافران ورته ځواکمن معلوم شي، هغوی ته د ذلت سر ټیټ کړي، نو الله تعالی به د دوی په عوض کي داسي مؤمنان راپیدا کړي چي دا صفات به لري:

- پر الله تعالی به ګران وي.
- دوی به له الله تعالی سره مینه لري.
- تر مؤمنانو به ځان لوړ نه ګڼي، هغوی ته به د حقارت په سترګه نه ګوري، کمزوري او ضعیف به ئې نه شمېري، هر یو به تر ځان لوړ او تر ځان زیات د عزت خاوند بولي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

- ترکافرانو به ځان لوړ ګڼي، د هغوی په وړاندي به سر نه ټيټوي، هغوی ته به د عزت او درناوي په ستر ګه نه ګوري.
- د الله تعالی په لار کي به جهاد کوي.
- د هيچا له ملامتولو به وېره نه لري، نه به د چا د تبليغاتو پروا کوي او نه ئې د سپکو سپورو خبرو.
- دا د الله تعالی فضل دئ، هغه چا ته ئې په برخه کوي چي د دې وړ ئې ومومي.
- الله تعالی د پراخ فضل خاوند دی او پوهېږي چي څوک د ده د فضل وړ او مستحق دئ.

ګورئ چي په دې مبارک آيت کي نه يوازي له الله تعالی سره مينه د ايمان تقاضاء ښودل شوې بلکي د مؤمنانو درناوی هم د ايمان نښه ګڼل شوې، واقعي مؤمنان هغه دي چي د مؤمنانو په نسبت د لويي او الوړوالي احساس نه کوي، ځان تر دوی لوړ، ستر، او اوچت نه ګڼي، بلکي مؤمنان تر ځان لوړ او ځان تر دوی ټيټ ګڼي، دا ځکه چي هغه د ايمان په رڼا کي قضاوت کوي، له الله سره ئې مينه وي، همدا مينه او محبت په دې منتهي کېږي چي د ايمان خاوندان با عزته وګڼي او سپک او حقير ئې و نه شمېري، او د کافرانو په نسبت د عزت، لوړوالي او غوره والي احساس کوي.

الله تعالی هم واسع دئ او هم عليم او ښه پوه، پېرزوېنه ئې ډېره زياته او پراخه ده، دا ځکه چي هغه واسع دئ، او په دې پوهېږي چي چاته

(c) ketabton.com: The Digital Library

څه ورکړي، خپل فضل د چا په حال شامل کړي؟ څوک د دې مستحق او وړ دی؟ دا ځکه چي هغه عليم دئ، پوهېږي چي څوک د ده د پراخ او وسيع فضل مستحق دئ؟ څوک د دې وړ دئ چي خپل فضل ورپه برخه کړي او له هغي ډلي څخه ئې وګرځوي چي الله ورسره مينه لري او دوی له الله سره مينه لري، د مؤمنانو په نسبت د ټيټوالي او انکسار او د کافرانو په نسبت د عزت او لوړوالي احساس کوي، د الله په لار کي جهاد کوي او د ملامتوونکي له ملامتولو نه وېرېږي، الله پوهېږي چي څوک د دې وړ دی چي په همدغه ډله کي ئې شامل کړي او د هغو کسانو په ځای ئې غوره کړي چي د الله د دين نه په شاتللي او مرتد شوي.

يوازي له الله نه وېره

لکه څنګه چي تاسو وليدل چي انسان به له الله سره هومره مينه ساتي چي دا مينه به په بلي هري مينې او محبت غالبه وي، هيڅ مينه به دې حد ته نه رسېږي او انسان به په خپلي ميني کي هم له الله سره ند، شريک او سيال نه نيسي، همدا راز به انسان يوازې له يوه الله نه وېره لري، له الله تعالی نه وېره، په الله باندي د ايمان بله تقاضا ده.

دا مطلب هم د قرآن عظيم الشأن د ګڼ شمېر آيتونو په ترڅ کي توضيح شوی:

لکه چي د انفال د سورې په دوهم آيت کي راځي:

M‹îê #Œ)r bâqè M:Å r ª! $•Ï ê #Œ) ûïi%$šc qã3s)3$$JR)

(c) ketabton.com: The Digital Library

ÇÈ bqè©qGƒ óĝĥ 4ãr $ÿJƒĵ Nåž#– ¼çƒ#ä NÎõã الانفال: ۲

يقيناً خبره دا ده بله نه ده چې مؤمنان هغه کسان دي چې کله د الله نوم واخستل شي نو زړونه ئې رېږدي او کله چې د ده آيتونه پرې ولوستی شي نو ايمان ئې لازيات مضبوط شي او پر خپل رب توکل کوي.

واقعي مؤمنان هغه دي چې د الله تعالی د نامه په اورېدو سره ئې زړونه رېږدي، د خدای د نوم له هيبته او له هغه نه د وېرې او خوف په وجه د دوی زړونه پرړېږي، کله چې د الله نوم ياد شي، نو په دوی وېره او هيبت مسلط شي. دا هم د مؤمن د پېژندو لپاره ملاک دئ، په دې سره ته مؤمن انسان پېژندلی شې، ځوک چې د الله د نامه په وړاندې بې اعتنا او بې تفاوته وي، که د ده په وړاندې د الله نوم هم واخستل شي، په ده کي هيڅ تبديلي رانشي او زړه ئې له خوف او وېرې ونه پرړېږی، او کله چې د الله آيتونه واوري ايمان ئې لازيات مضبوط نشي او پر خپل رب توکل او اعتماد نه لري، هغه دې په خپل ايمان ووېريږي، لکه چې دلته قرآن په همدې صيغه فرمايي: وَ إِذَا تُلِيَت عَلَيهِمۡ ءَايَتُهُۥ زَادَتهُمۡ إِيمَناً وَ عَلى رَبِّهِمۡ يَتَوَكلُونَ: او کله چې د الله آيتونه پرې ولوستی شي د دوی ايمان تقويه کړي، د آيتونو په آورېدو سره ئې د الله تعالی په نسبت اعتماد او توکل زيات شي، يقين ئې پوخ شي، الله ته ئې اميد اضافه شي او په خپل رب توکل او اعتماد کوي.

د احد د جنګ نه وروسته، د دښمن ځيني مبلغين راتلل او په مدينه کي ئې دا تبليغات کول چې قرېشو لوی لښکر تعبيه کړی او په مدينې د لويي حملې اراده لري، ستاسو د ختمولو لپاره ئې پوره تياری نيولی، له دې

(c) ketabton.com: The Digital Library

نه ووېرېږئ، خو په ځای د دې چي د دښمن دا تبليغات او راغونډ شوي فوځونه په دوی کي وېره او خوف راپيدا کړي، برعکس دا خبره د هغوی د ايمان د تقويي باعث شوه:

[illegible]

[illegible]

آل عمران: ۱۷۳

هغه چي خلکو ورته وويل: "د دښمنانو" ډېر خلک درته راغونډ شوي، له دوی نه بايد ووېرېږئ، نو دې خبري د دوی ايمان لازيات کړ او ويل به ئې: الله مونږ ته کافي دئ، ځومره غوره پالونکی.

خو د همدغه کس په اړه چي د مؤمنانو په صفوفو کي ئې دا تبليغات کول، هغوی ئې وېرول، او په هغوی کي ئې خوف او وېره راپيدا کوله، قرآن داسي فرمايي:

[illegible]

آل عمران:۱۷۵

دا خو فقط شيطان وو چي خپل دوستان ئې وېرول، نو له هغوی نه مه وېرېږئ، له ما ووېرېږئ که مؤمنان ياست.

قرآن کريم همدې کس ته چي له کافرانو نه مؤمنان وېروي د شيطان لقب انتخاب کړی. دا يقيناً شيطان دئ چي خپل اولياء وېروي، د چا چي د

(c) ketabton.com: The Digital Library

شیطان سره څه تعلق او رابطه وي او له هغه سره ئې دوستي قائمه کړې وي هغه به د شیطان د تبلیغاتو تر تاثیر لاندې راځي او په دې ترتیب به شیطان د هغه په زړه کې وېره او خوف راپیدا کوي، شیطان خپل اولیاء وېروي یا شیطان د خپلو اولیاوو او دوستانو څخه خلک وېروي.

ûüZBs Lâ Zä bÎ Èqè {r Nèqè$, ? Ÿù

نو له دوی نه مه وېرېږئ، له مانه ووېرېږئ که ایمان لرئ.

که تاسو په رښتیا پر الله ایمان لرئ نو یوازې له یوه الله نه به وېرېږئ، د دښمن له فوځونو او لښکرو نه به وېره نه لرئ، کوم تبلیغات چې د دښمن په ګټه ستاسو په صفوفو کې، د دې لپاره روان دي چې په تاسو کې وېره او خوف راپیدا کړي، د دې تبلیغاتو نه به نه متاثره کېږئ، له دښمن نه به وېره نه لرئ، که تاسو رښتیا پر الله ایمان لرئ نو یوازې له مانه ووېرېږئ.

همدا راز قرآن عظیم الشأن د مؤمنانو په شان کې فرمایي:

$YJÛr $]öz Nåk® bqãã ô‰tƒ ÆìÅ$Ÿ Ò yJø9$# Çã Nåkç5qãZã_ 4’$ f tFs?

السجده:۱۶ ÇÊÏÈ bqà)ÏÿZãƒ öNßg»uZø%y—u‘ $£JÏBur

اړخونه ئې د خوب له ځای نه کناره شي، خپل رب له وېرې او طمعې سره رابلي او له هغه څه نه انفاق کوي چې مونږ وررروزي کړي.

دلته د مؤمنانو حال بیانوي او فرمایي چې: د شپې له خوائې اړخونه له مضجع او د پرېوتو له ځای نه لرې او کناره کېږي، خوب او آرام بستر

(c) ketabton.com: The Digital Library

پرېږدي، د شپې په خلوت کي، د آرام له بستر نه د هغوی اړخونه کناره شي، د عبادت لپاره خلوت شي، خپل رب ته دعاء کوي، د شپې په خلوت کي له بستر نه اوچت شي، خوب او آرام پرېږدي، خپل رب ته په دعاء او د هغه په عبادت کي مصروف شي، "خوفاً و طمعاً: له وېري او هيلي سره"، له يوې خوا له الله جل جلاله او د هغه له عذاب نه وېرېږي او په همدې خاطر د شپې په زړه کي د الله په عبادت لګيا شي، خوب پرېږدي او له آرام بستر نه کناره شي او له بلي خوا، الله جل جلاله ته طمعه او هيله لري چي د همدې طمعې او هيلي په وجه بستر پرېږدي، د الله په وړاندي ودرېږي او د هغه عبادت کوي.

همدا راز فرمايي:

`Ë A"R $Br « $Ìò2 ÿÎ Nåæè ì ±ø b& (qà#ä ûïÏ%© Èûù N9&

ãÎõã A$Üù @ö `Ë = »G3Ø$ (qèré ûïÏ%$ (qçR3 Ÿwr Èt ø$

ÇÏÈ šc qà)Å»ù Nåk]ÏiB ×ŽÏ.r Nåæèó M¡)ù ‰BF{$ الحديد:١۶

آيا مؤمنانو ته هغه وخت نه دئ را رسېدلی چي د الله په ذکر او د حق وينا په نزول سره د دوی زړونه خشوع وکړي؟ (آيا مؤمنان هغي مرحلې ته نه دي رسېدلي چي اوس د الله تعالی د نوم او د قرآن د آيتونو په اورېدو سره د دوی په زړونو کي وېره راولاړه شي، اوس خو بايد هغې مرحلې ته رسېدلي وي چي د الله جل شأنه د نامه او د قرآن د حق وينا په اورېدو سره

(c) ketabton.com: The Digital Library
د دوی په زړونو کي خشوع او وېره راپيدا شي)، او د هغو کسانو په څېر نه وي چي له دوی نه د مخه کتاب ورکړی شوی چي زمانه پرېٍ اوږده شوه نو زړونه ئې سخت شول او اکثر د دوی فاسقان دي.

دوی بايد د اهل کتابو په څېر نشي چي د زمانې په تېرېدو او د مبارزې په اوږدېدو سره ئې د زړونو لومړنۍ خشوع ختمه شوه، په زړونو کي ئې سختي راپيدا شوه، په ځای د دې چي د زمانې طولاني کېدل د هغوی د مزيدې تربيې او د رشد او کمال باعث شي، له الله جل شأنه سره ئې رابطه مزيد ټينګه شي او د الله جل شأنه په ذکر سره ئې په زړونو کي خشوع راپيدا شي او هر څومره چي الهي آيتونه په دوی تلاوت کېږي، د دوی په زړونو کي خشوع او وېره اضافه شي، برعکس د زمانې په تېرېدو او د سفر په اوږدېدو سره، د هغوی د زړونو سخت والی اضافه شوی. دوی ګمان کاوو چي دا لنډ سفر دئ، ډېر ژر به منزل ته رسېږي، شايد په طولاني سفر امتحان نشي، د اوږده سفر په پلی کولو و نه آزمويل شي، مبارزه ئې اوږده نشي او له لوړو ژورو او کړلېچونو سره مخامخ نشي، ګمان ئې کاوه چي سفر لنډدی، ډېر ژر به مقصد ته رسېږو او بيا به فتح او بری وي، په دې خاطر په اخلاص او صداقت او په شور، شوق او نشاط سره لاړل په صفوفو کي ودرېدل، خو چي لږ مبارزه اوږده شوه، سفر اوږد شو او ژر مقصد ته و نه رسېدل، د دې په وجه د هغوی زړونه سخت شول. په کار خو دا وه چي هر څومره په دې مسير کي زيات درومي، همدومره د دوی رابطه او تعلق له الله جل شأنه سره ټينګېدلی، همدومره په معنوي لحاظ لوړ تللی، د

(c) ketabton.com: The Digital Library

هغوی زیاته تربیه کېدی، ولې برعکس د زمانې د طولاني کېدو په وجه هغوی خپل ابتدايي او د لومړیو شپو او ورځو اخلاص له لاسه ورکړ او د دوی په زړونو کي چي کومه خشوع وه هغه هم ختمه شوه.

زه ډېر داسي کسان گورم چي د دې آيت مصداق دي، په ابتداء کي ډېر په اخلاص سره راوړاندي شول، خو متأسفانه ورو ورو، د دې په ځای چي له فکري، اخلاقي او عملي پلوه ئې ارتقاء په برخه شي او لوړ ولاړ شي، برعکس په شا ولاړل، زړونه ئې سخت شول، سقوط ئې وکړ، او د همدې آيت مصداق شول "فقست قلوبهم"... په ابتداء کي ښه په اخلاص سره لگيا ول، خو څومره چي مبارزه طولاني کېده، د دوی اخلاص کمېدو، هغوی دومره اخلاص او قوي ايمان نه درلود چي په دې طولاني موده کي په خپل حال پاته شي او په فتنو کي صدمه و نه گوري، بلکي اخلاص ئې دومره وو چي د څو شپو ورځو لپاره مقاومت وکولی شي، په دې فکر کي ول چي ښايي په کومه کودتا سره به انقلاب کامياب شي او دوی ته به رياستونه او وزارتونه په لاس ورشي، سفر ئې لنډ گڼلو او گمان ئې نه کاوو چي دا مبارزه به دومره اوږده او طولاني شي، په دې خاطر ئې د همغه لومړیو شپو ورځو اخلاص له لاسه ورکړ او د هغو کسانو په څېر شول چي له دوی نه د مخه کتاب ورکړی شوی وو، چي زمانه پرې طولاني شوه، زړونه ئې سخت شول، نه يوازې زړونه ئې سخت شول؛ بلکي د دوی اکثر د فسق مرتکب شول، له حدودو نه ئې تېری وکړ او د الله تعالی له اوامرو ئې بغي او سرغړاوی وکړ.

(c) ketabton.com: The Digital Library

د مائدې د سورې په ۴۴ آيت کي هم دا مطلب توضيح شوی، هلته فرمايي:

ûïŸ%©$šc qšÎŸ9$$kÍ ßâzt Ûqçr “Yd $kŽÏù p1‘ïçG9$$Z9ø®R& $RÎ)

`Ë (qàÿÏósçGó™$$JÎ â‘$6ômF{$#r bqŠÏY»/§9$#r (rߊ$yd úïÏ%©#Ï (qßJn=ó™&

Ïbq±÷z$#r ¨$Y9$# (qã±÷‚s? Ÿxsù 4 uä!#‰kà Ïmøn=tã (qçRŸ2r «!$# É=»tFÏ.

ª!$# A“R& $JÎ Oàßv† óO©9 `Br 4 WxŠÎ=s% $YJoÿrO ÓÉL»tƒ$«Î (rçtIô±n@ Ÿwr

ÇÍÍÈ brãÏÿ»3ø9$# ãNèd 7Í´¯»s9'ré'sù

يقيناً چي دا تورات مو نازل کړ چي په هغه کي لارښوونه او رڼا ده، په دې سره هم هغو پيغمبرانو يهودانو ته پرېکړي اورولې چي مسلمانان ول او هم خدای پالونکو او علماوو په هغه څه چي د الله له کتابه ئې په حفاظت گمارل شوي وو او پرې شاهدان ول، نو له خلکو مه وېرېږئ او له ما ووېرېږئ او زما پر آيتونو ناڅيزه بيه مه پېرئ او چا چي په ماانزل الله حکم ونکړ نو همدا دوی کافران دي.

په دې مبارکو آيتونو کي لاندي لارښووني موږ ته شوې:

- تورات يو لارښود الهي کتاب وو چي خلک ئې له تيارو نه ايستل او د نجات او سعادت روښانه لار ئې ورښووده.
- خدای او د ده دين ته منقاد انبياوو د يهودو تر منځ د دغه کتاب

(c) ketabton.com: The Digital Library

مطابق پرېکړي کولې.

د یهودو خدای پالو علماوو او مذهبي شخصیتونو هم د دوی ترمنځ د دغه کتاب احکام پلي کول، په خپله هم د دې کتاب ساتونکي او د پلي کولو ئې عملي بېلګې ول، عملاً ورته منقاد ول او د دوی په عملي ژوند باندي دي کتاب داسي سیوری غوړولی وو چي د هر چا تر سترګو کېدو.

تاسو هم باید د مخکنیو انبیاوو او خدای پالو علماوو په څېر عمل وکړئ، د خلکو له وېري او د دنیوي ګټي په طمعه الهي احکام شا ته مه غورځوئ.

څوک چي د الله تعالی له لوري د لېږل شوي کتاب مطابق حکم ونه کړي، کافر دئ، د الله تعالی په نزد ئې د ایمان ادعاء هیڅ اعتبار او وزن نه لري.

په دې آیت کي هم ګورئ چي الله جل شأنه فرمایي: یوازي له ما ووېرېږئ.

همدا راز د التوبه د سورې په ۱۳ آیت او ورپسې په ۱۸آیت کي هم دې مطلب ته اشاره شوې، هلته چي فرمایي:

Ấql$$ Æ•zî (qJdr óß J# (þè3 $Yq šc qè)ê W

bÎ ÷ü±ø B b‘,m ª ! $ óß÷ü±ø B B š^ ïr Nà2 râ / Nèr

ÇÌÈ šú üZ B÷s B Oçä

(c) ketabton.com: The Digital Library

آيا له هغو خلکو سره نه جنګیږئ چې خپلې ژمنې ئې ماتې کړې، د پیغمبر د ایستلو هوډ ئې وکړ او د لومړي ځل لپاره ئې له تاسو سره جګړه پیل کړه، آیا له دوی وېرېږئ، نو الله خو د دې زیات وړ دئ چې ترې ووېرېږئ که ایمان لرئ.

همدا راز فرمایي:

P$%&r ÌÅ Ý $Ö ö%$r « $Î šÆ B#ä ôB « $‰É» ¡ B ãΝ3è/ $JR̃

b& 7 Í»9ré#† ¤èù ©$$ ø · ø t Ó9r o4Ÿ2 "9$’ A#är o4 Á 9$

ÇÊÑÈ šú ïÏ‰F gßJø9$ `ÏB (#qçRqä3t

التوبه: ۱۸

یقیناً چې د الله جوماتونه هغه ښوک آبادوي چې په الله او د آخرت په ورځ ئې ایمان راوړی، لمونځ ئې وکړ او زکات ئې ورکړ او له الله نه پرته له بل چا و نه وېرېدل، هیله ده دا کسان له مهتدینو څخه وي.

یعني له معنوي پلوه د جوماتونو او مساجدو د اعمارکار هغه خلک کولی شي چې صفات ئې په دې آیت کې ښودل شوی، د جوماتونو ظاهري آبادي او اعمار بېل کار دی او د هدایت له پلوه ئې رغول او اعمار بېل. لکه چې په یوه روایت کې راغلي چې په آخره زمانه کې به جوماتونه په ظاهر کې ښه آباد، مزین او ښایسته وي خو د هدایت له پلوه به خراب او وران وي.

جوماتونه د هدایت له ناحیې هغه ښوک آبادولی شي او هغه داعي د

(c) ketabton.com: The Digital Library

الله د دين خدمت كولی شي چي د مخكنيو صفاتو ترڅنگ، دا صفت هم ولري چي له الله جل شأنه نه پرته له بل چا ونه وېرېږي. د آيت په پای كي دا وينا چي هيله ده دغه كسان هدايت مندونكي وي، ښيي چي له دغو صفاتو نه علاوه هم داسي څه شته چي د هدايت لپاره ضروري دي، يوازي دغه صفات كفايت نه كوي، پر دغو صفاتو سربېره ځيني داسي پړاوونه شته چي له هغوی نه د تېرېدو په صورت كي دا ثابتېږي چي آيا دوی له هغو كسانو څخه دي چي لار ئې موندلې كه نه؟ يوازي دا څو خبرې كافي نه دي، بلكي مزيد څه ته ضرورت شته، چي هغه په ورپسې آيت كي توضيح كېږي، عملي جهاد به دا ثابتوي چي د چا په زړه كي له الله جل شأنه نه وېره ده او څوک په رښتيا هدايت شوی دئ او ايمان لري، په جهاد كي دا معلومېږي، جهاد هغه ملاک او معيار دی چي د هغه په ترڅ كي د چا د ايمان حقانيت او حقيقت څرگندېږي، د جهاد په دوران كي به دا معلومېږي چي څوک په خپل ايمان كي رښتينی دئ او څوک دروغجن، څوک مخلص مؤمن دئ او څوک منافق؟ په همدې خاطر د دغو صفاتو د بيانولو نه

وروسته ويل كېږي چي: šú ï‰Fô3ù$`È (qèq¤3/ b& 7Ï»9ré#ï ¤èù

همدا راز فرمايي:

žwÎ) #‰n& bö¤±øƒ wr ¼çmtRöqt±øƒur «!$Ì»=™Í bqäóÏk=t6ãƒ šú ï%©!$

الاحزاب: ۳۹ ÇÌÒÈ $Y6ŠÅ¡m «!$$Î/ 4"x.ur ©!$

هغه كسان چي د الله پېغامونه خلكو ته رسوي، "خلكو ته د الهي پيغام د

(c) ketabton.com: The Digital Library

رسولو مسئولیت ورپه غاړه شوی" او ترې وېرېږي او له الله پرته له هیچا نه وېرېږي، او الله د حساب کوونکي په توګه کافي دئ.

د النساء د سورې په ۷۷ آیت کې هم دا مطلب په دې الفاظو توضیح شوی:

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible] النساء:۷۷

هغو ته دې ونه کتل چې ورته وویل شو: لاسونه مو راتم کړئ، لمونځ وکړئ او زکات ورکړئ، خو کله چې پر دوی جهاد فرض کړی شو نو یوه ډله ئې له خلکو نه داسې وېرېده لکه له الله نه او یا تر دې هم سخته وېره او ویل ئې: اې زمونږ ربه! ولې دې پر مونږ جنګېدل فرض کړل؟ ولې دې تر یوې نږدې نېټې ونه ځنډولو؟ ورته ووایه: د دنیا متاع خو وړوکی شی دئ او آخرت غوره دئ، د هغه لپاره چې تقوا ئې غوره کړه او د بځرکې په اندازه به پر تاسو تېری ونشي.

ګورئ چې دلته د هغو کسانو حالت انځور شوی چې ورته ویل شوي

(c) ketabton.com: The Digital Library
وو: خپل لاسونه راتم کړئ، په دې مرحله کې يوازې دا کار وکړئ چې خپل لاسونه له تېري نه وساتئ، د بل پر حقوقو تېری او تجاوز مه کوئ، يا ترې مقصد دا دئ چې له جنګ نه ځان وساتئ، مطالبه ئې مه کوئ، مه واياست چې ولې د جنګ احکام نه نازلېږي، ترڅو د کافرانو په خلاف وجنګېږو، يعنې د بل چا پر حقوقو له تېري او تجاوز نه ځان وژغورئ او له جنګ نه ډډه وکړئ. ښايي دا خطاب هغو کسانو ته متوجه وي چې د قتال د حکم له نازلېدو نه د مخه ئې په لجاجت او اصرار سره ويل: ولې دا فرصتونه له لاسه ورکوو؟ ولې بايد دښمن ته يو قاطع ګوزار ورنه کړو؟ ولې وسله وا نه خلو؟ ولې يو انقلابي اقدام ونه کړو؟ د جګړې د مناسب فرصت له را رسېدو نه د مخه ئې د هغې د پيل کولو مطالبه کوله، په دې ئې اصرار کولو، د دې لپاره ئې تبليغات کولو او ويل ئې: ولې يو انقلابي، قاطع او جدي اقدام نه کېږي؟ تر څو به د مسلح جهاد د پيل کېدو نه د مخکنې مرحلې مشکلات او ستونزې ګالو؟ بايد په يوه قاطع اقدام سره دا مشکلات حل کړو.

يا ئې مقصد دا دی چې په دې مرحله کې د فرد، فرد وظيفه دا ده چې د جګړې په ځای بايد په لمانځه او زکات سره د ځان روزنې او تربيې ته توجه وکړي، خو کله چې قتال پرې فرض کړی شو، ناڅاپه د دوی يوه ډله له خلکو داسې وېرېده لکه له الله تعالی نه، د جنګ د حکم له نازلېدو وروسته د دوی حالت داسې شو چې له دښمن نه ئې هومره وېره او خوف وو لکه له الله نه، او تر دې نه هم زياته وېره، له الله جل شأنه نه ئې دومره

(c) ketabton.com: The Digital Library
وېره نه وه لکه له خلکونه، او ويل ئې: اې زموږ ربه! ولي دې جنګ رابانديې فرض کړ؟ ولي دې مزيد مهلت او فرصت رانه کړ، چې تعداد مو زيات شوی وی، کافي وسائل مو برابر کړی وی، تر اوسه لا موږ هغې مرحلې ته نه یو رسېدلي چې وسلې ته لاس کړو او جنګ شروع کړو!

زموږ روان جهاد هم له دې مرحلې تېر شوی، د جهاد په شروع کې زموږ له ملګرو نه هم ځينو کسانو همداسې تبليغات کول، ښه مو په ياد دي چې موږ ته ئې ښه ډېر مشکلات راولاړ کړي وو، همدغه الفاظ ئې ويل: لَوْ لا أَخَّرْتَنَا إِلى أَجَلٍ قَرِيبٍ: ولې دې موږ تر يوې نږدې نېټې ونه ځنډولو، ولي موږ ته څه مهلت او فرصت رانه کړی شو، تر څو مو ځان برابر کړی وی، پوره تياری مو نيولی وی، وسائل مو تهيه کړي وای، دومره ژر مو له کمونستانو سره تصادم او ټکر نه وی راغلی، د سردار داؤد په خلاف مو بايد وسله نه وی اوچته کړې، بايد څه موده نور مو تربيتي، فکري او فرهنګي کار ته ادامه ورکړې وی، دا په موږ باندې جنګ ولې ژر تحميل کړی شو. له دې خبرو نه ئې يا مقصد دا وو چې جنګ له خپل مناسب وخت نه د مخه پيل شو، لا موږ کافي فرصت ته ضرورت لرو تر څو د روزني او تربيې کار تکميل شي، بيا وسلې ته لاس کړو، او يائې مقصد دا وو چې جنګ ئې له مرګ او استيصال سره مترادف ګڼلو او ګمان ئې کولو چې د جنګ له شروع کېدو سره سم به زموږ استيصال کېږي او له منځه به ځو، جنګ د مرګ سره مترادف ګڼي، نو ځکه وايي: الهي! کاشکې يو څه موده نور دې موږ ته وخت راکړی وی، په دې جنګ سره خو زموږ بنياد ختمېږي

(c) ketabton.com: The Digital Library
او د تحريک جرړې قطع کېږي. الله تعالی د دغو خلکو په ځواب کي فرمايي: قُلْ مَتَاعُ الدُّنْيَا قَلِيلٌ وَ الاَخِرَةُ خَيرٌ لِّمَنِ اتَّقَی وَ لا تُظلَمُونَ فَتِيلاً : ورته ووايه: د دنيا متاع قليله او ناڅيزه ده او آخرت د هغه چا لپاره غوره دئ چي تقوی ئې وکړه، او د بڅرکي او تار په اندازه به هم په تاسو ظلم ونه شي.

يعني له دنيوي ژوند او مال و متاع سره ئې ميني په تاسو کي دا وېره راپيدا کړې، له جنگ نه ډډه کوئ او د مزيدې مودې، فرصت او مهلت غوښتنه کوئ، گمان کوئ چي ښايي وسلې ته د لاس کولو په وجه به له هر څه محروم شئ او مخکني هلي ځلي به مو ضايع شي، د دوی د دغه غلط تصور او انگېرني په ځواب کي ويل شوي چي الله تعالی دا ظلم نه کوي چي ستاسو مخکنۍ هڅي او عملونه ضايع کړي او هيڅ نتيجه پرې مرتب نه کړي، ستاسو دا گمان بې ځايه دئ د جگړې په نتيجه کي به ستاسو ټولي مخکنۍ هلې ځلې هدر شي، دا د اصلاح په لور د دعوت او بلني کوم کار چي تر ننه مو تر سره کړی، ټول به ضايع شي! الله جل شأنه د دوی په ځواب کي فرمايي: نه، د يوه بڅرکي په اندازه به هم په تاسو باندي ظلم ونه شي، تاسو به د خپلو عملونو اجر په مکمل ډول تر لاسه کوئ، په دنيا کي هم او په آخرت کي هم، ډېر کسان له دې وېرې له دښمن سره د روغي جوړي لار غوره کوي چي گمان کوي د عدم مداهنت او روغي جوړي په صورت کي به د دوی هلې ځلې او قربانۍ ضايع او حبط شي، ډېر کار ئې کړی داسي نه چي ټول ضايع شي، خو الله جل شأنه فرمايي: وَ لا تُظلَمُونَ

(c) ketabton.com: The Digital Library

فَتِيلاً، الله جل شأنه انسان ته د ده د عملونو بدله او اجر په دنيا او آخرت کي ورکوي، هر څوک به د خپل عمل مکمل اجر تر لاسه کوي، الله تعالی د هيچا اجر په هيڅ صورت کي نه ضايع کوي.

دا مطلب د قرآن عظيم الشأن په ګڼ شمېر نورو آيتونو کي هم راغلی چي مؤمن بنده به يوازي له الله جل شأنه څخه وېرېږي، لکه چي فرمايي:

... Çĺ È Èqç dö$ ‘ »fÎr ... البقره: ۴۰

خاص له مانه ووېرېږئ

... ÇĺÈ Èqà?$ ‘ »fÎr ... البقره: ۴۱

خاص له مانه ويره ولرئ.

دا مطلب د يوه روايت په ترڅ کي څومره ښکلی انځور شوی: څوک چي له الله څخه وېرېږي هر څه به له هغه نه وېره ساتي، (الله تعالی به هغه ته هومره هيبت او وقار ورکړي چي د دنيا هر څه به له هغه نه ويره ساتي) او څوک چي له الله څخه نه وېرېږي له هر څه نه به وېرېږي، (له هر څه نه به ئې وېره وي، پر زړه به ئې خوف مسلط وي)، خو چي د الله جل شأنه وېره ئې په زړه کي ځای ونيو، بيا الله جل شأنه ورته هومره وقار او هيبت ورکړی چي هر څه له ده نه وېره ساتي، په دې اړه پيغمبر عليه السلام فرمايي: ما ته په داسي رعب نصرت راکړی شوی چي د يوې مياشتې په فاصلې لري ئې اغېز رسي، هلته هم د دښمن په زړه کي وېره او خوف

(c) ketabton.com: The Digital Library

راپيدا کېږي، ځوک چي له الله نه وېره لري، الله دغسي وقار او هيبت ورته ورکړی چي په دومره لري فاصله کي هم د دښمن په زړه کي د هغه وېره او خوف مسلط وي خو چي له الله څخه نه وېرېږي بيا ئې حالت داسي وي لکه چي قرآن فرمايي:

... bĺõã þsø¹ @äbqç¡ tø المنافقون:۴

هر جگ غږ د ځان په خلاف گڼي.
له هر جگ غږ نه وېرېږی او د ځان په خلاف ئې گڼي.

ولي به يوازي له الله جل شأنه نه وېرېږو؟

انسان يا په خپل مرگ ژوند له بل نه وېرېږي، يا په خپل رزق او روزي او يا په خپل عزت، له هغه چا نه به وېره لري چي گمان وکړي، د ده په مرگ، ژوند او رزق، روزي کي څه اثر لري او کېدی شي له هغه نه د ده عزت ته صدمه ورسېږي او يا د هغه په څنگ کي عزت تر لاسه کړي، يعني په خپل عزت له هغه نه وېره لري.

موږ په دې خاطر يوازي له الله نه وېره لرو چي زموږ د مرگ او ژوند د هغه په اختيار کي دئ، هغه دئ چي موږ ته رزق او روزي راکوي او د عزت او د ذلت فيصله هم د هغه په اختيار کي ده. لکه چي قرآن، د ابراهيم عليه السلام په قصې کي دا مطلب په دې توگه زموږ مخي ته ږدي:

کله چي د ابراهيم عليه السلام قوم د ده په اړه دا فيصله وکړه چي بايد وئې وژني او په اور کي ئې وسوزوي، ټول قوم په دې خبره متفق شوی،

(c) ketabton.com: The Digital Library

د هغه د سوزولو لپاره لوی اور بل شوی، منجنیق تیار شوی، د هغه د مرګ د وژلو او سوزولو پرېکړه شوې، موقتاً زندان ته تللی، تر څو په همغه معینه ورځ چې ټول خلک به راغونډېږي، په منجنیق کي ئې کښېنوي او په دې لوی اور کي ئې واچوي. قرآن عظیم الشأن له همدغه حالت نه حکایت کوي او فرمايي:

ôĵ š• ùŠš$ª! $ç9?#ä Þ ÿÿïÎî ’Î Nï¿ûü°•ç¡ ¢ !n “ ï%©$’ ‹ĵ • ? Ŋ9&

ãM‹Ëé ¾Ǿó éß& A$% ãM‹Ũã ¾Çéã ” ï%©$‘ Î î Nï¿ûü°•ç¡ A$%

`Ë $ķÍ Nù ÉÎô Jš$`Ë Aš ôt±9$Î ’Îû ®$ c îù Nï¿ûü°•ç¡ A$%

ÇËÑÈ ûüÏÎ=»©9$Pö)š$“ ï‰öÿ ª! $r •ÿ. “ ï%©$Mģçù É ÌóJš$

البقره: ۲۵۸

هغه څوک دي ونه لید چي له ابراهیم سره ئې په دې خاطر شخړه کوله چي الله ورته پاچاهي ورکړې وه؟ کله چي ابراهیم وویل: زما رب همغه دئ چي ژوندي کول او وژل کوي، وئې ویل: زه یم چي د ژوند مرګ فیصله کوم!! ابراهیم وویل: الله خو لمر له مشرقه راخېژوي ته ئې له مغربه راوله که رښتونی يې، نو هغه چي کافر شوی وو، مبهوت او حیران شو،(څه ئې د ویلو لپاره نه موندل) او الله ظالمان نه هدایت کوي.

ګورئ چي په دې مبارک آیت کي دوه څېرې د مخاطب په وړاندي انځور شوې: یوه د هغه چا چي اقتدار مغرور کړی، له الله تعالی نه منکر، د

(c) ketabton.com: The Digital Library
خلکو د مرگ او ژوند اختیار ځان ته ورکوي، له یوه موحد او خدای پال انسان سره د دښمنۍ او مخالفت په مورچل کي، او بله ئې د هغه چا چي د همدې مغرور واکمن دربار ته بېول شوی، د مرگ او په اور کي د سوزېدو پرېکړه ئې شوې، خو هغه ډاډه او مطمئن دئ او په همدې حالت کي وایي چي د چا د مرگ او ژوند پرېکړه د الله تعالی له لوري کېږي، دا خبره په داسي حال کي کوي چي ټول خلک د ده په وژلو سلا شوي، د دې لپاره راغونډ شوي چي په اور کي د ده غورځولو صحنه په خپلو سترگو وگوري، په دغسي یوه هیبتناک حالت کي نمرود ته وایي: زما رب هغه ذات دئ چي د مرگ ژوند فیصله د هغه په اختیار کي ده، نه ستاسو په لاس کي، دا د دې خبري په اړه د ابراهیم علیه السلام د بشپړ او کامل اطمینان او یقین ښودنه کوي چي د خپل مرگ او ژوند په اړه له الله نه پرته له بل چا نه وېره نه لري. کله چي نمرود هغه ته وایي: أَنَا أُحۡیِ وَ أُمِیت: دا زه یم چي د مرگ او ژوند پرېکړه کوم. په روایاتو کي راځي چي نمرود دوه کسان را غواړي، یو د مرگ مستحق دئ هغه ته عفوه کوي او بل بې گناه دئ د هغه د مرگ فیصله کوي، په دې ترتیب ابراهیم علیه السلام ته ښیي چي دا ده وگوره چي د مرگ او ژوند پرېکړه زما په واک کي ده، ابراهیم علیه السلام د ده د ادعا د تردید او د دې خبرې د اثبات لپاره چي د مرگ ژوند فیصله د الله په اختیار کي ده، هغه ته وایي: ... فَإِنّ اللّهَ یَأۡتی بِالشمۡسِ مِنَ الۡمَشرِقِ فَأۡتِ بهَا مِنَ الۡمَغۡرِبِ فَبُهِت الّذِی کَفَرَ وَ اللّهُ لا یهۡدِی الۡقَوۡمَ الظلِمِینَ*: دا دئ زما رب خو لمر له مشرق نه راپورته کوي ته ئې له مغربه را اوچت کړه که

(c) ketabton.com: The Digital Library
ربښتونی يې، نو هغه چې کافر شوی وو حیران شو او الله ظالمان نه هدایت کوي.

ابراهيم عليه السلام په دې استدلال سره، دا خبره ثابتول غواړي چې لکه د لمر په راختو او لوېدو او طلوع او غروب کې چې له الله نه پرته بل هيڅوک هيڅ نوع اغېز نه لري، لکه چې د ورځې او شپې په تلو راتلو کې له الله تعالی پرته هيڅوک داسي نشته چې د هغه اراده څه اثر ولري، همدا راز د مرگ او ژوند فيصله هم صرف يو الله کوي، که چاته ژوند وربخښي، هغه ئې وربخښي او که د چا د مرگ فيصله کوي هغه ئې کوي.

قرآن عظيم الشأن په همدې اړه فرمايي:

#Œ]) ÿgŠ r q‑z \} ‹qã%r ‹rãÿ. ûïÏ%©$ ‹qçqã ? Ÿ ‹qãB#ä ûïÏ%©$ š%»/

$Br ‹qè$B $B $R‰Yã ‹qçR%. öqs© "xã ‹qçR%. ÷r& Çú‘F{$’Î ‹qçZ

ª!$# ãM‹Ïär ¾Çtã ª!$# öŸšqè ’Î ZôŽm 7ÏŒ ª!$# ŸÏèõ Ši ‹qèÈ

Ç̈ÎÈ ×Ž Ã/ bqèJè ? $JÎ

آل عمران: ۱۵۶

اې مؤمنانو! د هغو په څېر مه کېږئ چې کافران شول او د خپلو ورونو په اړه ئې چې په سفر تللي وو او يا ئې غزا کوله "او هلته يا مړه يا وژل شوي وو" وويل: که زمونږ په خوا کې وی، نه به مړه شوي وو او نه به وژل شوي وو!! تر څو الله دا خبره د دوی په زړونو کې د حسرت لامل وگرځوي، حال دا چې د ژوند، مرگ پرېکړه الله کوي او الله د هغه څه ښه ليدونکی دی چې

(c) ketabton.com: The Digital Library

تاسو ئې کوئ.

د دې آیت اساسي مطالب دا دي:

مسلمانان د مرګ او ژوند په اړه له کافرانه تصور نه منع شوي.

که چا مړینه او وژنه، سفر یا غزا ته منسوب کړه او د وژل شوي او مړ شوي خپلوان په اړه ئې وویل: که زمونږ په څنګ کي وی، په غزا کي ئې برخه نه وی اخیستې او په سفر نه وی تللی له مړینې او وژنې نه به خوندي پاتې شوی وو، د ده دا تصور او اعتقاد کافرانه دئ.

د ژوند مرګ پرېکړه یوازې الله کوي.

دا کافرانه تصور له دې نه پرته بل څه نه ده چي په زړونو کي د حسرت باعث شي، په دې حسرت سره الله جل شأنه کافران تعذیبوي.

د انسان کوم کړه وړه چي له همدې کافرانه اعتقاد نه خړوبېږي، که هغه له مرګ نه وېره وي، په جهاد کي برخه نه اخیستل وي او سنګر ته د خپلوانو له لېږلو نه ډډه کول وي، الله په ټولو خبر دی او ستاسو د ټولو عملونو شاهد او ناظر دئ.

همدا راز قرآن عظیم الشأن فرمایي:

Nà6 9 $Br ãM‹Üã ¾Çta Çú ôÏR $ ÌN q»J¡ 9$ à7 ù à ¼ ©!$ bÎ)

ÇÊÊÏÈ 9ÅÁ tR wur cÍr ` Ï B «!$ Âc rß ` Ï B

التوبه:۱۱۶

یقیناً چي د آسمانونو او زمکي واکمني د الله ده، ژوندي کول کوي او وژل (

(c) ketabton.com: The Digital Library

د ژوند او مرګ پرېکړه د ده له لوري کېږي) او تاسو لره له الله پرته نه کوم ولي شته او نه نصير، (له الله تعالى پرته بل داسي څوک نشته چي ستاسو مرسته او حمايت وکولی شي).

همدا راز فرمايي:

Xù& í$gZ9$r ÈÏ@ø‹s9$# ß#»n=ÏF÷z$# ã&s!ur àM‹Ïãur ¾Çtøä† “Ï%©!$# uqèdur

ÇÑÉÈ šc qè=É)÷ès? المؤمنون: ۸۰

او دی هغه ذات دئ چي د مرګ ژوند پرېکړه کوي، د شپې او ورځي يو په بل پسې راتله هم هغه لره دي "دا کار هم د ده په اختيار کي دئ"، نو آيا تعقل نه کوئ؟!

لکه چي د شپې او ورځي تګ راتګ د ده په اراده ترسره کېږي، همدا راز د مرګ ژوند پرېکړه هم د ده له لوري کېږي، لکه چي د شپې او ورځي په تلو راتلو کي له الله نه پرته د بل هيچا اراده هيڅ ډول اثر او اغېز نه لري، يوه شېبه ئې نه مخکي کولی شي او نه ئې وروسته کولی شي، همدا راز د مرګ او ژوند فيصله هم الله تعالى صادروي او پدې کار کي هم له الله تعالى پرته بل هېڅ شی هيڅ ډول ونډه او اغېز نه لري.

هيڅ نفس نه مري مګر د الله په حکم او اذن سره، او له يوې ټاکل شوې نېټې سره سم. دا نېټه مخکي له مخکي ټاکل شوې او ليکل شوې، هر ژوی په همدغه معينه نېټه د مرګ داعي ته لبيک وايي، خو د الله تعالى په اذن او حکم سره:

(c) ketabton.com: The Digital Library

Æ Br WS_ sB $YFÏ « $èõî ǐvĵ Nq3? b& Ç ÿöZÏ b$Ÿ2 $Br

$k]ëB ¾ïÏisçí•Åy $> #q0 šÌã ` Br $k]ëB ¾ïÏisç$‹R‰9$ $> #q0 šÌã

ÇÊÍÈ ûïÌÅ»±9$ “ Ìôõ Z™r

آل عمران:۱۴۵

او هیڅ نفس ته نه ښايي چې ومري مګر د الله په اذن سره په لیکل شوې ټاکلې نېټې او څوک چې د دنیا اجر غواړي له همدې نه ئې برخه ورکوو او څوک چې د آخرت اجر غواړي له هغه نه ئې برخه ورکوو او ډېر ژر به شکر کوونکو ته غوره بدله ورکړو.

په دې مبارک آیت کې د لاندې سترو سترو خبرو لارښوونه شوې:

د هرچا د مړیني لپاره معینه نېټه ټاکل شوې.

دا خاصه نېټه په خاص کتاب کې لیکل شوې. په داسې کتاب کې چې په هغه کې هیڅ تبدیلي نه شي راتلی.

مرګ په همدې ټاکل شوې او لیکلې نېټې راځي خو د الله له اذن او اجازې نه وروسته راځي.

څوک چې د خپلو عملونو دنیایې بدله غواړي نو الله له هغه نه څه ورکړي او څوک چې د اخروي بدلې په لټه کې وي نو الله ئې له هغه نه ورکړي.

د الله شاکر بندګان به ډېر ژر خپل اجر ترلاسه کړي، نه د دوی دنیایي اجر ضایع کېږي او نه اخروي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

د دې آيت له مخې شاکر بنده هغه دئ چي مرگ ژوند د الله له لوري گڼي او د خپلو عملونو د اخروي بدلې په لټه کي وي.

دا مبارک آيت موږ ته لارښوونه کوي چي د هر ژوي لپاره د مرگ ثابته نېټه ټاکل شوې، او ليکل شوې او بيا په همدغه معينه نېټه کي هم د الله په امر او حکم سره د انسان مرگ تحقق مومي.

همدا راز قرآن عظيم الشأن فرمايي:

`Ë @d Nã ‹Ïã Ôèìà6 ÇÜãÔèìã%– ‘ Ôèìã)‑{ “ Ï%$ª! $

$Hå 4?»è?r ¼çy»s 7ß ãó« `Ë Nä3Ï! `Ë @èyø `B Nä3Í!.žã

ÇÍÉ bqä.Ìô³ç

الروم: ۴۰

الله هغه ذات دئ چي تاسي ئې پيدا کړئ، بيا ئې تاسي ته روزي درکړه، بيا تاسي وژني، بيا مو بېرته راژوندي کوي، آيا ستاسي له شريکانو نه داسي څوک شته چي له دې کارونو نه کوم يو وکړی شي؟! پاکي ده الله لره او هغه لوړ دئ له هغه څه نه چي دوی ئې ورسره شريک گرځوي.

يعني ستاسي په پيداينبت کي، ستاسي په رزق او روزي کي او ستاسو په مرگ او ژوند کي هيڅوک له خدای سره شريک نه دي، الله تعالی له دې عيب نه پاک او له دې نه لوړ دئ چي په دې کارونوکي څوک د ځان شريک ونيسي.

په دې مبارک آيت کي ويل شوي چي په دغو څلورو کارونو کي

(c) ketabton.com: The Digital Library
هیڅوک او هیڅ څه له الله تعالی سره شریک نه دي، مشرکانو ته ویل شوي چي آیا په خپلو دروغجنو معبودانو کي داسي څوک مومئ چي له دغو کارونو څخه کوم یو وکړی شي، ستاسو په پیدایښت کي، ستاسو په رزق او روزي کي، ستاسو د مرگ په فیصله کي او ستاسو په بیاژوندون کي له الله سره شریک وي؟! سبْحَانَهُ وَ تَعَالی عَمّا یُشرِکُونَ: پاکي ده الله لره او اوچت دئ له دې نه چي له هغه سره څوک په الوهیت او ربوبیت کي شریکوي.

په خپل رزق یوازي له الله نه وېره:

لکه چي زموږ د ژوند او د مرگ فیصله یوازي د الله تعالی له لوري کېږي، واک ئې یوازي له ده سره دئ، او په همدې خاطر موږ په خپل ژوند له هغه نه پرته له بل چا وېره نه لرو او په دې باور یو چي په دې مسئله کي له الله نه پرته د بل چا اراده څه اثر نه لري، په دې خبرې مو کلک یقین دئ، هر مسلمان باید په دې باور وي، په دې کي به شک نه کوي او په هیڅ حالت کي به د هغه په زړه کي د دې خبرې په اړه څه شک او شبهه نه راپیدا کېږي، همدا راز موږ په دې باور لرو چي زموږ د رزق او روزي ضامن او ذمه وار الله تعالی دئ او زموږ د رزق او د روزي انتظام د ده له لوري کېږي، باران د ده په اراده وریږي او دانه او مېوه د ده په اراده راپیدا کېږي، د همدې لپاره موږ په خپل رزق او روزي هم له یوه الله نه پرته له بل چا څخه نه وېرېږو، دا ځکه چي د رزق او روزي پیدا کولو انتظام صرف د الله جل شأنه په اختیار کي دئ، لکه چي قرآن فرمایي:

(c) ketabton.com: The Digital Library

šÆ Ë Nßg»Y‰-‘r Ìó 7ÏÎr ÎÍã$ ’Î Nßg»Yùqr PŠ#ä Ó Î/ $Y»BS. 6)9r

ÇÐÈ WŠÅÒ ø? $Y)ø z ôϑB 9ÏY2 4?ã öNßg»ZùÒ ùr Ïϑ»7ÍŠ Ö9$

الاسراء: ۷۰

او يقيناً چي موږ د آدم اولادې ته کرامت ور په برخه کړ او په وچه (زمکه) او بحر کي مو حمل کړ (د حمل وسايل مو ورته پيدا کړل)، پاکيزه رزق مو ورکړ او دوی ته مو په ډېرو هغو شيانو فضيلت ورکړ چي موږ پيدا کړي.

دا آيت موږ ته لاربنوونه کوي چي الله تعالی انسانانو ته عزت او کرامت ورپه برخه کړ، د دوی لپاره ئې د حمل وسائل پيدا کړل، په وچه کي د آس او اوښ په څېر حيوانات، او د موټرو ګاډو په څېر وسابل، په بحرکي کشتۍ، لکه څنګه چي په بحر کي کشتۍ ترې مراد دئ، همدغسي په وچه کي دا د حمل ټول وسائل ترې مراد دي، د دغو وسايلو اړوند مواد، ضوابط، سنن او قواعد هم الله تعالی پيدا کړي، کوم مواد چي له هغوی نه په استفادې سره انسان موټرې، طيارې او کشتۍ جوړوي، ټول الله تعالی پيدا کړي او په انسان کي له دغو امکاناتو نه د استفادې استعداد هم د الله تعالی پېرزوينه ده، الله تعالی د دوی لپاره د رزق او روزي انتظام هم کړی، په دنيا کي دغه پاکيزه رزق چي تاسو ئې ګورئ، دغه مېوې چي الله ئې د زمکي له مړو اجزاوو، له خټي او خاوري راپيدا کوي، په دومره پاکيزګۍ سره، له ظرافت، لطافت او نظافت سره، ښايسته او خوندور، داسي چي ته ئې له خوند نه لذت اخلې، له بوی او رنګ نه ئې خوند اخلې، هغه ته ئی

(c) ketabton.com: The Digital Library

پوستکی ور اغوستي او د دې انتظام ئی کړی چې پاک او ستره وي، الله جل شأنه د د وی لپاره د داسی پاک رزق او روزي انتظام وکړ، دوی ته ئې پر ډیرو هغو مخلوقاتو فضیلت ورکړی چې الله تعالی پیدا کړي، له هره پلوه ئې دوی ته فضیلت ورکړ: د صورت له پلوه، د عقل او پوهي له پلوه، د ګڼ شمېر استعدادونو له ناحیې، دا چې هغه ئې په زمکه کي خپل خلیفه وګرځولو، د دنیا هر څه ئې هغه ته مسخر کړل، د زمکي او آسمانونو هر څه د هغه په خدمت کي دي او الله جل شأنه ده ته رام او مسخر کړي او په دې ترتیب ئې د ټولو مخلوقاتو په نسبت دوی ته فضیلت او لوړوالی ورکړی.

همدا راز الله جل شأنه فرمايي:

ﮯﮰ † Î (qÚ©@/ ¼ç‰é 7 ¡ B& b] ô3 ‘ “ Ï‰$ ‹ » d ôB&

ÇËÈ Aqèçr الملک: ۲۱

آ به څوک وي چې روزي درکړي، که دی خپله روزي وسپموي؟! بلکې دوی ټېنګار کوي، سرکښۍ کي او (له حق نه) په تېښتې کي.

يعني که الله تعالی خپل رزق له تاسو وسپموي هغه به څوک وي چې تاسو ته رزق درکړي؟ که الله جل شأنه خپل رزق بندکړي، باران و نه وروي، لمر راونه خېژوي چې زمکي ته رڼا او تودوخه ورکړي، له زمکي نه دانه او مېوه راشنه نه کړي، دا بادونه چې د نباتاتو د القاح وسیله ده ونه خوځوي او دا د رزق او د روزي ټول وسائل چې تاسو ئې په دې عالم کي

(c) ketabton.com: The Digital Library

گورئ، که الله جل شانه دا ټول ختم کړي یا ئې کار متوقف کړي، هغه څوک دئ چې بیا تاسو ته رزق او روزي درکړي؟ د سرغړاوي او له حقیقت نه د کرکي او تېښتي په وجه هغوی له دغو حقایقو نه مخ اړوي، که داسي نه وي، نو دوی دي ووایي چې که الله تعالی خپل رزق او روزي متوقف کړي، هغه څوک دئ چې له ده پرته تاسو ته رزق او روزي درکړی شي؟

همدا راز فرمايي:

qèlr Ñä$fjr $gèãóÿ ª ! $ $g%ef @Üt ž w p/tŠ `ì ûÉŸ2 r

ÇÏÈ ãîè$ßR‹Ü ¡ 9$ العنکبوت: ۶۰

او څومره ډېري خزندې چې خپل رزق په شا نه وړي، خدای ورته رزق ورکوي او تاسو ته هم او هغه اورېدونکی پوه ذات دئ.

د زمکي پر سر څومره حیوانات داسي دي چې د خپل رزق او روزي پېټې په اوږو نه وړي، باغ او پټې نه لري، ګودام او ذخېره نه لري، د سبا لپاره څه نه ذخیره کوي، د خپل رزق او د روزي پېټې په اوږو نه وړي، الله ورته رزق ورکوي، همداسي ئې تاسو ته هم درکوي، دا ځکه چې الله تعالی اورېدونکی او علیم دئ، د بنده دعاء د حال او قال په ژبه اوري، په اړتیاوو ئې پوه دئ.

په دنیا کي دومره ژوي شته چې که ټول په شلو برخو ووېشو، نولس۱۹ برخي ئې په اوبو کي دي او یوه برخه ئې په وچه کي، او د دې یوې برخي نه یو وړوکی جزء انسانان دي، انسانان د دې شلمي برخي نه یوه

(c) ketabton.com: The Digital Library
وړه برخه ده، له دې نه تاسو د ژوو شمېر معلومولی شئ، دغو ټولو ژوو ته رزاق خدای رزق او روزي ورکوي. داسې حیوانات هم شته چې هر یو ئې، هره ورځ، د یوه کلي په اندازه رزق ته ضرورت لري، په بحرونو او ځنگلونو کې داسې ستر ستر حیوانات شته چې هر یو د یوه کلي په اندازه روزي ته، په یوه وخت کې ضرورت لري، خو نه تجارت کوي، نه پټې کري، نه د خپل رزق او روزي پېټی په اوږو وړي او نه د سبا لپاره څه ذخیره کوي، الله تعالی ورته رزق ورکوي او تاسو ته هم. او الله تعالی د دعاگانو اورېدونکی او د انسان په احتیاجاتو او اړتیاوو پوه دئ، په دې هم پوهېږي چې څنگه هغه ته رزق او روزي ورکړي او د رزق او روزي انتظام ئې څنگه وکړي.

پیغمبر علیه السلام په دې اړه فرمايي:

خدای له دریو کسانو سره مرسته په خپله ذمه اخیستې:

- هغه ځوان چې د عفاف لپاره د نکاح اراده کوي.
- هغه مریي چې د آزادۍ لپاره له خپل آقا سره مکاتبه کوي.
- او هغه مجاهد چې د الله په لاره کې د جهاد لپاره ملا تړي.

پیغمبر علیه السلام فرمايي: که تاسو له الله تعالی نه داسې ووېرېږئ لکه چې له هغه سره ښايي، نو تاسو ته به داسې رزق او روزي درکړي لکه مرغانو ته چې ئې ورکوي، سهار تش نس له خپلو کورونو وځي او ماښام ډک نس خپلو کورونو ته بېرته راستنېږي.

قرآن فرمايي:

(c) ketabton.com: The Digital Library

Ẅ ß øm ôÏB ąoãöƒr ÇÏÈ %[•ø¶C ¼ãc©@èpt ©!$É;Gƒ `Br ...

¾ÎÌÎ/ àî/ ©!$b Ĵ ÿçÿó m qß ù «! $'?ã ©@qGƒ `Br Ü Å Fø

ÇÌÈ #Yô‰ ãó« Èe@à2 ª! $Ÿè_ ô‰ الطلاق:۲-۳

څوک چي له الله وېرېږي او د تقوی لار غوره کوي، له ستونزو او کړاوونو نه د وتلو لار به ورته پرانېزي او له هغه لارې به رزق او روزي ورکړي چي گمان ئې هم نه کوي "په خیال کي ئې هم نه گرځي او تصور ئې هم نشي کولی" او څوک چي پر الله توکل وکړي نو هغه ورته کافي دئ، یقیناً چي الله خپل کار ته رسېدونکی دئ، بې شکه چي الله د هر کار لپاره حد او نېټه ټاکلې ده.

همدا راز فرمایي:

§ ôt 9$ •¤ ™r Ú ôF$r Ñ q»J¡ 9$,={ ôB NgFø™ ûèr

ÇÌÈ bqä3ùsãƒ 4T ù ª! $£ 9q à‹9 •J)9$r العنكبوت:۶۱

که ئې وپوښتې چي آسمانونه او زمکه چا پیدا کړي، او لمر سپوږمۍ چا مسخر کړې، حتماً به وایي: الله، نو څنگه دوکه کېږي؟!

یعني د رزق او روزي اصلي اسباب خو آسمان دئ چي اوبه ترې راورېږي او زمکه ده چي دانه او مېوه ترې راشنه کېږي، که له دوی پوښتنه وکړې چي دا زمکه او آسمانونه چا پیدا کړي؟ دا لمر او سپوږمۍ

(c) ketabton.com: The Digital Library

چا مسخر کړي؟ شپه او ورځ چي د رزق او روزي د پیدا کېدو باعث ګرځي د چا په اراده ځي راځي؟ لمر د ورځي علامه او سپوږمۍ د شپې علامه ده، دا دواړه د رزق په پیدا کېدو کي اساسي ونډه لري، که دا نه وی نو نه به په زمکه کي بوټی وو، نه ونه، نه حیوان او نه انسان، د دوی ځواب به څه وي؟ حتماً به وایي چي دا هر څه د الله تعالی په اراده ترسره کېږي، له دې پرته بل ځواب نه لري، نو څنګه او له کومه ځایه دوکه کېږي؟! د دوی د دوکه کېدو او بې لاري کېدو عامل څه دئ؟"

همدا راز وروسته فرمایي:

èaî ©$bÎ ÿä ä‰ø)tƒur ¾ÍnÏŠ$t7Ïã ô`ÏB âä!$t±o„ `yJÏ9 -ø—Ìh9$# äÝÝ¡ö6tƒ ª!$#

ÇÏËÈ ÒOŠÎ=tæ >äóÓx« العنکبوت:۶۲

دا الله دئ چي له خپلو بندګانو نه هر چا ته چي وغواړي په رزق او روزي کي ورته وسعت، بسط او پراخوالی ورکوي او چا ته ئې چي خوښه وي ورته تنګوي ئې، "رزق ئې ورته محدود کړي" یقیناً چي الله په هر څه ښه پوه دئ، "په دې ښه پوهیږي چي د انسان خیر او مصلحت په څه کي دئ، دا پرېکړه د الهي علم له مخي کېږي، که چا ته پراخ رزق ورکوي، علیم الله په دې پوهېږي چي خیر په همدې کي دئ او که په چا ئې محدودوي او د رزق له محدودیت او تنګوالي سره ئې مخامخ کوي، دا هم د علیم الله فیصله ده، حتماً په دې کي یو مصلحت مضمر دئ.

(c) ketabton.com: The Digital Library

.`Ë Ú öŖ$ïÎ $ŝñ'ù ä$B ä$J¡ 9$šÆ Ë A"R `B Oßø™ ûÍ!r

bqè=É)÷ètƒ Ÿw óOèdçŽsYò2 &ö@t/ 4 !¬ ߉ôJysø9$# È@è% 4 ª!$# £`ä9qà)u‹s9 $ygÏ?öqtB ω÷èt/

ÇÏÌÈ العنكبوت:۶۳

که هغوی وپوښتې چي له آسمانه اوبه چا نازلي کړې چي زمکه له خپل مرګ نه وروسته بیا پرې راژوندۍ کوي؟ حتماً به ووایي چي الله، ووایه چي ستاینې ټولي الله لره دي خو د دوی ډېری نه پوهیږي.

آیا څوک دې پوښتني ته له دې پرته بل ځواب موندلی شي؟ پرته له دې چي اعتراف وکړي چي دا کار الله تعالی کوي، له آسمانه اوبه نازلوي او مړه زمکه پرې ژوندۍ کوي، بل څه ځواب لري؟

عزت او ذلت د الله په اختیار کي دئ:

لکه چي زموږ د مرګ او ژوند پرېکړه د الله تعالی له لوري کېږي او په همدې خاطر باید په خپل مرګ او ژوند یوازي له الله تعالی نه ووېرېږو او لکه څنګه چي زموږ د رزق او روزي اختیار د الله تعالی په لاس کي دئ او په همدې خاطر باید په خپل رزق او روزي یوازې له الله تعالی ووېرېږو، همدا راز د انسان د عزت او ذلت پرېکړه هم یوازي د الله تعالی له لوري کېږي، د همدې لپاره باید عزت د ده په خوا کي ولټوو او په خپل عزت هم صرف له الله تعالی نه ووېرېږو.

قرآن په دې اړه فرمایي:

(c) ketabton.com: The Digital Library

[illegible] الحج: ۱۸

نه گورې چي الله ته ټول هغه څه سجده کوي چي په آسمانونو او زمکي کي دي، لمر، سپوږمۍ، ستوري، غرونه، وني، حيوانات او له خلکو نه ډېر ئې، او په ډېرو ئې عذاب محقق شوی، او الله چي د چا سپکاوی او اهانت وکړي نو هغه هيڅ عزت ورکوونکی نه لري، "هيڅوک اکرام او عزت نشي ورکولی"، يقيناً الله چي څه وغواړي هغه کوي.

هو؛ د زمکي او آسمانونو هر څه الله تعالی ته منقاد دي، هر څه به د هغه چا ملاتړ کوي چي خپل رب ته مطيع وي، هر څه به ئې درناوی کوي، او که هغه له خپل رب نه مخ واړوي، الله تعالی به ئې سپک او ذليل کړي، داسي څوک به ونه مومي چي ده ته عزت ورکړي؟ په خپلو سترگو گورو چي ډېر ځله، يوه معمولي خبره، د يوه داسي انسان چي په قوم کي ډېر منلی، مخور او با عزته وي، داسي سپک کړي او عزت ئې داسي ختم کړي چي هر څوک ورته په سپکه سترگه گوري، هيڅوک د ده په څنگ کي ودريدو ته تيار نه وي، يقيناً الله تعالی چي څوک سپک او ذليل کړي، په دنيا کي به داسي څوک پيدا نه کړي چي هغه ته عزت ورکړي، په ټول

(c) ketabton.com: The Digital Library

عالم کي به داسي څوک او څه ونه مومي چي له سپکاوي ئې وژغوري او عزت ورپه برخه کړي.

š• ùßß$áÍ\?r â$±@ `B š• ùßß$’ÎsêÅ ùßß$ 7Î»B O g$è@è

4?ã 7R] Ì ǫö, ß$8Ï‰ŠÎ â$±@ `B ‘AÉê r â$±@ `B “Ïê r â$±@ `ßB

ÇËÈ Ö Ï‰ ßó« È@ä   آل عمران:۲۶

ووایه: اې باري ربه! د واکمنۍ واکداره! دا ته یې چي چا ته وغواړې واکمني ورکوې او له چا نه چي وغواړې د واکمنۍ "جامه" بېرته باسې، چي چا ته وغواړې عزت ورکوې او چي څوک وغواړې سپکوې ئې، ښېګڼه ټوله ستا په لاس کي ده، بې شکه چي ته په هر څه قادر یې.

ته د ملک مالک یې، دلته ستا حکم نافذ دئ، هر څه ستا په اراده ترسره کېږي، دا ته یې چي چا ته وغواړې اقتدار ورکوې، چي څوک وغواړې د اقتدار تخت او تاج ئې نسکوروې، له سپکاوي او ذلت سره ئې مخامخ کوې، چي چاته وغواړې عزت ورکوې، چي څوک وغواړي سپکوې ئې، ښېګڼي ټولي ستا په لاس کي دي، ستا په هري پرېکړي کي خیر مضمر دئ، ته په هر کار قدیر او توانا یې.

د منافقانو په باب چي له الله نه پرته د بل چا په څنګ کي عزت لټوي، او ځي د کافرانو په څنګ کي ودرېږي په دې طمعه هلته به عزت تر لاسه کړي، فرمایي:

(c) ketabton.com: The Digital Library

šc qãGợ& ûüZBsC$ÈrB `B ä$Šl+& ûïíÿ»3$brä Ï, Ff ûïï%$

ÇÌÒÈ $èŠÏd ﺗ o"è$bîù o"è$ãd‰Ÿã النساء:۱۳۹

همغو ته چي له مؤمنانو نه پرته کافران په دوستۍ نيسي، آيا د دوی خوا ته عزت لټوي؟ نو عزت خو ټول الله لره دئ.

دا منافقين له کافرانو سره دوستي کوي، گمان او انتظار ئې دا دئ چي د کافرانو تر څنگ به عزت تر لاسه کړي، په دې نه پوهېږي چي په منافقت او دښمن ته په تسليمېدو سره خپل موجود عزت او اعتبار هم له لاسه ورکوي، په دې نه پوهېږي چي د عزت پرېکړه الله تعالی کوي، عزت له ايمان نه پرته له بلي لاري نه شي ترلاسه کېدی، يوازي د الله مؤمن او صالح بنده د واقعي عزت خاوند دئ، منافق د هر چا له نظره سپک، ذليل او بې اعتباره وي، هرڅوک ئې يوه بې اعتباره وسله گڼي، هيڅوک د يوه مطمئن دوست په سترگه ورته نه گوري.

له دې آيت نه معلومېږي چي له کافرانو سره دوستي او ملگرتيا د نفاق نښه ده، منافق د عزت په طمع دا کار کوي او هغه وخت ئې کوي چي دښمن ورته قوي او مسلمانان ورته ضعيف معلوم شي.

هسي دا منافقين غولېدلي چي د کافرانو په ملگرتيا کي عزت لټوي، د هغوی څنگ ته درومي، له هغوی سره معاهدې کوي، هغوی د اولياوو او دوستانو په توگه نيسي، په دې طمعه چي د هغوی په څنگ کي به عزت تر لاسه کړي، خو يقيناً چي عزت صرف الله سره دئ.

(c) ketabton.com: The Digital Library

همدا راز فرمايي:

Ü Ú Ö $Dî3 $‰è Á ƒ ïø Î $è‹Ïd ä ë $T ù o" è$‰ ƒ Ì ãb‰. `B

Ò # ‹ ã Nç Ñ $«Å ¡ $br ã Ã ƒ ` ƒ ‰ $r ¼ ç ãù ö ƒ & Î Á $@ Jè $r

Ç È â q ç ƒ q ë 7 Í »9 r é ã $ r Ó ƒ ‰© فاطر: ۱۰

څوک چي عزت غواړي (په دې دي پوه وي چي) يقيناً عزت ټول د الله دئ، د هغه لوري ته پاکي کلمې لوړي درومي او صالح عمل لوړوي او هغه کسان چي (د عزت لاس ته راوړلو لپاره) له بدو نه د تدبير په توګه کار اخلي (سيئات د مکر او تدبير په توګه کاروي) دوی ته شديد عذاب دئ او د دغو کسانو بد مکر تباه کېدونکي دئ.

دلته د عزت دوه عوامل په ګوته کوي:

۱- پاک قول چي د الله تعالی لوري ته د لوړېدو مجال ترلاسه کوي.

۲- او صالح عمل چي الله تعالی رفعت او لوړوالی ورکوي.

يعني: يا ښه افکار، نېکه او غوره عقيده د دې باعث کېږي چي انسان عزت تر لاسه کړي او يا صالح عمل، ځکه الله جل شأنه دا دواړه اوچتوي، پاکي خبرې د الله په لوري اوچتې درومي، او دا صالح عمل دی چي الله ورته رفعت او اوچت والی ورکوي. وَ الّذِينَ يَمْكُرُونَ السيِّئَاتِ: او هغه چي له سيئاتو نه د تدبير او مکر په توګه کار اخلي، مکر پټ تدبير ته وايي، يعني دوی له بدو عملونو نه د مکر په توګه استفاده کوي او له دې لاري غواړي

(c) ketabton.com: The Digital Library

عزت تر لاسه کړي، لهُمْ عَذَابٌ شدِيدٌ وَ مَكرُ أُولَئک هُوَ يبورُ : د دوی د تمنا او طمعي برعکس دوی ته شدید الهي عذاب په انتظار کي دئ او د دغو کسانو همدا بد مکر په خپله تباه کېدونکی او بې نتیجې پاته کېدونکی دئ، الله جل شأنه به هیڅ نتیجه پرې مرتب نه کړي.

دلته عزت ته د رسېدلو دوه لارې په ګوته شوي:

یوه هغه چي عزت ته د رسېدو لپاره له سیئاتو نه د تدبیر په توګه کار اخیستل کېږي، ناروا تدبیرونه د داسي وسیلې په توګه کارول کېږي چي خاوند ئې عزت ته ورسوي، له حرامو لارو رزق او روزي تر لاسه کوي او په حرام مال او دولت ترلاسه شوی نوم او په ټولني کي خپل کاذب اعتبار حقیقي عزت ګڼي، ظالمو حکامو ته به سرټیټ کړي، هڅه به ئې دا وي د غوړه مالۍ له لاري حکامو او د اقتدار خاوندانو ته ځان نږدې کړي او له دې لاري عزت تر لاسه کړي، له نورو ناروا او ناجائزو لارو عزت ته د رسېدو هڅه کوي، خو الله تعالی د دوی په اړه فرمايي چي د دوی د هڅو پایله عزت نه بلکي شدید الهي عذاب دئ، دا مکر او تدبیر به ئې شنډ او بې نتیجې پاته شي او هیڅکله به له دې لاري خپلو موخو ته ونه رسېږي.

او بله ئې د صالح عمل، غوره کلام او نېکي عقیدې له لارې الله تعالی ته نږدېوالی او عزت تر لاسه کول دي، الله تعالی د دې ضامن دئ چي څوک دا لار غوره کړي عزت او درناوی به ورپه برخه کوي.

په دې ترتیب تاسو ولیدل چي قرآن خپل مخاطب ته بلنه ورکوي چي یوازي له الله تعالی وېره ولري، هم په خپل مرګ او ژوند، هم په خپل رزق

(c) ketabton.com: The Digital Library

او روزي او هم په عزت او درناوي، دا هغه شیان دي چي انسان ته تر هر څه زیات ارزښت لري، پرې وېرېږي، ډېر ځله ئې وېره له هغه څا وي چي نه ئې ورکولی شي او نه ئې ترې اخیستلی شي، د دې پر ځای چي په دې اړه ئې وېره یوازي د دغو شیانو له حقیقي مالک او هغه ذات څخه وي چي په ده ئې پېرزو کړي، برعکس له هغه څه پرې وېرېږي چي نه ئې ده ته ورکړي او نه ئې له ده اخیستی شي، په دې توګه ئې د ماسوی الله وېره او خوف زړه ته لار پیدا کړي، خو تا د قرآن په ګڼ شمېر آیتونو کي ولیدل چي درته وايي: له خپل هغه رب نه ووېرېږه چي د آسمانونو او د زمکي پالونکی او ساتونکی دئ، رحمت ئې بې انتهاء او بې پایه دئ، هغه د دې عالم مالک او حاکم دئ، دلته د هغه اراده نافذه ده، هر څه د هغه په وړاندي محکوم دي، په دې خاطر به ته نه په خپل مرګ او ژوند له الله تعالی پرته له بل څا وېره لرې، نه په خپل رزق او روزي او نه په خپل عزت او کرامت.

په الله باندي توکل

په الله باندي د ایمان بله غوښتنه دا ده چي انسان به په الله توکل کوي، خو باید پوه شو چي د توکل معنی څه ده؟ په الله تعالی باندي توکل یعني څه؟ آیا د توکل دا تعبیر سم دئ چي له کار نه لاس واخلو، په کارونو کي تدبیر او احتیاط پرېږدو او هر څه الله تعالی ته حواله کړو؟ متأسفانه ځیني خلک توکل په همدې معنی نیسي، هغه د تدبیر او احتیاط منافي ګڼي، ځیني لټي، بې احتیاطي، بې تدبیري، بې اعتنایي، تساهل، د مسئولیت عدم

(c) ketabton.com: The Digital Library
احساس او خپلو وجائبو او مسئولیتونو ته اهتمام نه کول د توکل په نامه یادوي، په داسي حال کي چي دا د توکل ډېر ناسم او غلط تعبیر دئ.

که تاسو قرآن ته مراجعه وکړئ دې ته به متوجه شئ چي د قرآن له نظره توکل د عمل کوونکو صفت دئ، قرآن توکل د یوه مؤمن عامل او با ایمانه عمل کوونکی انسان خصوصیت او صفت ګڼي، توکل دې ته وایي چي ته د احکامو او وجائبو د تعمیل لپاره اوچت شې او د دې لپاره ملا وتړې چي خپل مسئولیتونه تر سره کړې ، خو د نتائجو په اړه ډاډه او مطمئن وې، د دې پروا نه لرې چي په دې باندي به څه نتائج مرتب کېږي، له دې ناحیې ډاډه او مطمئن یې چي الله تعالی ستا هلي ځلي نه ضایع کوي، د خپلو کړو وړو نتائج الله تعالی ته حواله کوې ، الله جل شأنه د وکیل په توګه نیسې او له نتائجو نه په دې خاطر مطمئن او ډاډه یې چي الله ستا وکیل دئ، هغه د هیڅ بنده اجر نه ضایع کوي، دې ته توکل وایي.

دا توکل نه دئ چي ته تدبیر، احتیاط او دقت پرېږدې او ووایې چي ما پر الله توکل کړی!! پیغمبر علیه السلام تر ټولو ستر متوکل وو، خو هغه په جنګ کي زره اغوسته، چي کله به جنګ ستر او شدید وو نو دوه زرې به ئې اغوستې، پهره دار ئې درلود، هغه به په جنګ کي ټول امنیتي تدابیر نیول، صفوف به ئې منظم کول، هر چاته به ئې خپله موضع ښودله، له کوم لوري به چي د دښمن د حملې احتمال وو، هلته به ئې فوځ ځای په ځای کولو، ټول امنیتي تدابیر به ئې نیول، له دې وروسته به ئې پر الله توکل او بروسه کوله.

(c) ketabton.com: The Digital Library

توکل دې ته وايي چې ته خپله وجيبه او مسئوليت ترسره کوې، له نتائجو ډاډه او مطمئن يې، هغه الله تعالى ته حواله کوې او الله جل شأنه د وکيل په توګه نيسې.

لکه چې قرآن فرمايي:

ÇÎÈ bqè©q/ ÑÍĥ 4ãr ïrç ¹ ` ƒÏ%©!$Ç ÎÈ û,Ïî»èø9$# ãô_r& NèÏ ...

العنکبوت: ۵۸-۵۹

د عمل کوونکو اجر ډېر غوره دئ، هغه عمل کوونکي چې صبر ئې وکړ او په خپل رب توکل کوي.

دا نېک اجر او غوره بدله به هغه څوک تر لاسه کوي چې په نيمايي لاره کي بې حوصلې او بې صبره نشي، شکوه او شکايت و نه کړي، کله چې له ستونزو او کړاوونو سره مخامخ شي نادم او پښېمانه نشي، شکوه او شکايت ونه کړي، بلکي صبر کوي، او هغه چې له نتائجو نه هم ډاډه او مطمئن وي، نتائج الله ته حواله کوي او په الله توکل کوي. ګورئ چې توکل د عامل صفت دئ، د بې عمله صفت نه دئ، خو ځيني متوکل هغه بې عمله کس ګڼي چې عمل نه کوي، خپل مسئوليت نه ترسره کوي، خپل وجائب نه ادا کوي او صرف په خوله وايي چې په الله مي توکل دئ.

توکل داسي وګڼئ: الله تعالى مسلمانان په دې مکلف کړي چې که د دښمن شمېر تر دوی دوه ځله زيات وي، مقابله به ئې کوي، دښمن ته به شا نه اړوي او له ميدانه به نه تښتي، که ته د دغه الهي حکم مطابق د يوه داسي ځواکمن دښمن مخي ته ودرېږې او مقابلې ته ئې ملا تړې چې ستا

(c) ketabton.com: The Digital Library

دوه برابره دئ، د نښتي د پايلو په اړه هيڅ اندېښنه نه لري، نتايج خپل رب ته حواله کوي او په ډاډه او مطمئن زړه د دښمن مقابله کوي، دې ته توکل وايي. ته ځکه د داسي دښمن مقابلې ته ملا تړې چي د الله تعالی په دې وينا دي باور دئ چي فرمايي: که څه هم د کافرانو شمېر، ستاسو په نسبت لس چنده وي، تاسو به غالب ياست، ته په دې باور لرې، د لس چنده لښکر سره مخامخ يې، د هغه مقابله کوې او له خپلي کاميابۍ او فتحې نه ډاډه او مطمئن يې، د توکل حقيقي معنی همدا ده. يعني توکل د بې عملو صفت نه دئ؛ بلکي د عمل کوونکو صفت دئ.

د احد په جنګ کي، ځينو کسانو غوښتل چي بې زړه توب وکړي، په هغو کي جبن، وېره او بې همتي راپيدا شوه، د پيغمبر عليه السلام او د مسلمانانو لښکر ئې يوازي پرېښود او بېرته په شا وګرځېدل، په ځينو نورو کي د دوی په شا تګ تشويش راپيدا کړ، غوښتل ئې هغوی هم بې زړه توب وکړي، قرآن په دې اړه فرمايي:

«$’?ãr $Kãïr ª!$#r Ÿ±ø? b& Nà6 YÏB Èb$G´yí$Ô M£Jd øŒÎ)

آل عمران:۱۲۲ ÇÊËËÈ bqãZÏB÷sßJø9$# È@©.uqtGuù=sù

کله چي ستاسو دوو قبيلو د بې زړه توب قصد وکړ، په داسي حال کي چي الله ئې ولي او مرستندوی وو او مؤمنان خو بايد پر الله توکل وکړي.

دا همغه دوه قبيلې، بنو حارثه او بنو سلمه دي چي د ابی بن سلول او د ده د ملګرو له ستنېدو وروسته نږدې وه بې همتي وکړي او له جګړي په شا شي. د

(c) ketabton.com: The Digital Library

دوی په اړه ویل شوي چې بې همتي ورته مناسبه نه وه، د چا چې الله مولا او مل وي؛ ولي به بې همتي کوي، له مؤمنانو سره خو دا ښايي چې تل او په هر حالت کې ئې پر خپل خدای توکل او بروسه وي او د دښمن له زور ځواک نه ونه وېرېږي.

ګورئ چې دلته هم په ډېر تأکید او پرېکنده توګه ویل شوي چې د ایمان یوه تقاضا دا ده چې مؤمن به پر خپل رب توکل کوي، د ایمان له هر مدعي نه د ایمان غوښتنه دا ده چې پر الله به توکل او بروسه کوي.

همدا راز فرمایي:

«l $’?ãr $Z99ö)B qè=sù $Z9 ª!$# =FŸ2 $B žwÎ) $Z;‹Å¡ã `©9 @è%

التوبه: ٥١ ÇÎÈ šc qãZÏB÷sßJø9$# È@©.uqtGu‹ù=sù

(ورته) ووایه: له هغه څه پرته چې الله راته لیکلي هیڅ مصیبت نه رارسي، هغه مو مولا دئ، او مؤمنان باید پر الله توکل وکړي.

یعني د کافرانو د ګواښونو په وړاندي به ستا ځواب دا وي: `©9

$Z9 ª!$# =FŸ2 $B žwÎ) $Z;‹Å¡ã: له هغه څه پرته چې الله تعالی راته لیکلي او مخکي له مخکي ئې راته مقدر کړي، بل هیڅ مصیبت نه رارسېږي، دا ستا د عقیدې او ایمان یوه برخه ده چې باور وکړې هیڅ مصیبت نه دررسېږي؛ مګر هغه چې تا الله تعالی تا ته له مخکي نه مقدر کړي. دوهمه برخه ئې دا ده چې ته به پدې خبرې باور لرې چې الله ستا مولا دئ، هغه به تا یوازي نه پرېږدي، هغه به ستا هلي ځلي نه ضایع کوي، تا به د دښمن په

(c) ketabton.com: The Digital Library

وړاندي په میدان کي یوازي نه پرېږدي. او درېیمه خبره دا ده چي مؤمنان باید پر الله توکل وکړي. وَ عَلى اللّٰهِ فَلْيَتَوَكلِ الْمُؤْمِنُونَ .

زموږ بروسه او اعتماد په الله دئ، دا ځکه چي موږ ایمان لرو او د ایمان تقاضا دا ده چي انسان به په الله بروسه کوي.

د دې مبارک آیت مهمي لاربښووني دا دي:

- د الله تعالی له اذن نه پرته هیڅا ته کوم مصیبت نه رسېږي.
- انسان ته یوازي هغه مصیبت وررسېږي چي له مخکي نه هغه ته مقدر او د ده په تقدیر پاڼې کي لیکل شوی.
- دا مقدرات نه بدلېږي.
- او دا چي الله زموږ مولا او چاره گر دئ، موږ به یوازې نه پرېږدي، په هره پرېکړه او فیصله کي ئې زموږ لپاره خیر مضمر دئ، دا ځکه چي الله زموږ مولا دئ او هر څه د هغه په اراده کېږي، که په موقتي توگه له ماتې سره مخامخ کېږو، زموږ خیر په همدې کي مضمر دئ او که فتح او غلبه را په برخه کړي خیر په همدې کي دئ، دا ځکه چي الله زموږ مولا دئ.
- او دا چي د ایمان خاوندان باید پر الله تعالی باندي توکل وکړي، له نتائجو نه مطمئن وي، کار به الله ته حواله کوي او له دې نه به ډاډه وي چي الله جل شأنه به په هغه باندي نېک نتائج مرتب کوي.

د مائدې په سوره کي دې مطلب ته داسي اشاره شوې:

ãlĩõã (qèë Š$$JĩÕã ª ! $Nèè% šc qè$/† ûüï%©!$ `ß Èx ã ‘ A$%

(c) ketabton.com: The Digital Library

bÎ {þè©qGù «Ï $’?ãr bqç» î NäRÎfù nqçBzŠ #Œfù šU $6ø‹n=tã

ÇËÌÈ ûüZÏB÷sB OçGYä   المائده: ۲۳

له هغو چي وېرېدل، دوو سړيو ئې چي الله پرې پېرزوينه کړې وه، وويل: له دروازې پرې ورننوځئ، نو کله هم چي ورننوتئ تاسو به بريالي وئ او که مؤمنان وئ نو پر الله بايد توکل وکړئ.

موسی علیه السلام څه کسان يوه ښار ته د معلومات راغونډولو لپاره لېږلي وو چي وګوري هلته د دښمن حالت څنګه دئ، هغوی ئې پوه کړي وو چي کوم احوال تر لاسه کړئ نو خلکو ته به ئې نه واياست، خاص ما ته به ئې رارسوئ. دوی چي راوګرځېدل، ځينو ئې په قوم کي وېره او خوف راپيدا کاوو او ويل ئې چي دښمن قوي دئ او مقابله ئې ممکنه نه ده، خو د دوی له جملې نه دوو کسانو قوم ته ډاډ ورکاوو او حملې ته ئی هڅول.

له دغه قوم نه چي له دښمنه ئې وېره درلوده، دوو ئې چي الله تعالی پرې پېرزوينه کړې وه او د وېرې په ځای ئې زړونه له ډاډ او اطمئنانه ډک وو، قوم ته ويل: په دښمن له دروازو داخل شئ، ستاسو له ننوتلو سره سم به دښمن ماتې خوري او تاسو به غالب او فاتح وئ، دوی د بريا، فتحې او د ډاډ او اطمئنان خبره وکړه او وئې ويل: OçGYä bÎ {þè©qGù «Ï $’?ãr

ûüZÏB÷sB : که په رښتيا تاسو ايمان لرئ نو پر الله توکل وکړئ؛ که د ايمان په دعوی کي رښتيني يئ نو ځان الله ته وسپارئ، په الله توکل وکړئ، په

(c) ketabton.com: The Digital Library

دښمن برید وکړئ او له نتائجو ئې مطمئن او ډاډه اوسئ، ګورئ چي د ایمان خاوندان همدا خبره کوي چي باید مؤمن انسان پر الله بروسه او اعتماد وکړي.

همدا راز فرمايي:

Lâëä bÎ (þèq? Ïøèù «!$$Î/ LâêB#ä LâëÎ bÎ Qöqs)»ƒ 4Óy›qãB A$s%r

ÇÑÍÈ ûüÏJÎ=ó¡B يونس:۸۴

او موسی وویل: اې زما قومه! که تاسو پر الله ایمان راوړی وي، نو په هغه توکل وکړئ که رښتیا د الله اوامرو ته منقاد یاست "که مسلم یاست او ایمان لرئ نو په الله توکل وکړی"

ګورئ چي دلته هم قرآن عظیم الشأن فرمایي چي په الله باندي توکل د ایمان غوښتنه او تقاضا ده.

ډاډه او مطمئن زړه

په الله باندي دایمان یوه بله تقاضا او غوښتنه دا ده چي د الله ذکر او د هغه یادونه باید د انسان د اطئمنان باعث شي او اضطراب او پرېشاني ئې ختمه شي، تر سخت نه په سخت حالت کي هم کله چي د الله نوم اخیستل کېږي، باید همدا د انسان د ډاډ او اطمئنان باعث شي او د هغه تشویش او پریشاني رفع شي.

قرآن عظیم الشأن موږ ته همدا ښیي چي څوک په الله ایمان لري،

(c) ketabton.com: The Digital Library

همدا ایمان به په سختو حالاتو کي د دې باعث شي چي هغه ډاډه او مطمئن وي، برعکس هغه چي په الله ایمان نه لري، تل به مضطرب او پرېشانه وي، حیران به وي او وېرې او خوف به نیولی وي. په دې باب ګڼ شمېر آیتونه راغلي، لکه چي فرمايي:

ûËJõ ? « l $Ìò2 ÉÎ Ÿw& « l $ÌøÉÎ O§qè÷èûËÕ ?r (q2B#ä ûïÏ%©!$

ÇËÑÈ Ü>qè=à)ø9$ الرعد:۲۸

هغه چي ایمان ئې راوړی او د الله په ذکر سره ئې زړونه مطمئن کېږي، خبر دار چي د الله په ذکر او یادولو سره زړونه مطمئن کېږي

یعني هغه چي ایمان لري، د الله د نوم په اخیستلو سره، د الله په ذکر سره او چي کله الله ور په یاد شي، په دې سره ئې زړونه مطمئن شي. دا ځکه چي کله شیطان درته وسوسې تلقین کړي او خوف دي په زړه کي راپیدا کړي، خو چي کله ته دې خبري ته متوجه شې چي ستا مرګ ژوند د الله په اختیار کي دئ او دلته هر څه د الله په اراده ترسره کېږي، هغه لکه چي ستا پیدا کوونکی دئ همدا راز ستا پالونکی او ساتونکی هم دئ، د هغه رحمت او پېرزوینه بې انتهاء ده او هغه د دې ملک مالک دئ، په دې زمکه کي د هغه اراده حاکمه او نافذه ده او هر څه د ده ارادې ته منقاد دي، دا اعتقاد او دا ایمان پخپله د دې باعث شي چي ته ډاډه او مطمئن وې او متیقن وې چي له تصادفي حوادثو او پېښنو سره نه مخامخ کېږې، بلکي دلته چي هر څه کېږي د یوه مالک الملک الله په اراده کېږي، په دې خاطر، ته

(c) ketabton.com: The Digital Library

مطمئن او ډاډه وي.

د الفتح په سورې کي راغلي:

ì B $Y/Jƒ] #ÿ`3#Š"•ï ûüZBs+Q9$É qè 'î pY‹Å¡ 9$A"R& üf Ÿ%Œ$qè

$J‹Î ã ª! $ b%.r Ç Ú öR{ $# Ñ q» J¡ 9$ Š qã_ +r N Í È Jƒ]

ÇÍÈ $V‹Å m الفتح:۴

دی هغه ذات دئ چي د مؤمنانو په زړونو کي ئې سکينه نازله کړه، چي ايمان ئې په نور ايمان ورزيات کړي او د آسمانونو او زمکي ټولي لښکري د الله دي او الله باحکمته پوه ذات دئ.

په دې مبارک آيت کي، د هغه حالت په اړه بحث شوی چي پيغمبر عليه السلام له څوارلس سوه ملگرو سره د عمرې او طواف په نيت له مدينې نه خوځېږي، دښمن د هغه مخه نيسي، په سخت خطرناک سفر وتلی، بی له وسلې او بې له جنگې تياري نه د دښمن تر تسلط او سيطرې لاندي منطقې ته ننوتی، دښمن د مقابلي اراده لري، په همدغه خطرناک سفر کي دی او ياران ئې ډاډه او مطمئن ول، دا هغه ډاډ او اطمئنان وو چي الله جل شأنه د دوی په برخه کړی وو، په دې توگه ئې د دوی ايمان ته قوت او ځلا ورکړې وه، هغوی مطمئن او ډاډه وو او په الله جل شأنه ئې بروسه او اعتماد وو.

گورئ چي څوک ايمان لري نو الله جل شأنه په داسي سخت حالت

(c) ketabton.com: The Digital Library

کي د هغه په زړه کي اطمئنان او ډاډ راپیدا کوي او د هغه اضطراب او پرېشاني ختموي.

همدا مطلب د توبې د سورې په ۲۶ او۴۰ آیتونو کي داسي بیان شوی:

A“R&r šú üZBsGß$ ’?ãr ¾ÏÎqßs‘ 4?ã ¼çG^‹Å™ ª! $A“R& Sê

â!“_ š• ÏŒr (rãy. šú ï%$ >¤ ãr $d•? óO©#Šqãã

ÇËÏÈ ûïÍÿ»3$ التوبة: ۲۶

بیا الله په خپل پیغمبر او مؤمنانو باندي سکینه نازله کړه او هغه لښکرې ئې راولېږلې چي تاسي نه لیدې او کافران ئې تعذیب کړل او دا د کافرانو سزا ده.

د حنین په جګړه کي چي د مسلمانانو شمېر هومره وو چي دوی ئې په تعجب او حیرت کي غورځولی وو، خو ناڅاپي د حنین په منطقه کي د خپل شمېر په نسبت له تقریباً څلورمي برخي دښمن سره مخامخ کېږي، د دوی شمېر تر دولس زره نه اضافه وو او د دښمن فوځ تقریباً څلور زره کسان وو، خو د دوی له ناڅاپي حملې نه دومره پرېشانه شول چي پیغمبر علیه السلام ئې په میدان کي یوازي پرېښود، زمکي ځای نه ورکولو، قرآن عظیم الشأن د دوی د پرېشانۍ په اړه فرمایي: زمکه له خپلي پراخۍ سره سره په تاسو تنګه شوه، دا د الله تعالی پراخه زمکه په تاسو تنګه شوه، د

(c) ketabton.com: The Digital Library

ټېکي او د پناه ځای مو نه موندلو او پیغمبر علیه السلام مو په میدان کي یوازي پرېښود. خو د دې نه وروسته قرآن عظیم الشأن فرمایي چي بیا مو په پیغمبر علیه السلام او په مؤمنانو باندي سکینه نازله کړه. په لومړیو شېبو کي مضطرب او پرېشانه دي، زمکه ورته ځای نه ورکوي، د ټېکي او د امن پناه ځای نه مومي، خو په دې پسي متصل د دوی په زړونو کي سکون، ډاډ او اطمئنان راپیدا کېږي. دا هم د ایمان یوه علامه ده، الله په سختو حالاتو کي د ایمان په وجه د انسان په زړه کي ډاډ، اطمئنان او سکون راپیدا کوي.

همدا مطلب په ځلوېښتم ۴۰ آیت کي په دې الفاظو راغلی:

š† Î$0 (rãÿŸ2 ûïï%©$ç_•z ŒÎ) ª!$ç Á R ô‰s)ù çnrãÝÁZ? žwÎ)

©$žc ÎŒ)“tB Ÿw ¾ÏmÎ7Ås» |Á Ï9 Aqà)t ŒÎ) Í$óø9$ † Î$JèŒÎ) È ûøïYø9$

$dï• ? Nö©Šqãâ Î ¼çn‰ƒr Ïøã ¼çnGÃ‹Å6 ™ ª! $ A“R'ù $YèB

š† Ïf «! $pèJÎŸ2 r 4’?ø¡ 9$(rãÿŸ2 šú ïï%©$pJÎŸ2 Ÿ@è_r

ÇÍÈ ÒŠÅm îƒÍ• ã ª! $r $‹ùöè9$

که تاسو د پیغمبر مرسته و نه کړئ، یقینا الله د هغه مرسته وکړه، کله چي کافرانو هغه په داسي حال کي د (خپل ملک نه) اخراج کړ چي هغه یو له دوو کسانو څخه وو، کله چي دواړه په هغه غارکي ول، هغه مهال چي خپل

(c) ketabton.com: The Digital Library
ملګري ته ئې مکرر ویل: غمجن کېږه مه، یقیناً چي الله له موږ سره دئ، نو الله خپله سکینه پرې نازله کړه او په هغو لښکرو ئې د ده مرسته وکړه چي نه مو لیدل، د کافرانو شعار ئې ټیټ کړ، او الهي کلمه خو لوړه ده، او الله باحکمته عزتمن دئ.

دا مبارک آیت د ضعف او کمزورۍ هغه حالت انځور کړی چي د مکې کفارو پیغمبر علیه السلام له خپله ملکه وتلو ته اړ کړ، په داسي حالت کي ووتلو چي د دوو کسانو دوهم کس وو، مجبور وو یوه غار ته پناه یوسي، ټول قوم د ده د نیولو او وژلو لپاره وتلی، توري ئې له تېکو ایستلې، ابوجهل د دې اعلان کړی چي که هر چا پیغمبر علیه السلام ونیولو یا ئې ووژلو سل اوښان به هغه ته انعام ورکوي، د مکي مکرمې ټولي لاري نیول شوې.

دا خو څه کوئ چي دوی دوه کسان وو، ټول قوم ئې په خلاف وتلی او هغه ئې له خپل ملک نه اخراج کړی، او دې ته مجبور شوی چي غار ته پناه یوسي، بلکي په همدې حالت کي هم د ده دا دوهم ملګری، د دې په ځای چي د ده د ډاډ او اطمئنان باعث شي، برعکس ده ورته اطمئنان ورکاوو، یعني هغه هم پرېشانه او مشوش دئ. که د سنګر ملګری مطمئن او ډاډه وي دا د انسان د اطمئنان باعث کېږي، خو ګورئ چي حالت داسي دی چي ملګري ئې د ده ډاډګېرني او اطمئنان ته ضرورت لري، هغه ته وایي: لا تحْزَنْ إِنّ اللّهَ معنی: مه غمجن کېږه، الله له موږ سره دئ، ګورئ چي په دغسي سخت حالت کي پیغمبر علیه السلام مطمئن او ډاډه دئ او په دې

(c) ketabton.com: The Digital Library
کامل یقین لري چي الله له هغه سره دئ. د همدې اطمئنان او ډاډ د اظهار نه پس الله تعالی مزید سکینه پرې نازله کړه او په غیبي لښکرو سره ئې د ده مرسته وکړه: فَأَنزَلَ اللّهُ سکینَتَهُ عَلَیْهِ یعني کله چي ده اطمئنان وښود او په دې خبرې ئې خپل ډاډ څرگند کړ چي الله له ده سره دئ او خپل ملگري ته ئې هم اطمئنان ورکړ، د دې اطمئنان او ډاډ له څرگندولو الله خپله سکینه پرې نازله کړه، الفاظ داسي دي چي ښیي دا سکینه او اطمئنان د هغي مخکنۍ وینا نتیجه وه، چي خپل ملگري ته ئې وویل: لا تحْزَنْ إِنَّ اللّهَ معنا : مه غمجن کېږه یقیناً چي الله له موږ سره دئ او د همدې وینا په سبب الله جل شأنه په داسي لښکرو سره تأیید کړ او د هغه مرسته ئې وکړه چي تاسو نه لیدل، دا فتحه او غلبه او د ملائکو راتگ د دې خبرې نتیجه وه چي پیغمبر علیه السلام خپل ملگري ته وویل: مطمئن او سېږه چي الله له موږ سره دئ. وَ جَعَلَ کلِمَةَ الّذِینَ کفَرُوا السفْلَی: او د کافرانو کلمه ئې نسکوره او راټیټه کړه وَ کلِمَةُ اللّهِ هِیَ الْعُلْیَا : او د الله کلمه همدا اوچته ده، وَ اللّهُ عَزِیزٌ حَکِیمٌ : او الله عزیز حکیم ذات دئ. الله غالب او با حکمته دئ، هغه په دې قادر او توانا دئ چي مؤمنانو ته فتح او غلبه ورکړي،د کافرانو مکر شنډ کړي، توطئې ئې خنثی کړي او پرې نږدي چي هغوی خپل هدف ته ورسېږي او هغه حکیم دئ، په دې ښه پوهېږي چي په څه ترتیب او له کومي لاري پیغمبر علیه السلام او مؤمنانو ته فتح او غلبه ورکړي او کافران له ماتې او هزیمت سره مخامخ کړي، هم غالب دئ او هم حکیم، عزیز دئ، تاسو ته پر هر ځواکمن دښمن برى درکولی شي،

(c) ketabton.com: The Digital Library

حکیم دئ پوهېږي چي څنګه دښمن په خپلو هڅو کي ناکام کړي او پرې نږدي چي خپل هدف ته ورسېږي.

د آل عمران د سورې په ۱۷۳ آیت کي هم دې مطلب ته اشاره شوې، هلته چي الله جل شأنه فرمايي:

Nèö±z$ Nä9 (qãK_ %6 ¨ $Z9$b] â¨ $Z9$Ag9 A$% ûïÏ%©$

ÇÊÌÈ ã@‹Å2 q$Nèïr ª! $Zóm (q9$%r $YJ»] Nèdš#“ù

هغه "مؤمنان" چي خلکو ورته وويل: يقيناً چي ډېر خلک "ستاسو دښمنان" درته راغونډ شوي "لښکري ئې ستاسو په خلاف راغونډي کړې دي" نو له دوی نه ووېرېږئ! نو "دې خبرې" د دوی ایمان لازيات کړ، او وئې ويل: الله موږ ته کافي دئ او هغه غوره وکيل دئ.

ګورئ، د دې په ځای چي د دښمن دا تبليغات چي ويل ئې د مسلمانانو په خلاف فوځونه او لښکري را غونډ شوي، د دوی په زړونو کي وېره او خوف راولاړ کړي، برعکس دا د دوی د ایمان د مزيد تقويې باعث ګرځي او وايي: حَسبُنَا اللّهُ وَ نِعْمَ الْوَکيلُ : الله موږ ته کافي دئ او هغه غوره وکيل دئ. هغوی مطمئن او ډاډه دي، د دښمن له فوځونو او لښکرو نه وېره نه ساتي، د دې په ځای چي د فوځونو راغونډېدل د دوی په زړونو کي وېره او خوف راپيدا کړي، برعکس د هغوی ایمان تقويه کېږي، په الله ئې اعتماد اضافه کېږي، الله ته ئې هيلي زياتېږي، په سختو حالاتو کي د هغوی اړيکي له خپل رب سره مزيد مضبوطي شي، او همدا د دوی د ایمان د تقويې باعث

(c) ketabton.com: The Digital Library

شي.

همدا مطلب د آل عمران سورې په بل آيت کي داسي راڅي:

[illegible]

آل عمران: ۱۵۴

بیا ئې له دې غمونو نه وروسته پرتاسو د پرکالي په بڼه کي هغه ډاډينه نازله کړه چي ستاسو پر يوې ډلي به غوړېدله او بله ډله بیا داسي وه چي خپلو ځانونو په اندېښنه کي غورځولي وو، د الله په اړه ئې د جاهلیت د دور ناروا ګمانونه کول، ویل ئې: د دې کار څه زمونږ په برخه دي؟ ورته ووايه: کار خو ټول الله لره دئ، دوی په خپلو زړونو کي هغه څه پټوي چي تا ته

(c) ketabton.com: The Digital Library

ئې نه څرګندوي، وايي: که د دې کار څه زموږ په برخه وی نو دلته به نه وژل کېدو، ورته ووايه: که په خپلو کورونو کي هم وئ نو هغه کسان به هرومرو د خپلي مړيني ځای ته راوتلي وو چي وژنه ئې مقرر شوې وه او ترڅو ستاسو د سينو خبري وآزمويي او ستاسو د زړونو شته عيار کړي او الله د زړونو په شته وو ښه پوه دئ.

ګورئ چي دلته دوه داسي ډلي سره مقايسه شوې چي له ورته خطر سره مخامخ دي، د جګړي سخت حالت او د دښمن له لوري د لوی بريد وېره، خو يوه ډله دومره ډاډه او مطمئنه ده چي پرمښکی پرې راځي، له خوب نه مخکي چي کوم حالت پر انسان راځي، پر دوی همدا حالت راتلو، او دا همغه امن، سکون او ډاډينه وه چي الله تعالی پر دوی نازلوله، خو د دې په مقابل کي بله ډله داسي وه چي دې غم او انديښني مصروف کړي وو چي له دې خطره به څنګه ځان ژغوري، څه چاره به کوي، پرېشان او مضطرب وو، دا هغه مهال وو چي د احد د جګړي په دوران کي، د مسلمانانو د لښکر په ليکو کي د سخت اضطراب او پرېشانۍ حالت راپيدا شو، د دښمن د برلاسي او د مجاهدينو د ماتې آثار او نښي راڅرګندي شوې، په دې وخت کي مسلمانان په څو ډلو ووېشل شول، قرآن عظيم الشأن د ځينو حالت داسي بيانوي چي د ډېر ډاډ او اطمينان په وجه د خوب حالت ورباندي راځي، تاسو پوهېږئ چي انسان ته يوازي هغه وخت خوب ورځي چي په بشپړه توګه ډاډه او مطمئن وي، يو معمولي تشويش د دې باعث شي چي له انسانه خوب وتښتي، هغه مهال خوب پرې راځي چي ټول

(c) ketabton.com: The Digital Library
تشویشونه ئې رفع شي او کاملا ډاډه او مطمئن شي، د جنګ په دوران کي چي په چا خوب راځي، د دې معنی دا ده چي له هغه سره په همدې حالت کي هیڅ تشویش او اندېښنه نشته.

که الله تعالی په سخت حالت کي د واقعي مؤمنانو زړونه په ډاډ او اطمئنان خړوبوي، آن تر دې حده چي په دوی باندي پرمښکی راځي، په مقابل کي ئې بله ډله د ایمان د ضعف په وجه په سخت حالت کي په داسي وېرې او تشویش اخته وي چي د خپلو نفسونو غم او اندیښنې مصروف کړي وي او د الله تعالی او د هغه د وعدو په اړه د جاهلیت د دورګمانونه کوي، له خپل انتخاب او له مسلمانانو سره له ملګرتیا پښېمانه وي او وایي: هَل لَّنَا مِنَ الأَمْرِ مِن شَیْءٍ چي له دې خبري نه د دوی مراد یا دا وي چي آیا له دې کاره موږ ته کومه ګټه متصوره ده؟ آیا له داسي کارونو نه څه نتیجه تر لاسه کولی شو؟ موږ ته به څه په لاس راشي؟ دا خو یو بې نتیجې کار دی!! او یا ئې مراد دا دئ چي د دې کار د ادارې او لارښوونې په اړه موږ څه اختیار او واک نه لرو، مسئولیت ئې د هغه چا په غاړه دئ چي د جنګ سوق او اداره ئې په لاس کي ده، دا کار زموږ په مشوره ونشو، زموږ معقولو وړاندیزونو ته اعتناء ونه شوه، نو ځکه له دې ماتې سره مخامخ شوو، که قیادت او مشري زموږ په لاس کي وی، که زموږ رایه منل شوې وی، نو له دې ماتې سره به نه مخامخ کېدو!!

هو؛ دا منافقین دي چي د ماتې نه وروسته د خپلو نفسونو فکر حیران کړي وي او په دې اندېښنه کي وي چي څنګه ځان وژغوري، څه وکړي چي

(c) ketabton.com: The Digital Library
هغوی ته صدمه و نه رسېږي او له خطر نه څنګه خوندي پاته شي، د الله جل شأنه او د ده وعدو په اړه ډول ډول ناحقه جاهلانه ګمانونه کوي، قرآن موږ ته لارښوونه کوي چي د منافقينو د دغو تبليغاتو په ځواب کي بايد ووايو: إِنَّ الأَمْرَ كُلَّهُ لِلَّهِ: يقيناً چي کار ټول الله لره دئ، ټول کارونه د ده په اختيار کي دئ، فيصلې دی صادروي، په کارونو باندي نتائج دی مرتب کوي، اختيارات له ده سره دي، د چارو پايلي دی ټاکي او هر کار د ده په اراده ترسره کېږي. قرآن فرمايي چي د منافقينو دا خبري له هغو افکارو او عزايمو نشأت کوي چي دوی ئې په خپلو سينو کي پټ ساتي او له څرګندولو ئې ډډه کوي: يُخْفُونَ فِي أَنفُسِهِم مَّا لاَ يُبْدُونَ لَكَ: په خپلو سينو کي هغه څه پټوي چي نه غواړي تا ته ئې څرګند کړي، که څه هم خبري په دې انداز کوي چي ګواکي د نتايجو په اړه تشويش لري او وايي آيا په دې کار مو څه نتيجه مرتب کېدی شي؟ موږ هم په دې کي څه برخه لرو؟ خو د دوی په سينو کي ډېری خبري داسي دي چي څرګندول ئې نه غواړي، يَقُولُونَ لَوْ كَانَ لَنَا مِنَ الأَمْرِ شَيْءٌ مَّا قُتِلْنَا هَهُنَا : وايي: که له دې کار نه موږ ته څه برخه وای نو دلته به نه وژل کېدو، که رښتيا دا وعدې حق وی چي الله جل شأنه به زموږ مرسته کوي، موږ به فاتح او غالب يو او دښمن به ماتې خوري، نو ولي به موږ دلته له ماتې سره مخامخ کېدو او ولي به وژل کېدو، که چېري د دې کار اداره زموږ په لاس کي وی او قيادت او مشري زموږ په اختيار کي وی، دلته به زموږ کسان وژل کېدل!!

ډېر کسان داسي وي چي د ماتې او هزيمتونو پر مهال د قيادت په

(c) ketabton.com: The Digital Library

خلاف همدا راز تبليغات کوي، هغه جاه طلب عناصر چي د قيادت لاس ته راوړلو لپاره مترصد وي او غواړي له هر فرصت نه په استفادې سره موجود قيادت وټکوي او په صف کي د هغه اعتبار تضعيف کړي، د ماتو په دوران کي همدا تبليغات کوي: که کار زموږ په لاس کي وی، که زموږ رايه منل شوې وی، که موږ ته موقع راکړ شوې وی، که قيادت او رهبري زموږ په لاس کي وی، نقشه او پلان موږ وضع کړی وی، نو دلته به له ماتې سره نه مخامخ کېدو!! تل د هزيمتونو په دوران کي ځيني کسان دغسي منافقانه مواقف غوره کوي. ښايي له دې مشکل سره د هري جبهې هر قوماندان مخامخ شوی وي چي د ده د جبهې هغه غرضي او جاه طلب کسان چي غواړي د ده ځای ونيسي، دې ناروا مقصد ته رسېدو لپاره هغه موقع تر ټولو غوره فرصت ګڼي چي جبهه په موقتي ډول له ماتې او کړاوونو سره مخامخ شوې او تلفات ئې ليدلي وي، دلته ده چي دغه منافق عناصر، د قيادت وړی، چي غواړي ثابته کړي دا جنګونه په روان شکل کي بې فائدې دي، تر څو چي د قواوو ترمنځ توازن نه وي راغلی، د عسکري او فوځي وسائلو له ناحيې مو پر خپل دښمن برلاسي او تفوق نه وي حاصل کړی، بايد له دښمن سره د ټکر او تصادم لاره غوره نه کړو، دوی له دغو ماتو نه د موجود مجاهد قيادت په ضد استفاده کوي او دا تبليغات کوي چي که قيادت زموږ په لاس کي وی، زموږ رايه منل شوې وی، زموږ مشورو ته مو غوږ ايښی وی، او قيادت د دغو موجوده کسانو په اختيار کي نه وی نو دلته به زموږ کسان وژل کېدل، قرآن د دوی په ځواب کي فرمايي: قُل لَّوۡ كُنتُمۡ

(c) ketabton.com: The Digital Library

فی بُيُوتِكُمْ لَبرَزَ الّذِينَ كُتِب عَلَيهِمُ الْقَتْلُ إلى مَضاجِعِهِم : ورته ووايه! که څه هم تاسو په خپلو کورونو کي وی "يعني ستاسو رأيه منل شوې وی، جنګ نه وی شوی او تاسو له خپلي رأيي سره سم په خپلو کورونو کي پاته شوي وی" حتماً به هغه کسان چي د دوی په اړه د مرګ فيصله شوې، خپل مضجع او مقتل ته وتلي وو، د چا په اړه چي د مرګ فيصله شوې وه، هغه به خامخا په خپلو قدمونو هغه ځای ته تلل، په کوم کي چي بايد په اړخ پرېوتي وای او د روح امانت ئې الله ته تسليم کړی وی. وروسته فرمايي: دا حالت خو الله تعالی د دې لپاره راولي چي: وَ لِيَبْتَلىَ اللّهُ مَا فی صدُورِكمْ وَ لِيُمَحِّص مَا فی قُلُوبِكُمْ وَ اللّهُ عَلِيمُ بِذَاتِ الصدُورِ : تر څو الله هغه څه وآزمويي چي ستاسو په سينو کي دی او هغه څه ښه عيار کړي چي ستاسو په زړونو کي دی او الله په هغه څه چي په سينو کي دئ ښه پوه دئ.

يعني تاسو چي د دې ادعا کوئ چي ايمان لرو، اخلاص لرو، په الله مو توکل او اعتماد دئ، الله جل شأنه به دا خبرې د جنګ په ميدان کي وآزمويي، دا به معلومه کړي چي آيا په رښتيا تاسو په الله توکل او اعتماد لرئ، او په دې خبرې باور لرئ چي د مرګ او ژوند پرېکړه د الله تعالی له لوري کيږي؟ دا پټ اسرار، لدې نه پرته په بل صورت کي نه معلوميږي چي د جنګ داسي صحنې رانشي چي د دښمن شمېر تر تا زيات وي، د هغه مواضع په ظاهر کي ستا له سنګر نه مستحکمي او ټينګي برېښيي، تر څو چي داسي حالت رامخته نشي، د دې خبرو حقيقت نه معلوميږي.

دې ته به مو حتماً پام وي چي دلته په يوه مورد کي (سينې) ته او په بل

(c) ketabton.com: The Digital Library
مورد کي (زړه) ته اشاره شوې، او ویل شوي: هغه څه وآزمويي چي ستاسو په سينو کي دي او هغه څه چي په زړونو کي دي هغه عيار کړي او رشد ورکړي، باید وګورو له دې نه مراد څه دئ، په زړونو کي څه دي او په سينو کي څه؟

د منافق افکار، تصورات او عقاید تل له شک او شبهې سره توأم وي او د زړه تل ته له نفوذه عاجز، په سینه کي پټ وي، خو زړه ته لار نشي موندلی، دا ایمان دئ چي د زړه سلول سلول ته نفوذ کوي او انسان ته ډاډ او اطمینان وربخښي، د الله جل شأنه په اړه د منافقینو ناسالم اعتقاد او د دوی غلط تصورات، د دې موجب شي چي هغوی د جګړي په دوران کي مذبذب او متردد وي او عدم اطمینان، وېرې او اضطراب احاطه کړي وي، خو د مؤمنانو په زړونو کي چي کوم اخلاص دئ، په الله کلک اعتقاد او ایمان دئ، د جهاد په نتیجه کي به الله دې ته وده ورکوي، دا به کاملاً عیاروي او کمال ته به ئې رسوي. ګورئ چي جنګ له یوې خوا د دې باعث شي چي د منافقینو حقیقت بربنډ شي، له بلي خوا د مؤمنانو د ایمان د تقویې او د هغوی د مزیدي تربیې او رشد باعث شي. همدا د جنګ صحنې او د ماتې او هزیمت حالت دئ چي له یوه پلوه د هغه چا ایمان ته قوت او ځلا وربخښي او له الله تعالی سره ئې تعلق او رابطه ټینګوي چي په زړه کي ئې ایمان وي، خو له بله پلوه د منافقینو حقیقت څرګندوي، په دغسي حالت کي د دوی نفاق بربنډ او هر چا ته واضح او څرګند شي، هغه څه چي دوی په خپلو زړونو کي پټ ساتلی هغه بربنډ شي. د دې آزمويني او امتحان

(c) ketabton.com: The Digital Library

معنی دا نه ده چي الله جل شأنه غواړي د دوی په حقیقت پوه شي؛ بلکي غواړي چي خلکو ته ئې څرگند او بربنډ کړي، الله جل شأنه علیم دئ، څه چي خلک په خپلو سینو کي پټ ساتي هغه پرې پوه دئ، وَ اللّٰهُ عَلِیمُ بِذَاتِ الصدُورِ .

د احزاب په سوره کي دا مطلب په دې الفاظو توضیح شوی:

ª! $ $R‰ãr $B #‹»d (q8$% > #“ômF $ bqãZÏB÷sßJø9$ #ä‘ $s9r

$VJ»Ïó @r $Y»JƒÎ wÎ) öNèdŠ#— $Br ¼ã&qß™‘r ª! $ -%| ¹ r ¼ã&qß™‘r

ÇËËÈ الاحزاب:۲۲

او کله چي مؤمنانو لښکري ولیدلې وئې ویل: دا همغه څه دي چي الله او پیغمبر ئې له موږ سره ژمنه کړې وه، او الله او د هغه پیغمبر په خپله وعده کي رښتیني دئ، او زیات ئې نه کړ مگر د دوی ایمان.

په دې مبارک آیت کي د احزابو جنگ ته اشاره شوې، هغه مهال ته چي د مسلمانانو په خلاف ټول دښمنان راغونډ شوي وو، مدینه محاصره وه، د عربو په تاریخ کي دومره ستر لښکر د چا په خلاف نه وو وتلی، مسلمانان د دې ستر لښکر د مخامخ مقابلي توان نه لري، مجبور شوي چي د مدینې منورې شا و خوا خندق وکیني، خو کله چي مؤمنان گوري چي د دوی په خلاف ټول دښمنان په مدینې باندي د پرېکنده ستر برید لپاره راغونډ شوي، راشئ وگورو چي د دې حالت په لیدو او له دغه ستر لښکر

(c) ketabton.com: The Digital Library

سره د مخامخېدو په دوران کي د دوی حالت څنگه او وينا ئې څه وه؟ قرآن موږ ته د دوی حالت داسي انځور کړی: د لښکر په ليدو سره هغوی وويل: دا همغه څه دي چي الله تعالی ئې له موږ سره وعده کړې وه، دا وعده چي پر دوی به فتحه او غلبه راکوي، ډاډه او مطمئن دي چي د الله تعالی دا وعده رښتونې ده، د دې په ځای چي د ستر لښکر راغونډېدل په دوی کي وېره او خوف راولاړ کړي، د دوی په زړونو کي شک او ريب راپيدا کړي، د دوی د اضطراب او پرېشانۍ باعث شي، برعکس مطمئن دي چي الله او د هغه پيغمبر، په خپلو وعدو کي رښتوني دي، دا همغه د الله تعالی رښتونې وعده ده چي له موږ سره ئې کړې ده، حتماً به موږ ته په دوی باندي فتحه او غلبه راکوي، که د دښمنانو راغونډېدا په دوی کي څه زيات کړی وي نو هغه د دوی ايمان او پوخ باور په الله تعالی او د ده په وعدو وو نه بل څه: وَ مَا زَادَهُمْ إِلا إِيمَاناً وَ تَسلِيماً : په دوی کي ئې بل څه زيات نه کړ مگر ايمان او د الله تعالی په وړاندي انقياد ئې، يعني دغه حالت باعث شو چي په الله جل شأنه باندي د دوی اعتماد او باور مزيد مضبوط، اړيکي ئې له خپل رب سره لازياتي ټينگي شي، او د الله تعالی د اوامرو په وړاندي ئې انقياد او تسليمي لازياته شي، گورئ چي په سختو حالاتو کي، د اضطراب او پرېشانۍ په وخت کي، د دې په ځای چي د مؤمنانو په زړونو کي خوف، وېره، جبن او پرېشاني راپيدا شي، برعکس د هغوی ايمان تقويه کېږي، داسي حالات په دوی کي نه راپيدا کوي مگر د ايمان ټينگوالی او د انقياد زياتوالی.

(c) ketabton.com: The Digital Library

په دې ترتيب تاسو ګورئ چي په دغسي سختو حالاتو كي به د ايمان په وجه د انسان په زړه كي اطمينان او ډاډ راپيدا كېږي او د عدم ايمان په وجه به انسان مضطرب او پرېشانه وي.

اطاعت

په الله باندي د ايمان بله تقاضا دا ده چي انسان به د خپل رب اوامرو ته غاړه ږدي، د الله تعالی دين ته به منقاد وي، اطاعت او منه به كوي. په عملي توګه د الهي احكامو اطاعت او منه د ايمان تقاضا ده، كله چي انسان په دې پوه شي چي دا د الله حكم دئ بيا به له څه ځنډ او تأخير نه پرته، فوري اقدام كوي او د حكم د عملي كولو لپاره به ملا تړي، ټوله هڅه به ئې دا وي چي د حكم مطابق عمل وكړي.

دا مطلب د قرآن عظيم الشأن په متعددو آيتونو كي بيان شوی، د النساء په سوره كي په دې اړه داسي لولو:

Ÿ Šĕ©ĝ÷/ • f © $Jši 8qßJÅs ãé4m šc qãsãŸ 7 ĥ r Ÿ ù

ÇÏÎÈ $VJšîó @ (qßJk ç MøŠÒ % $£JÏB %[•m tbÅg ãR& þî (r%Å

النساء:۶۵

نو نه، ستا په رب قسم چي تر هغه ئې ايمان نه دئ راوړی چي تا په خپلمنځيو شخړو كي حكم ونه ګرځوي، بيا ستا د پرېكړي په اړه په خپلو زړونو كي تنګوالی ونه مومي او په بشپړه توګه تسليم نه شي.

ای پيغمبره! ترڅو چي تا په خپلو شخړو كي حكم ونه نيسي او بيا ستا په

(c) ketabton.com: The Digital Library

پر پرېکړې راضي نه شي او په خپلو زړونو کي هيڅ حرج احساس نه کړي او عملاً انقياد ونکړي، مؤمنان نه شي بلل کېدی او د ايمان ادعا ئې نه شي قبلېدی. له دې آيت نه په ډېر وضاحت سره معلومېږي چي د ايمان د قبلېدو لاندي شرايط دي:

- شخړې او منازعات شريعت ته محول کول.
- د اسلام په هري پرېکړي رضايت.
- او هر حکم ته ئې عملاً غاړه اېښودل.

دا آيت موږ ته وايي: تر هغه د چا ايمان اعتبار نه لري چي په خپلو شخړو او مشاجرو کي پيغمبر عليه السلام او هغه دين چي د ده په لاس لېږل شوی د حکم په توګه ونه مني، د خپلو مشاجرو د حل و فصل لپاره هغه ته رجوع ونه کړي، پيغمبر عليه السلام د حکم او قاضي په حيث ونه مني، په فيصلې او پرېکړي راضي او قانع نه وي، د پرېکړي په اړه په خپل زړه کي څه حرج او تنګوالی احساس نه کړي، او تر څو چي عملاً غاړه ورته کښېنږدي او عمل پرې ونه کړي.

د انسان ايمان هغه مهال اعتبار لري چي دا درې شرايط تأمين شي: په ټولو شخړو، مشاجراتو او منازعاتو کي هغه دين د حَکَم په توګه منل او هغه ته رجوع کول چي پيغمبر عليه السلام راوړی، د دين په فيصلې رضايت او قناعت، د دين له هيڅ پرېکړي به په خپل زړه کي څه حرج او تنګي نه احساسوي، که دين دا فيصله کړې وه چي د هغه لاس قطع شي، په دې فيصله به راضي وي، که د ده د رجم فيصله ئې کړې وه، په دې به

(c) ketabton.com: The Digital Library

قانع او راضي وي، او درېيم دا چي هغه به عملاً منقاد وي، د دين پرېکړو ته به تسليم وي او دا فيصلې به مني، يعني دين ته د حکميت لپاره رجوع، په فيصلې باندي رضايت او قناعت او هغه ته عملاً انقياد، دا هغه درې شرطونه دي چي له دې پرته د چا د ايمان دعوی نه منل کېږي.

د دې آيت الفاظ ډېر پرېکنده، قاطع او واضح دي، الله جل شأنه په ټول تأکيد سره فرمايي: اې پيغمبره! ستا په رب دي قسم وي چي تر هغه ئې ايمان نه دئ راوړی، ايمان ئې مقبول نه دئ او الله تعالی د دوی ايمان ته اعتبار نه ورکوي، تر هغه چي همدا درې شرطونه تأمين نه شي.

همدا راز فرمايي:

[illegible]

[illegible]

[illegible] الاحزاب: ۳۶

با ايمان نارينه او مؤمني ښځې ته دا نه ښايي چي کله الله او د هغه پيغمبر، د کوم کار فيصله وکړي "کوم حکم صادرکړي"، بيا دي دوی لره په خپل کار کي څه اختيار وي، "د دوی نه بيا اختيار سلب شي، بيا به له ځنډ او تأخير نه پرته اطاعت او منته کوي، بيا هغوی ته هيڅ اختيار نه دی پاته، بيا به عملاً منقاد وي" او چا چي له الله او د هغه له پيغمبر نه عصيان او سرغړاوی وکړ، يقيناً چي په څرګنده توګه لاروركی شو.

(c) ketabton.com: The Digital Library

يعني كله چي يوه مؤمن انسان ته دا خبره معلومه شي چي د يوه كار په اړه د الله تعالى او د هغه د پيغمبر حكم څه دئ، له دې وروسته هغه د څه ويلو او له پرېكړې نه مخالفت اختيار نه لري، بيا به كاملاً منقاد وي او حكم ته به غاړه ږدي، دا مطلب حجرات په سوره كي په دې الفاظو راغلى:

(#qà)?$#r ¾ÏÎqß‘r «! $#Ä %ƒ ûü÷/ (#qãBÏd)s)è? w (#qãZtB#uä úïÏ%©!$# $pkš‰r'¯»tƒ

ÇÊÈ ÒOŠÎ=tæ ìì‹Ïÿxœ ©!$# ¨bÎ) ©!$# الحجرات:١

اې د ايمان خاوندانو! د الله او د هغه د پيغمبر په وړاندي مخكي مخكي مه كېږئ او له الله نه ووېرېږئ، يقيناً چي الله ښه پوه اورېدونكى دئ.

بايد وګورو چي د الله تعالى او د ده د پيغمبر په وړاندي د مخكي مخكي كېدلو معنى څه ده؟ او په دې سره موږ له څه كولو منعه شوي يو؟ د دې معنى دا ده چي كه ته د كومي قضيې او كار په اړه مخكي له دې چي د الله او د هغه د پيغمبر حكم ځان ته معلوم كړې، مخكي له دې چي درته معلومه شي په دې اړه الهي حكم څه دئ، قضاوت يا تبصره كوې يا كوم عملي اقدام كوې، دا د الله او د هغه د رسول په وړاندي تقدم او مخكي مخكي كېدل دي. ستا د ايمان غوښتنه دا ده چي لومړى به ځان پوهوې چي په دې اړه د الله تعالى او د ده د پيغمبر امر څه دى او دين څه هدايت وركوي، تر دې وروسته به اقدام كوې، بيا به د څه ويلو او كولو او تحليل او تبصرې اراده كوې، ته به د يوه مطيع بنده په څېر عمل كوې، هغه چي اقتداء كوي او له ځان نه مقتدا او امام نه جوړوي، مخكي مخكي نه ځي،

(c) ketabton.com: The Digital Library

بلکي د يوه مطيع او منقاد بنده په توګه اطاعت کوي او د پيغمبر په پل درومي. که تا د کوم کار په اړه مخکي له دې نه چي وپوهيږې د الله او د هغه د پيغمبر حکم او فيصله په دې اړه څه ده، کومه تبصره وکړه، يا دي کوم اقدام وکړ، تا تقدم کړی، دا تقدم هم په خبرو کي دئ او هم په عمل کي، ځکه د آيت په پای کي راغلي چي الله جل شأنه اورېدونکی عليم ذات دئ. ستاسو په هغو خبرو هم پوهېږي او اوري ئې چي په هغو کي مو د الله او پيغمبر په وړاندي تقدم کړی او ستاسو په هغو کارونو هم پوه دئ چي هغه مو د الله او د هغه د پيغمبر په امر نه، بلکي له خپله طرفه، په خپله خوښه او د خپل تصميم په بنا تر سره کړی، مخکي له دې نه چي وګورئ د الله او د پيغمبر حکم ئې په دې اړه څه دئ؟

همدا راز راځي چي:

(þèÜ7ê Ÿr Aq߉$9$ (qã«Û&r ©$ (qã«Û& (þè#ä ûïÏ%!$ $k‰'¯»ƒ

ÇÌÌÈ ö/ä3=»Hå& محمد:۳۳

اې د ايمان خاوندانو! د الله اطاعت وکړئ او د پيغمبر اطاعت وکړئ، او خپل عملونه مه باطلوئ.

د دې آيت معنی دا ده چي کوم عمل د الله او د هغه د پيغمبر د اطاعت له مخي نه وي، هغه عمل د الله په وړاندي باطل دئ، هر څه چي کوې بايد په دې اساس او له دې احساس سره ئې وکړې چي په دې سره د الله او د الله د پيغمبر اطاعت کوې، يعني کوم عمل چي د الله او د پيغمبر د اطاعت

(c) ketabton.com: The Digital Library

په بنا نه وي هغه باطل دی او د الله تعالی په وړاندي هیڅ ارزښت او اعتبار نه لري.

دې مطلب ته د النور په سوره کي په دې الفاظو سره اشاره شوې:

/ãé‹Ï ¾ÏÎqß‘r « $ ’‹Ï (þãß #Œþ ûüZÏß=Ü$Aqþ% b%. $JR̂

ÇÎÈ bqßsÎ=øÿßJø9$# ãNèd 7Í»¯9'ré& $ZèÛr& $ZèÿÏÜ™ (#qä9qà)tƒ b& NÍkÈ÷/

النور: ۵۱

یقناً کله چي مؤمنان د الله او د ده د رسول لوري ته د دې لپاره وبلل شي چي د دوی تر منځ پرېکړه وکړي، نو د دوی وینا له دې پرته بل څه نه وي چي وايي: وامو ورېده او اطاعت مو وکړ، او همدا ډله بریالي دي.

یعني د واقعي مؤمنانو قول او وینا په هغه وخت کي چي د الله او پیغمبر لوري ته په دې خاطر وبللی شي چي د دوی په منازعاتو او مشاجراتو کي حکم وکړي داسي وي: سمعنا وَ أطعنَایوازي دغه خلک به فلاح او بریا تر لاسه کوي.

وروسته فرمايي:

brãÂ$yÿø9$# ãNèd 7Í»¯9'ré'ù ìmø)Gtƒur ©!$# |·÷‚tƒur ¼ã&s!qß™u‘ur ©!$# ÆìÏÜãƒ `Br

ÇÎÈ النور: ۵۲

او چا چي د الله او د هغه د پیغمبر اطاعت وکړ او ترې ووېرېدو، نو همدغه کسان بریالي دي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

ګورئ چي له الله تعالی نه وېره او تقوی درلودل او د الله او د هغه د پیغمبر اطاعت، د کامیابۍ او بري عوامل دي.

دوستي او دښمني د الله لپاره

په الله باندي د ایمان بله تقاضا دا ده چي د انسان مینه او دوستي به هم د الله لپاره وي او دښمني، کرکه او بغض به ئې هم د الله لپاره وي. یعني الحب في الله و البغض في الله: محبت د الله تعالی لپاره او د الله په لار کي او دښمني، بغض، کرکه او عداوت د الله په لار کي او د الله لپاره، دا مطلب هم د قرآن عظیم الشأن د ګڼ شمېر آیتونو په ترڅ کي ، د ایمان د غوښتني او تقاضا په توګه معرفي شوی، لکه چي راځي:

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible] المجادله: ۲۲

هغه قوم چي په الله او په آخرت ئې ایمان وي هیڅکله داسي ونه مومې چي

(c) ketabton.com: The Digital Library

له هغه چا سره دوستي وکړي چې له الله او د هغه له پیغمبر سره ئې دښمني کړې وي، که څه هم دا د دوی پلرونه وي، زامن ئې وي، وروڼه ئې وي او خپلوان ئې وي، همدغه کسان دي چې الله د دوی په زړونو کې ایمان ثبت کړی او په خپله روح (غیبي فیض) سره ئې د دوی مرسته کړې، هغوی به داسې جنتونو ته داخل کړي چې (د ونو او بنګلو" لاندې ئې نهرونه بهېږي، په هغه کې تلپاته، الله له دوی راضي شوی او دوی له الله راضي شوي، همدغه کسان د الله حزب دئ، "د الله د حزب غړي دي" یقیناً د الله حزب بریالی دئ

دلته د الله د حزب د غړو خصوصیات او مواصفات ښودل شوي چې دا دي: له هغه چا سره دوستي نه کوي چې د الله او د هغه له پیغمبر سره ئې دښمني کړې وي که څه هم هغه د دوی پلرونه وي، زامن ئې وي، وروڼه ئې وي او خپلوان ئې وي.

د المائدې په سوره کې راځي چې:

Ðè ‹ l $ > ‘ïm bî ù ¨q2B#ä ûï%©!$ r ¼ãqß ‘r ©!$ Aqß ` Br

ÇÎÏÈ bqç7Î»óó9$

المائده: ۵۶

او څوک چې له الله او د ده له پیغمبر او مؤمنانو سره دوستي کوي نو بې شکه چې همدا د الله حزب غالب دئ.

دلته د الله تعالی مؤمنو بندګانو ته د حزب الله نوم ورکړی شوی، او ویل شوي: د الله تعالی حزب له هغو کسانو جوړ شوی چې دوستي ئې

(c) ketabton.com: The Digital Library

يوازي له الله تعالی، د ده له پیغمبر او مؤمنانو سره وي، دا حزب فاتح او غالب دئ او الله تعالی ئې د غلبې ذمه وار.

د التوبة په سوره کې همدا مطلب په دې الفاظو راغلی:

šc râÛ¨ úÙè/ ãšÏ¿ ö¤ÙÙ è/ M»Ïs£Ï9$ bqãÏs£Ï9$ur

šc qêãr ¨4Á9$šc qß¶Ïãr Ì3Z9$Çã bqöq÷r Å rã÷J9$

©$bÎ ª! $Nßgç©q÷™ 7 Í»9ré ¼ã¬qß‘r ©$šc qãÜãr 4.“9$

ÇÐÊÈ ÒŠÅm î£Í•ã

التوبه: ۷۱

باایمانه نارینه او ښځې، ځیني ئې د ځینو نورو دوستان دي، په معروف امر کوي، له منکر نه ممانعت کوي، لمونځ قائموي، زکات ورکوي او د الله او د هغه د پیغمبر اطاعت کوي، همدا کسان دي چې ډېر ژر به الله په دوی رحم وکړي، یقیناً چې الله باحکمته عزتمن دئ.

دا آیت موږ ته لارښوونه کوي چې د مؤمنانو ترمنځ به تل د دوستۍ او ولایت، د یو بل نه د دفاع او حمایت او د یوه بل مرستي ته د راوړاندي کېدلو تعلق وي.

قرآن فرمایي چې هره انساني ډله د خاصو اخلاقي او فکري مواصفاتو پر بنسټ جوړېږي، لکه څنګه چې د مؤمنانو ترمنځ به د دوستۍ او مینې اړیکي وي، همدا راز به د منافقینو د ټولګي ترمنځ خاص روابط وي، منافقین به د یو بل په څنګ کې وګورئ:

(c) ketabton.com: The Digital Library

šc rãÂû Ù è/ .`Ï Oßà Ò è/ ãM»)ÿ »Üß r bqà)ÿ »Zß3ß$

(qÝ Ndåï‰ š c qà Ò î)/r Å rãÈJß$ Çã šc qà]fr ì 6 Zß3ß$

ÇÏÈ šc qà)Å ¡»ÿ9$#Ñ ûüÉ)ÿ »Üß3ß$#Žc Î) NåkÅ ¡^ù 4 ©!$#

منافقين ځيني د ځينو نورو له ډلي څخه دي، د منکر سپارښتنه کوي، له ښېګڼو نه مخنيوی کوي، خپل لاسونه (د خير له کار او د مال له انفاق نه) بندوي، دوی خدای هېر کړی او خدای دوی هېر کړي، يقيناً چي منافقين فاسقان دي.

ګورئ چي د منافقينو تر منځ د دوستۍ اړيکي نشته، هسي د يوې ډلي غړي دي، نفاق او منافقت سره يوځای کړي دي، د دوی ترمنځ د ولايت هغه رابطه نشته چي د مؤمنانو ترمنځ وي، دا ځکه چي منافق يو غرضي انسان وي، هغه له هيچا سره داسي اړيکي نه ساتي چي په اخلاص او صداقت ولاړي وي، د خپل ملګري مرسته وکړي، حمايت ته ئې راوړاندي شي او د ده په خاطر کوم خطر ومني، که څه هم هغوی د يوه صف او ټولګي غړي دي خود هغوی ترمنځ د ولايت او دوستۍ رابطه نه وي.

همدا راز کافران هم ځيني د ځينو نورو اولياء دي:

... ÇÙ è/ ãŠÏ9ré& öNåkÝ Òè/ (rãÿ. ûïÏ%©!$#r الانفال:۷۳

او کافران ځيني د ځينو نورو اولياء دي.

همداراز قرآن فرمايي چي ظالمان هم ځيني د ځينو نورو دوستان دي

(c) ketabton.com: The Digital Library

او د هغوی مرسته کوي، يوازي د منافقينو ترمنځ د دوستۍ او و لايت رابطه نشته، د يو بل په څنگ کي وي، د يوه صف او د يوې ډلي غړي وي خو د هغوی ترمنځ دوستي نشته او يو د بل اولياء نه دي.

قرآن عظيم الشأن فرمايي:

Ó9r Nä3ZË (r‰g»_ ûïŸ‰$ª! $Ä-è/ $J9r (qäŽÉb& Oçö;Åm Q&

ª! $r ãZf‹Ïr ûüÏZB-ßJø9$Ÿwr ¾ÏÎqß™‘ Ÿwr «! $ÈrŠ `Ï (räÏ‚Gf

ÇÊÏÈ šc qè=Jè? $JÎ/ 7Î z

التوبه:۱۶

آيا گمان مو کړی چي همداسي به پرېښودی شئ، حال دا چي تراوسه الله ستاسو هغه کسان نه دي معلوم کړي چي جهاد ئې کړی او له الله او د ده له رسول او مؤمنانو نه پرته ئې د اسرارو بل محرم ځانته نه دی غوره کړی. او الله ستاسو له کړو وړو ښه خبر دئ.

تر څو چي الله جل شأنه د مؤمنانو په ډلي کي دغه کسان نه وي تفکيک کړي، مجاهدين ئې نه وي معلوم کړي او هغه ئې نه وي بېل کړي چي له الله تعالی، د هغه له پيغمبر او له مؤمنانو نه پرته بل څوک د پټ دوست په توگه نه نيسي، گمان مه کوئ چي الله جل شأنه به تاسو همدغسي خپلي مخي ته پرېږدي او له ابتلاءاتو او آزموينو سره به مو مخامخ نه کړي!!

پيغمبر عليه السلام فرمايي:

(c) ketabton.com: The Digital Library

عن أبي هريرة قال قال رسول الله صلى الله عليه وسلم: لا تدخلون الجنة حتى تؤمنوا ولا تؤمنوا حتى تحابوا أولا أدلكم على شيء إذا فعلتموه تحاببتم؟ أفشوا السلام بينكم. رواه مسلم

له ابوهريره رضی الله عنه روايت دئ چي رسول الله صلی الله عليه وسلم وفرمايل: جنت ته به داخل نه شئ تر څو ايمان را نه وړئ او ايمان به مو و نه منل شي تر څو له يوه بل سره مينه او محبت و نه لرئ، آيا داسي څه دروښيم چي په کولو سره به ئې په تاسو کي مينه او محبت راپيدا کېږي؟ په خپلو منځونو کي سلام خور او عام کړئ.

يعني الله جل شأنه به ستاسو ايمان په هغه صورت کي قبلوي چي په خپلو منځونو کي مو مينه او محبت وي، چي همدا د ايمان تقاضا ده او د همدې په وجه به جنت ته ځئ.

ابوهريره رضی الله عنه روايت کوي چي رسول الله صلیالله عليه وسلم وفرمايل:

عن أبي هريرة: عن النبي صلى الله عليه وسلم أن رجلا زار أخا له في قرية أخرى فأرصد الله له على مدرجته ملكا فلما أتى عليه قال أين تريد ؟ قال أريد أخا لي في هذه القرية قال هل لک عليه من نعمة تربها ؟ قال لا غير أني أحببته في الله عز وجل قال فإني رسول الله إليک بأن الله قد أحبک كما أحببته فيه. رواه مسلم

يو کس د خپل داسي ورور ليدو ته ولاړ چي د الله لپاره ئې له هغه سره ووري وه او په بل کلي کي اوسېدو، نو الله د ده د ورتلو په لار کي يوه

(c) ketabton.com: The Digital Library
فرشته ولېږله، کله چي هلته ورسېدو ورته وئې ویل: چېږي د تلو اراده لرې؟ وئې ویل: په دې کلي کي مي د خپل یوه ورور د "لیدو" اراده کړې "فرشتې " وویل: آیا له هغه کس سره دي کوم نعمت "لکه مال ، زمکه ، او بل څه" دی چي پالنه ئې کوې؟ وئې ویل: نه "هیڅ څه مو ترمنځ نشته" مگر دا چي زه د الله لپاره له هغه سره مینه لرم، فرشتې ورته وویل: زه د الله استازی یم، چي ستا په لوري "له دې زېري سره راغلی یم چي" یقیناً الله جل شأنه له تا سره داسي مینه ساتي لکه په تا چي د ده لپاره هغه کس گران دئ.

په بل حدیث کي راځي:

ان رسول الله صلی الله علیه وسلم خرج علی حلقة من أصحابه فقال ما أجلسکم قالوا جلسنا نذکر الله عز وجل ونحمده علی ما هدانا للإسلام ومن علینا بک قال آلله ما أجلسکم الا ذلک قالوا آلله ما أجلسنا الا ذلک قال أما اني لم استحلفکم تهمة لکم وانه أتاني جبریل علیه السلام فأخبرني ان الله عز وجل یباهي بکم الملائکة.

رسول الله صلی الله علیه وسلم د خپلو یارانو په یوې حلقې او ډلي راووت او وئې ویل: څه شي سره یو ځای کښېنولي یاست؟ وئې ویل: ناست یو الله یادوو او د ده شکر ادا کوو چي موږ یی د اسلام په لوري هدایت کړو او په موږ ئې پېرزوینه وکړه، وئې فرمایل: آیا واقعاً همدا د الله ذکر او خاطر سره راغونډ او یوځای کښېنولي یئ؟ وئې ویل: په الله قسم چي موږ نه یو کښېنولي مگر همدې شي، وئې فرمایل: ما د دې لپاره قسم درنکړ چي

(c) ketabton.com: The Digital Library

تاسو ته کوم تهمت (راجع کوم) خو ما ته جبرئیل راغی او دا خبر ئې راکړ چې یقیناً الله د فرشتو په وړاندې په تاسو فخر کوي.

همدا راز فرمايي:

الرجل على دين خليله فلينظر احدكم من يخالل.

هر سړی د خپل دوست په دين وي، نو ستاسو هر يو دې وګوري چې له چا سره دوستي کوي.

همدا راز د هغو کسانو د اوچت او لوړ مقام په اړه فرمايي چې د الله لپاره يو له بل سره مينه ساتي:

عن أبي زرعة بن عمرو بن جرير أن عمر بن الخطاب قال: قال النبي صلى الله عليه وسلم "إن من عباد الله لأناسا ما هم بأنبياء ولا شهداء يغبطهم الأنبياء والشهداء يوم القيامة بمكانتهم من الله تعالى" قالوا يارسول الله تخبرنا من هم؟ قال: "هم قوم تحابوا بروح الله، على غير أرحام بينهم ولا أموال يتعاطونها فو الله إن وجوههم لنور وإنهم على نور لا يخافون إذا خاف الناس ولا يحزنون إذا حزن الناس وقرأ هذه الآية: ألا إن أولياء الله لا خوف عليهم ولا هم يحزنون.

يقيناً چې د الله له بندګانو نه ځيني داسې دي چې که څه هم نه انبياء دي او نه شهداء، خو د قيامت په ورځ به حتى انبياء او شهداء پدوی غبطه کوي، د هغه مقام او منزلت په وجه چې د الله په خوا کې به ئې لري. صحابه وو وويل: يا رسول الله! موږ پوه کړه چې دوی څوک دي؟ وئې فرمايل: دا هغه ډله ده چې په الهي فيض او پېرزويني سره ئې يوه له بل سره مينه ساتله،

(c) ketabton.com: The Digital Library

پرته لدې چې د دوی ترمنځ د خپلوۍ اړيکي وي او پرته له دې چې د دوی ترمنځ د مال د راکړې ورکړې معامله وي "يوازي په الله ايمان په خپلو منځونو کي سره نږدې کړي او له يوه بل سره مينه لري" په الله قسم چي د دوی مخونه به د نور په شان وي او دوی به په نور او رڼا وي، کله چي خلک وېرېږي اخستي وي دوی به نه وېرېږي او کله چي خلک غمجن شي دوی به نه غمجن کېږي او بيائې دا آيت تلاوت کړ: پوه شه چي يقيناً د الله دوستان داسي دي چي نه پر دوی خوف او وېره شته او نه به دوی غمجن شي.

په حديث قدسي کي راځي چي الله جل شأنه فرمايي:

وجبت محبتي للمتحابين في و المتجالسين في و المتزاورين في و المتباذلين في. رواه احمد

زما محبت هغه چا لره واجب او لازم شو چي په خپلو منځونو کي زما لپاره مينه او محبت ساتي او زما لپاره په خپلو منځونو کي سره کښيني او زما لپاره يو د بل زيارت او ليدلو کتلو ته درومي او زما په خاطر يو د بل لپاره بذل کوي، قرباني ورکوي او خپل مال لګوي.

يعني د چا چي دا څلور صفات وي د هغوی لپاره زما محبت واجب شوی دئ، زه به له هغه چا سره مينه او محبت ساتم چي: زما لپاره خپلو منځونو کي مينه ساتي، خپلو منځونو کي ناسته ولاړه لري، يو د بل زيارت او ليدلو ته ځي او زما په خاطر په خپلو منځونو کي مالونه لګوي، هديه او تحفه ورکوي او يو خپل مال بل ته ورکوي. د چا تر منځ چي همدغه تعلقات وي الله جل شأنه خپل محبت هغوی لره لازم کړی، الله جل شأنه دی موږ

(c) ketabton.com: The Digital Library

له همدي ډلي څخه وګرځوي.

سُبْحَانَکَ اللّٰهُمّ وَبِحَمْدِکَ، أشهد أن لاَ إِلٰهَ إلاّ أَنْتَ

أَسْتَغْفِرُکَ وَأَتُوبُ إِلَيْکَ

Get more e-books from www.ketabton.com
Ketabton.com: The Digital Library